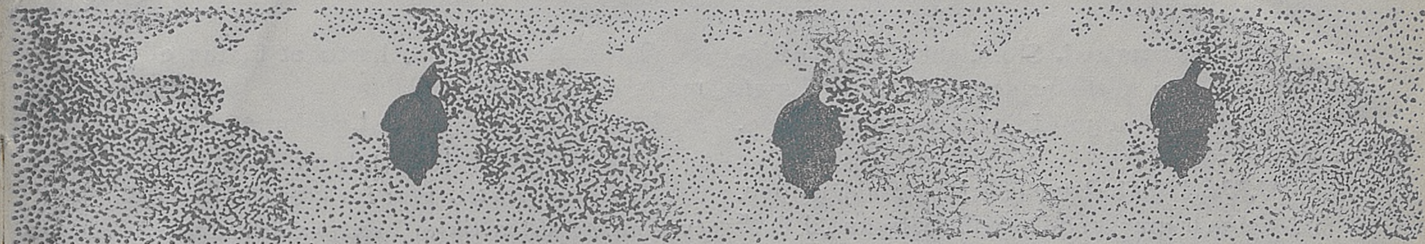
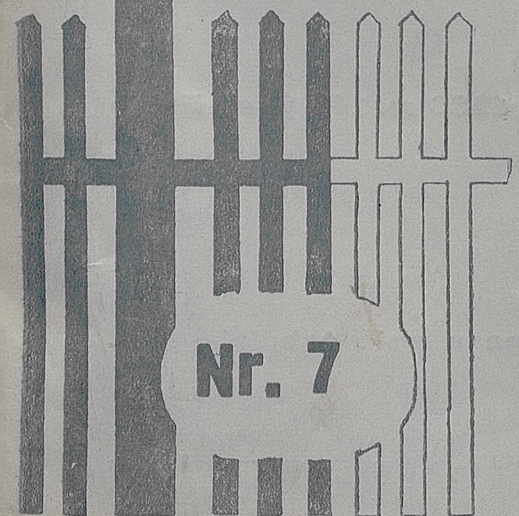
JAUNIMO DRAUGAS

Sunkaus darbo vaisiai — nupiauti mūsų rugeliai

VILNIUS, 1936 m.

REDAKCIJA ATSAKO

V. Dubauskui. Siunčiant naujus uždavinius, reikia kartu pridėti ir jų sprendimai. Kai kuriuos Draugo uždavinius sunaudosime. Dėkojame.

V. Vaitiškai. Panašūs uždaviniai jau buvo. Džiugina ir mus, kad Draugui patinka „J. Dr." ir kad ketinate jį platinti.

J. F. Eilėraščius gavome. Dėkui. Pasinaudosime jais vėliau.

E. Urbeliui. Dėkojame už atsiųstą medžiagą. Straipsneliai labai gražūs, bet savo turiniu nevisai tinka mūsų skaitytojams. Perduosime juos vaikų laikrašteliui — „Aušrelei".

Taškui. Dėkojam už straipsnius. Draugo rašiniuose permažai yra įdėta darbo. Mintys gražios, bet silpnas išvystymas. Rašant straipsnį reikia turėti pagrindinė mintis, rašinio planas, o kiekvienas sakinys turi būti gerai apgalvotas ir atitinkamai su kitais sujungtas. Siunčiamas redakcijai straipsnelis turi būti švariai ir įsskaitomai perrašytas.

G—liui. Dėkui už juokus. Sunaudosim.

V. B. Dėl kai kurių, ne nuo mūsų priklausančių priežasčių, Draugo poezija negalėsime pasinaudoti.

Aukštaičiui. Šiuo kartu atsiųstas eilėraštis nebus įdėtas.

Ig. Bus įdėta vėliau. Laukiame daugiau.

B—čiui. Deja, įdėti negalesime.

Kanklininkui. Pradžia graži, linkime ištvermės, tikslas tikrai bus pasiektas.

Penktokui. Šį kartą straipsnelis nelabai nusisekęs, nedėsime.

J. Čekauskui. Eilėraščius gavome. Dėkui. Įdėsime vėliau.

Lietuvmyliui. Neviską juk galime spausdinti, ką gauname. Tad bereikalo Draugas bari mus.

V. Kuolaičiui. Gavom. Dėkui.

Vardžiukiemio Jonui. Gražią Draugas padarei pažangą. Siuntinį gavome vėlokai, todėl šian numerin įdėti negalėjome.

P—vui. Straipsnis nurašytas iš kito laikraščio, tik pakeista slapyvardė. Todėl nebus įdėta.

V. Žibirtui. Gražiais ir skambiais Draugo eilėraščiais pasinaudoti negalime, nes visas puslapis liktų be to numerio. Prašome atsiųsti eilėraščių, kuriuos galėtume ir mūsų salygose įdėti. Laukiame.

Atsiųsta paminėti

R. Mackevičius, Kapinės. Apysaka. Vilniaus, 1936 m. 140 pusl. Kaina 2 auks. 50 sk.

Yra daug geriau dirbti, kas šiandie galima, negu apie tobulybę svajoti, nieko neveikiant. *Holw.*

Jaunimo Draugas
1936 m. Liepos m. XI metai
Nr. 7 (127)
Vilniaus jaunuomenės mėnesinis laikraštis

Nūdieniai mūsų jaunimo uždaviniai

Po kaitrios vasaros saulės liepsnos, po švelnaus ir gaivaus vėjo dvelkterėjimo masinanti gamta kartais atsiunčia netikėtų lietų ir darganų. Dešimtmečius švietusi skaidrioji saulutė pradeda kartais slėptis už pilkųjų debesų, dengti gaivinantį savo veidą juodu prietamsos šydu. Sutrinksi perkūnai, sušelsta smarkios audros. Žmonės, vieni išbėgę iš savo pastogių, prisidengę drebančiomis rankomis akis, blaškosi, klausia viens kitą, ar ilgai bus toks saulės prietamsis ar ilgai siaus audros. Ir baimė, ir svyravimas skrodžia jų kūnus. Meta jie darbus. Išgąstis baltina veidus, virpina jų lūpas. Kiti gi, būdami net tolimoje jūroje, nepabugsta audrų, pasuka savo laivą prieš pačias didžiasias bangas, prieš milžiniškus sūkurius ir ištvermingai su šypsena vairuodami laimingai pasiekia krantus. Pirmuosius galima pavadinti kūno ir dvasios ligoniais, bailiais, silpnavaliais nykštukais, nesugebančiais kovoti su gyvenimo kliūtimis. Antruosius — dvasios milžinais, tvirtavaliais žmonėmis, kurie savo nepalaužiama valia, be svyravimų nugali kartais ir neįveikiamas gyvenimo bangas.

Kartais šelsta audros, temsta saulė ir lietuvio jaunuolio padangėj.

Ar ir jis turėtų persigąsti audrų ir iš išgasčio drebėti?

Ne!

Tikras lietuvis jaunuolis, kupinas gyvybės, energijos, gyvenąs netiek materialiu, kiek dvasiniu gyvenimu, drąsiai ir atkakliai gali grumtis su gyvenimo audromis, su piktų žmonių įgeidžiais.

Jis duslų, pailsusio keleivio vegetavimą paliks bejėgiams, dvasiškai ir fiziškai išsekusiems, o pats ritmingu žingsniu, nenugalimu pasiryžimu žengs šviesesniu keliu.

Juk kančios, kovos ir laimėjimai— tai jaunimo žygiai, jaunimo smilkalai tautos aukurui.

Jaunuolis tik tada bus laukiamasis tautos sūnus, geras patriotas, kada mylės savo tėvynę ne vien žodžiu, bet ir, gerbdamas savo tėvų papročius, kalbą, jų tikėjimą, rūpinsis išsilavinti, įsigyti daugiau žinių ir tuo būdu stengsis ugdyti savo tautos kultūrą ir didinti jos turtus. Ir priešingai, kas nedirba, kas savo pareigų gerai neatlieka, nesistengia šviestis, kultūrėti, tas savo tėvynei mažai bus naudingas.

Dabar tokie laikai, kada be lietuviško laikraščio, be lietuviškos knygos gyvenimas niūrus ir pilkas. Visiems

aišku, kad šiandie jau bendros viešos skaityklos nebeįmanomos. Todėl kiekviena lietuviška grįčia turėtų būti šviesos židinys — skaitykla.

Juk ne tam per 40 metų vargo, kentėjo mūsų senuoliai, gabendami spausdinamą kitur lietuvišką knygą; ne tam per 40 metų kovojo su rusais dėl spaudos laisvės, kad toji knyga šiandie pelėtų, bet tam, kad toje knygoje ieškodami šviesos, kurtume geresnį sau ir savo tautai rytojų.

Šiandie mūsų gyvenimo sąlygose nebeįmanomi ir vieši knygynai, didžiulės bibliotekos, todėl jaunimo pareiga būtų įsitaisyti savus, nors mažus, privačius knygynėlius.

Tokie knygynėliai daug ko mūsų jaunimui duotų. Visų pirma įpratintų vertinti knygą, spausdintą žodį, padėtų suprasti gyvenimo prasmę, jo tikrąjį tikslą ir išmokintų branginti dvasines vertybes.

Šiandie dar labiau, negu kada nors, lietuvis jaunuolis turėtų ugdyti dvasios galias, gerąsias lietuviškas savybes, dorovės dėsnius. Nes tik skaistus, doras, kupinas pasišventimo ir artimo meilės, jaunuolis, einąs Kristaus mokslo nušviestu keliu, daug lengviau galėtų atsispirti įvairioms pagundoms ir nūdienėms gyvenimo audroms. Priešingai, jaunuolis be šių gerų ypatybių vargiai beįstengs nugalėti pašalines kliūtis ir prisivers ryžtesniam žygiui, kilnesniam siekiui.

Tad, siekti šviesos, dirbti tautai, gyventi su tikėjimu tebūnie nūdieniai mūsų jaunimo siekiai ir uždaviniai.

Arūnas.

LIETUVOS PAJŪRIS

Lietuvos pajūrį puošia naujoviškai įrengtas Klaipėdos uostas, kuriame dabar laivų judėjimas daug didesnis negu prieš Didįjį karą. Vaizdely viena uosto dalis, kur sustatomi sportiški laivai.

J. ŽIŽMAITIS

Mes nugalėsim!...

Jeigu gyvenimo audros sukiltų,
Mes jas nuveiksim, mes nugalėsim.
Joks sunkus darbas mūs' neužviltų,
Jeigu vieningai rankas ištiesim.

Mūs' širdys karštos ir rankos tvirtos,
Nugrįsime kėlią brangiai tėvynei.
Kovai ir darbui dienos paskirtos,
Broli, dar vargo tu nepamynei.

Pabuskim, ženkim į auštantį rytą,
Dainą užtraukime naują.
Tas tik galingas, kurs savo tėvynei
Darbu ir meile kariauja.

Mokslininkų nuomonės apie lietuvių kalbą

(Paskaita, skaitytina jaunimo susirinkimuose).

Kalba galima vertinti įvairiais atžvilgiais. Jei tauta yra gausi, kultūringa, jeigu jos valstybė politinėje ir ekonominėje srityje vaidina svarbų vaidmenį, tai tos tautos bei valstybės kalba yra labai svarbi net tarptautiniame arba tarpvalstybiniame gyvenime. Šiandieną viešpataujančiomis kalbomis tarptautiniame arba tarpvalstybiniame gyvenime yra prancūzų, anglų ir vokiečių kalbos. Šiomis kalbomis įvairių valstybių atstovai svarsto politinius ir ekonominius klausimus per įvairius tarpvalstybinius susirinkimus bei suvažiavimus ir konferencijas.

Kalba turi ir kitos reikšmės. Ji turi labai daug svarbos tautos gyvenime. Kalba yra tautos ramstis. Ji palaiko ryšį tarp tautos narių. Kalba suartina vienos tautos žmones, jungia juos į tautinį vienetą. Kas meta savo kalbą, tas dažniausiai atkrenta ir nuo savo tautos, išsigimsta. Geriausią pavyzdį matome savo tautos istorijoje. Kai mūsų bajorija metė savo kalbą, o pasisavino svetimą, toji bajorija lietuvių tautai buvo svetima. Nors kalba ir tautybė du atskiri dalykai, bet jie tarp savęs taip yra susiję, kad vienas be kito negali gyvuoti. Kalba negyvuoja be tautybės, o tauta be savosios kalbos.

Pagaliau kalba labai daug turi mokslinės reikšmės. Ir ta prasme, kad ja yra rašomi mokslo veikalai ir ta, kad ji pati yra labai svarbus mokslo dalykas. Kalbos mokslas, jos tyrinėjimas arba kalbotyra padeda mums suprasti tai, ko kiti mokslai dažnai nesugeba išaiškinti. Mūsų kalbininkas M. Durys šitaip apibūdina kalbotyros reikšmę bei pagalbą kitiems mokslams: „Kalbotyra, pirmiausia, daug gali padėti ***istorijai***, ypač spendžiant priešistorines epochas (laikotarpius), nuo kurių neišliko jokių paminklų; tada kalbotyros mokslas, parodydamas tos epochos (laikotarpio) kalbą, tuo patim parodo tam tikra dalimi tos tautos, kuri vartojo tą kalbą, gyvenimą, kultūrą“ [1]). Kitas garsus mūsų kalbininkas prof. K. Būga dar aiškiau nurodo mokslinę kalbos reikšmę. „Kalba,—sako Būga—būdama ne šios dienos žmonių kartos padaras, turi savo praeitį. Kalba be žmogaus viena pati negyvuoja. Kalbos praeitį tirdami, tuo patim jau tiriame ir tąja kalba kalbančio žmogaus gyvenimo istoriją. Kalba prityrusiam kalbininkui — tikras istorijos šaltinis, nes šių dienų kalboje atsispindi praeitasis žmogaus gyvenimas, visa jo senovė. Ir mes, aisčių vaikai, vadinasi, lietuviai, latviai ir prūsai, norėdami pažinti savąją senovę, turime šauktis liūdytoju kalbą, kuri viena tegali šiandie savo šviesa pratikti (prašviesti) mūsų senovę uždengiančią miglą“.

Kalbą galime pavadinti archyvu, senovės dokumentų rinkiniu. Kiekvienas kalbos žodis, kaip pirma gyvenusių žmonių kartų padaras, yra mums istorijos dokumentas, šį tą pasakojąs apie žmogų, to žodžio darbuotoją ir jo gyvenimą.

[1]) Kalbos mokslo pagrindai, 7 pusl.

Kalbėsime pavyzdžiais.

Visuose Lietuvos kraštuose šiandie pažįsta žodžius *arti, akėti* ir *sėti*. Visų tų trijų žodžių esama ne šios kartos lietuvių padaro, nes juos jau pažįsta pirmieji mūsų kalbos raštai. Iš to sužinome, kad ir XVI amžiuje jau arta, akėta ir sėta. To dar negana. Visus tris žodžius vartoja ir latvių bei prūsų kalba: latviškai: art, acet ir set. Prūsai turėję kalbamuosius veiksmažodžius, rodo jų išvestiniai: *artoys* (artojas), *aketes* (akėčios) ir *semen* (grūdas). Taigi, kalba (jos žodynas) parodo, kad aiščių (lietuvių, latvių ir prūsų) jau ariama, akėjama ir sėjama nuo nebeatmenamų laikų[2]), nes lietuviai, prūsai ir latviai vieni nuo kitų atsiskyrė labai seniai, dar prieš Kristų, o žodžiai: arti, akėti ir sėti su tam tikrom atmainom pasiliko tie patys pas vienus ir kitus. Apie lietuvių, prūsų ir latvių skilimą taip pat sužinome iš kalbų mokslo[3]).

Skolintiniai arba svetimi žodžiai daug pasako apie santykius vienų tautų su kitomis. Sakysime, mūsų kalbon daug pateko slaviškų žodžių; tie žodžiai mums sako, kad lietuvių tauta ilgą laiką turėjo kokius nors santykius su slaviais.

Upių, ežerų ir vietų vardai rodo, kur lietuvių tauta seniau gyveno, iš kur atėjo į šias vietas, kuriose dabar gyvena.

Iš to matome, kad kalbų mokslas arba kalbotyra turi labai daug reikšmės.

Bet mums svarbu ir kitas dalykas. Mums svarbu sužinoti, kokią vietą kalbų moksle arba kalbotyroje užima mūsų kalba ir kaip ją vertina įvairūs mokslininkai.

Daugiausia pasidarbavo lietuvių kalbos tyrinėjime vokiečių mokslininkai.

Kalbų mokslo (lyginamojo kalbų mokslo) arba kalbotyros įkūrėjas garsus mokslininkas Bopp'as tyrinėjo įvairias kalbas, neaplenkė jis ir lietuvių kalbos. Jis apie lietuvių kalbą taip atsiliepia: „Prūsų[4]), lietuvių ir latvių tarmės sudaro vieną kalbinę grupę. Nors ši tarmių grupė stovi arčiausia prie slavių kalbų, bet nuo slavių kalbų yra visai atskira ir ji daug geriau už slavių tarmes išlaikė seniausias formas "... Bopp'as lietuvių kalbos vietą paskyrė tarp lotynų ir gotų kalbų.

Kitas žymus mokslininkas Beufey apie lietuvių kalbą taip rašo: „Lietuvių kalba iki šios dienos išlaikė tiek senobiškumo, kad senųjų kalbų formoms pažinti ji turi labai daug reikšmės"... Kitoj vietoj rašo: „Naujoji kalbotyra įrodė, kad lietuvių kalba, nors yra giminingа slavių kalboms, sudaro lygiai svarbią šaką, kuri savo senobiškumu žymiai viršija slavių kalbas". Dar kitoj vietoj taip sako: „Lietuvių kalba savo nepaprastai senais žodžiais ir formom pačioj pradžioj, kai tik atsirado naujasis kalbotyros mokslas, be galo suįdomino visus mokslininkus—kalbų tyrinėtojus, kurie lygino indoeuropiečių kalbas. Lietuvių kalba buvo pamatu ir Bopp'o lyginamajai gramatikai. Jeigu Bopp'as pasiekė ne vieną gražiausią mokslo vaisių, tai tik lietuvių kalbos dėka[5])".

Jokūbas Grimm'as taip įsivaizdina tautų atvykimą bei kraustymąsi į Europą. Pirmiausia atvykę graikai, paskui romėnai, keltai, germanai, lietuviai ir slaviai. Apie lietuvius ir lietuvių kalbą jis sako: „Mano nuomone, lietuviai yra penkta tauta Europoje, apie kurią jau istorija daug ką sako, bet jos brangi kalba dar daugiau liudija apie lietuvius... Šioji kalba išsišakoja į tris šakas. Viena iš jų, senprūsių jau mirė; ji galima tik pažinti dalinai š paminklų. Antra šaka gyvuoja Rytų Prūsijoj ir Žemaitijoj. Latvių šaka gyvena Kurlandijoj ir Inflantuose. Iš tų skirtumų kalbotyros mokslas tik ir naudojasi, ypatingai, kad lietuvių tarmės yra taip senos ir gausingos formomis, jog, rodos, Europoje jokia kalba, kaip tik lietuvių, nėra taip artima sanskrito kalbai[6])".

Maksimilijonas Miuller'is atsiliepia apie lietuvių kalbą, kad jį turinti labai daug reikšmės kalbų mokslui ir priduria: „Senprūsių katechizme ir net šnekamoje kalboje, kuria

---

[2]) Kalba ir Senovė I dalis III—IV pusl.

[3]) K. Būga, Aistiški Studijai, I, 1—9 pusl..

[4]) Bopp, Vergleichende Gramatik des Sanskrit, Zend, Griechischen, Lateinischen, Lithauschen, Gothischen und Deutschen. (Lyginamoji gramatika sanskrito zendo, graikų, lotynų, lietuvių, gotų ir vokiečių kalbų).

[5]) Geschichte der Sprachwissenschaft in Deutschland (Vokiečių kalbos mokslo istorija), 478—6 pusl.

[6]) Geschichte der deutschen Sprache (Vokiečių kalbos istorija) 118—19 pusl.

KANKINIAI UŽ TIKĖJIMĄ

1933 metais spalių mėn. sugrįžo į Lietuvą ilgai kalėję Sovietų Rusijos kalėjimuose šiame vaizdely matomi lietuviai kunigai su Vysk. T. Matulioniu priešaky. Praėjusį mėnesį Vysk. T. Matulionis, kun. Mikšio lydimas, buvo atvykęs į Vilnių, kur viešėjo porą savaičių.

šiandieną kalba lietuvis sodietis, kai kurios gramatinės formos yra senesnės ir artimesnės sanskrito kalbai, negu graikų ir lotynų kalbos tos pačios formos [7])".

Mokslininkai suseka, kad slavių ir lietuvių kalbos daug artimesnės, negu kurios kitos kalbos su lietuvių ar slavių kalbomis. Danų mokslininkas Thumann manė, kad lietuvių, latvių ir prūsų kalba yra kilusi iš slavių kalbų. Bet tokią mintį griežtai užginčijo vokiečių mokslininkas Pott'as. Jis, kaip ir kiti, tvirtina, kad lietuvių ir prūsų kalbos formos yra senesnės už visas šiandieną tebesančias indoeuropiečių kalbose formas. Todėl lietuvių kalba už visas kitas esanti daug senesnė. Pott'as sako: „Letų [8]) kalbos turi panašumo su slavių kalbomis, bet rodos, kad slavių kalbos bus atskilusios nuo letų, negu šios nuo slavių".

Schleicher'is (skait. Šleicheris), geriausias lietuvių kalbos žinovas, taip pat įrodė, kad lietuvių kalba yra senesnė už slavių kalbas. Jis vokiškai parašė lietuvių kalbos gramatiką. Šios gramatikos prakalboje jis pasisako, kad būdamas Lietuvoje ir bendraudamas su lietuviais, jis išmokęs lietuvių kalbos, pažinęs mūsų kalbos tarmes. Lietuvių kalbos gramatiką rašęs septynerius metus. Tarp kita ko savo gramatikos prakalboje rašo: „Mane apėmė didelis džiaugsmas, kada gyvojoj kalboj girdėjau tokias puikias tos kalbos formas; tai man padėjo pakelti bet kokius sunkumus..." Toliau tęsia: „Lietuvių kalba priklauso prie indoeuropiečių kalbų... Slavių, lietuvių ir vokiečių kalbos yra viena kitai artimos, bet kiekviena jų sudaro atskirą vienetą — visumą... Lietuvių kalba garsų atžvilgiu labai maža pasikeitė, kai tuo tarpu kitose kalbose su laiku įvyksta permainos. Tuo žvilgsniu lietuvių kalba viršija ir slavių kalbas. Iš visų gyvųjų indoeuropiečių kalbų lietuvių kalba savo skambėjimu pasirodo esanti seniausia, ir todėl čia glūdi didelė jos reikšmė kalbų moksle" [9]).

Schleicheris rinko lietuviškas dainas, mįsles, priežodžius, kalbesius, pasakas. Prie to pridėjo kitų surinktas dainas, pasakas ir kt. ir išleido [10]).

Kai vokiečių mokslininkai iškėlė lietuvių kalbą, nurodė jos senumą ir reikšmę kalbų mokslui arba kalbotyrai, pradėjo mūsų kalba domėtis ir lenkai. Vienas geriausių lietuvių kalbos tyrinėtojų buvo Jonas Karlovič'ius. Jis, geriau pažinęs mūsų kalbą, labai apgailestauja, kad lenkai su ja dar beveik visai nėra susipažinę, nes ką rašė lenkai apie lietuvių kalbą, tai, palyginus su vokiečių mokslininkų raštais, buvę vieni niekai.

Karlovič'ius lietuvių kalbos žodžius ski-

[7]) Vorlesungen über die Wissenschaft der Sprache (Paskaitos apie kalbos mokslą) 166—7 pusl.

[8]) Jis taip vadina lietuvius, latvius ir prūsus.

[9]) Handbuch der litauschen Sprache. Litausche Gramatik (Lietuvių kalbos vadovėlis. Lietuvių gramatika) V, 1, 2 pusl.

[10]) Čia paminėtos knygos antroje daly.

ria į dvi dalis: grynai lietuviškus ir paskolintus iš kitų kalbų žodžius.

„Tyrinėjant pirmą dalį, tai yra žodžius grynai lietuviškus, sako autorius, gauni imponuojančio (nepaprastai patraukiančio) įspūdžio: skambėjimas ir galūnės kaskart primena seniausius indų, persų, graikų, romėnų, gotų, keltų ir slavių prosenių kalbų garsus. Daugelis lietuviškų žodžių skamba be jokio skirtumo kaip sanskrito kalbos žodžiai: juo gyvesnį tai daro įspūdį, kada girdi paprastą sodietį kalboje vartojantį tokias formas, kurias, dėl jų senumo, esame pripratę laikyti priešistorinėmis, kažin kaip baimingai gerbtinomis, nes tomis formomis senovėje yra kuždėjusi mūsų prabočiams didžioji visų arijų motina. Būsimiems mūsų mokslininkams, lietuvių kalbos tyrinėtojams (duok jų, Dieve, kuo daugiausia) atviras, platus ir labai įdomus laukas“ [11]).

[11]) O języku litewskim (apie lietuvių kalbą) 177 — 8 pusl.

Karlovič'ius stačiai stebisi, kad mūsų kalba turi tiek daug įvai ių įvairiausių kombinacijų ir atspalvių. Tų kombinacijų ir atspalvių pavaizdavimui ima lietuvių kalbos žodį *gerti* ir paduoda 34 to žodžio atmainas. Pav.: 1) *gerti*, 2) girdyti, 3) girdinti, 4) girdinėti, 5) ant-gerti, 6) ant-si-gerti, 7) ap-girdyti, 8) ap-si-gerti, 9) at-girdyti, 10) at-si-gerti, 11) da-gerti, 12) da-si-gerti, 13) da-girdyti, 14) į-gerti, 15) į-si-gerti, 16) iš-gerti, 17) iš-girdyti, 18) iš-si-pagirioti, 19) nu-gerti, 20) nu-si-gerti, 21) nu-si-girdyti, 22) pa-gerti, 23) pa-girdyti, 24) pa-si-gerti, 25) per-si-gerti, 26) pra-gerti, 27) pra-si-gerti, 28) pri-gerti, 29) per-girdyti, 30) pri-girdyti, 31) su-gerti, 32) su-si-gerti, 33) už-gerti, 34) už-si-gerti [12]).

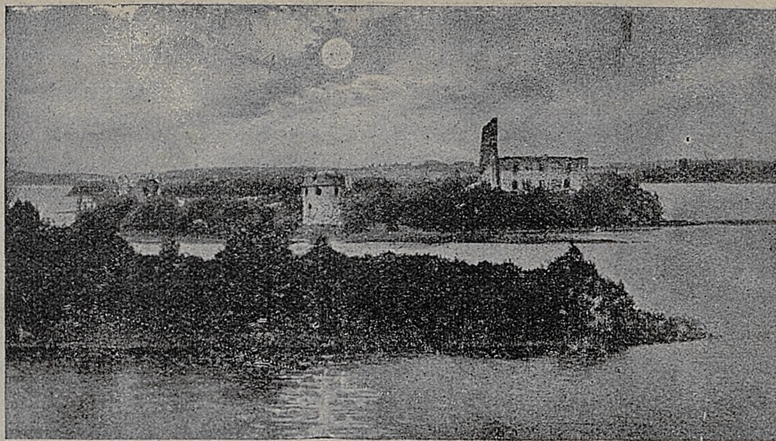
Tikras margunymas iš vieno žodžio. Autorius pabrėžia, kad jis šias formas girdėjęs tik Žemaitijoj. Be to dar Nesselmann'as savo žodyne paduoda 10 to pačio žodžio kombinacijų. Taip kad žodis *gerti* turi 44 atmainas.

[12]) O języku litewskim, 147—8 p.

PAVERGTAS KRAŠTAS

Italai, pagrobę Abisiniją, pradėjo ten, lyg namie, šeimininkauti, tvarkyti krašto reikalus. Vaizdely matome jau italų nutiestus per kalnus kelius, per upokšnius tiltus, kuriais patogiai laksto jų automobiliai.

Trakų pilis — numylėta mūsų jaunimo vieta. Čia dažnai jis rengia išvykas ir iškilas.

Karlovič'ius, palyginęs mūsų kalbos linksniavimą su kitų kalbų (sanskrito, zendo, graikų, lotynų, gotų, slavių) linksniavimais, prieina tokią išvadą: „Iš šio paviršutiniško palyginimo matyti kaip artimos yra lietuvių kalbos formos senosioms kalboms ir kiek yra vyresnės už slavių, gotų, o kartais net lotynų ir graikų kalbų formas“ [13]).

Pagaliau Karlovič'ius kreipiasi į lenkus: „Lenkų publikai nieko neturim, kas ją supažindintų su lietuvių kalba. Todėl būtinai reikalingi šie darbai, kurie turėtų kuo greičiausia pasirodyti:

1) Lietuviškai — lenkiškas ir lenkiškai — lietuviškas žodynas...

2) Lietuvių kalbos raštai su žodynėliu ir su priedu ištraukų iš Duonelaičio raštų, priežodžių iš žemaičių patarlių, ištraukų iš senų pamokslų, Šv. Rašto vertimų ir t. t.

3) Lietuviška gramatika, parašyta nors Schleicherio pavyzdžiu, su tarmių aprašymo priedu, palyginant lietuvių kalbos formas su lenkų kalbos formom. Rašant lietuvių kalbos gramatiką, būtinai reikalinga žinoti Bopp'o ir Schleicherio gramatikos, taip pat paskutinių laikų darbai apie lietuvių kalbą Berlino laikraščiuose: „Zeitschrift für vergl. Sprachforschung“ ir „Beiträge zur vergl. Sprachwissenschaft“ (Laikraštis lyginamajam kalbų tyrinėjimui ir Raštai kalbų mokslui).

4) Išleisti senus lietuvių kalbos raštus, pav., Daukšos, kun. Širvido pamokslai, su kritiškais priedais ir senų kalbos formų paaiškinimais...

5) Išleisti lietuviškų dainų, pasakų, priežodžių rinkiniai, žmonių pavardžių ir vietų vardų sąrašai, užlaikant tiksliai lietuvišką skambėjimą [14])“... Toliau autorius tęsia: „Baigdamas šį gal kiek ilgoką rašinį, prisipažįstu, kad bus man užtektinai atlyginta, jeigu skaitytojas, perskaitęs šį mamo darbą, klausys apie lietuvių kalbą ne kaip apie kažkokį geležinį vilką ir jeigu šis rašinys nors truputį sužadins norą geriau pažinti taip įdomią lietuvių kalbą [15])“.

Mūsų tautietis prof. Būga sako: „Lietuvių kalbos šiandie nebegali ignoruoti [16]) nė vienas rimtas kalbininkas. Jos faktais tenka naudotis bet kurios kalbos studijose [17]).

Štai kaip gražiai apibūdina lietuvių kalbą ištisa eilė žymiausių mokslininkų-kalbininkų. Čia dar visų mokslininkų nuomonių apie lietuvių kalbą nepadaviau, nes tai užimtų labai daug vietos. Be to, kai kurios iš tų nuomonių gal būtų ir nevisai suprantamos, nes jos moksliškai ir kartais gana sunkiai pasakytos. Todėl pasitenkinu išvardinęs kai kurių mokslininkų - kalbininkų, kurie domėjosi, tyrinėjo ir dabar tebetyrinėja mūsų kalbą. Jų susidaro taip pat nemaža eilė.

Prieš Didįjį karą lietuvių kalba nepaprastai domėjosi žymūs rusų mokslininkai Fortunatovas, Šachmatovas ir prancūzas Baudouin-de-Curtenay (skait. Boduen-de Kurtene). Tyrinėjo mūsų kalbą žymūs latvių profeso-

[13]) Ten pat 152 pusl.

[14]) O języku litewskim, 194—5 p.

[15]) Ten pat, 196 pusl.

[16]) Pamoti ranka.

[17]) Kalba ir Senovė, I d. 130 pusl.

riai, pav., Volteris ir Endzelynas. Be aukščiau išvardytų vokiečių mokslininkų, pasidarbavusių lietuvių kalbos srityje, tenka paminėti mokslininkas Wiedemanas, o ypatingai profesorius Bezzenberger'is. Dabar Vokietijoje tarp kitų žymiausi lietuvių kalbos tyrinėtojai yra Fraenkel'is ir mūsų tautietis Gerullis. Ten Leipcigo (miesto vardas) universitete jau nuo seniai yra įvestas skyrius lietuvių kalbai studijuoti. Domisi mūsų kalba ir estai. Vienas iš žymesniųjų mūsų kalbos tyrinėtojų yra Petras Aruma. Lenkų mokslininkai taip pat nenori atsilikti. Ir jie stengiasi susipažinti su lietuvių kalba. Mūsų kalbą atsidėjęs tyrinėja Vilniaus universiteto profesorius Jonas Otrębski's.

Kokios gi gali būti iš to išvados? Turiu mintyje tai, kokias mes galime pasidaryti praktines išvadas. Jos turi būti tokios:

Jeigu žymiausi įvairių tautų mokslininkai nesigėdina mokintis lietuvių kalbos, tai juo labiau mes neprivalome jos gėdintis. Neprivalome gėdintis su savo kalba pasirodyti ir prieš svetimtaučius Jeigų mūsų kalbą taip labai brangina svetimi mokslininkai, tai juo labiau mes turime ją branginti, kaip savo protėvių mums paliktą brangiausią dovaną. Jeigu didžiausi mokslininkai, profesoriai pripažįsta, kad mūsų kalba yra nepaprastai graži, jei visuose universitetuose ji dėstoma, tai neprivalome klausyti jokių nemokšų, neišmanėlių, kurie drįsta peikti lietuvių kalbą. Jeigu kas nors pradeda peikti lietuvių kalbą, kas kartais, o gal ir dažnai, pasitaiko sodžiuje, galime visai drąsiai pavadinti jį neišmanėliu. Jeigu kas sakytų, kad lietuvių kalba pasidarė iš kitų kalbų mišinio, nes pasitaiko svetimų žodžių, neprivalome tikėti. Juk ryškiai pamatėme, kad mokslininkai pripažįsta, jog lietuvių kalba yra seniausia. Ji yra senesnė už visas kitas Europos kalbas. O sena kalba negali gimti iš jaunesnių kalbų.

Taigi turime seną, gražią kalbą, kurią privalome visi mylėti ir branginti.

St. M.

Z.

Lietuvaitei

Nenustok, sesyt, dainavus,
Nors visi tavo takai
Tik vargeliais nukaišyti:
Laimės dar nesutikai.

Tegul skamba, tegul aidi
Vis dainelė divina —
Apie rūtą, apie mėtą,
Gal skaidrės mūsų dalia.

Tavo dainos kels mūs' brolius,
Kels iš miego iš vargų,
Skelbs tėvynės didžią meilę,
Apjuos kraštą vainiku.

Nenustok, sesyt, dainavus,
Nors visi tavo takai
Tik vargeliais nukaišyti:
Laimės dar nesutikai.

LIETUVMYLIS

Ei, jaunyste!

Ei, jaunyste, tu audringa,
Sunkių kovų nebijok,
Kol širdis jėgom galinga,
Kilniems siekiams jas aukok.

Dar pasauly nėra stabdžio,
Kurs užtvertų tau kelius.
Kol dar laikas neprabėgo,
Verki laimės vartelius.

Tu laimėtoja išeisi
Iš audrų smarkių, didžių.
Tavo garbei skamba dainos,
Jų akordus jau girdžiu.

Tad į darbą o, jaunime,
Kol dvasia stipri, drąsi.
Mes kovot, laimėt užgimę,
Ateitis mūs' bus šviesi.

KUN. PR. BIELIAUSKO JUBILIEJUS

Vilniuje ir visame mūsų krašte plačiai žinomas lietuviškųjų dirvonų plėšėjas ir mūsų jaunimo artimas bičiulis kun. Pranciškus Bieliauskas šių metų birželio mėn. 12 d. minėjo savo kunigavimo 25 metų sukaktuves. Ta proga mes, jaunieji, su Gerb. Jubiliatu susipažinkime arčiau.

Kun. Pranciškus Bieliauskas gimė 1883 m. rugpiūčio mėn. 23 d. Slabados kaime, Jezno valsčiuje (Alytaus apskr.). Jo tėvas buvo neturtingas mažažemis ūkininkas. Dėl to Jubiliatas augo dideliame skurde. Iki 18 metų amžiaus padėjo tėvams dirbti žemės ūkio darbus, o vėliau, vienos moterėlės ir Jezno klebono kun. M. Misiulio paskatintas, pradėjo mokytis. Mokėsi privačiai pas liaudies mokytojus ir įvairius „daraktorius"—Kaune ir provincijoje. Dėl neturto ir pinigų stokos mokėsi labai sunkiose sąlygose. Apie tai Jubiliatas vienoje savo atsiminimų vietoje taip rašo: „Kaip sunkus buvo gyvenimas man ir mano namiškiams, galima iš to suprasti, kad tėvukas, neturėdamas pinigų man duoti, pėsčias atnešė Kaunan keletą svarų mėsos ir keletą svarų garstyčių, kurias norėjo parduoti vaistinėje ir man pinigus palikti. Bet vaistinėje garstyčių nepirko ir man pinigų nepaliko". Bet vis dėlto mokėsi. Per trejus metus tiek dirbo, tiek išmoko, kad nuvažiavęs Maskvon išlaikė gimnazijos 4 klasių egzaminus. Po to 1907 metais įstojo į Vilniaus dvasinę kunigų seminariją, kurią pabaigė ir tapo kunigu 1911 metais birželio mėn. 12 d.

Kun. Pr. Bieliauskas pradėjo naują darbą. Tapęs kunigu iš karto buvo paskirtas Vilniaus katedros vikaru. Bet vien kunigo pareigų jam nepakako. Jo geri norai ir jaunos, dar neišbandytos jėgos ieškojo platesnės dirvos ir daugiau darbo. Ir surado. Tais pačiais metais ėmėsi vadovauti Vilniaus lietuvaičių šv. Zitos draugijai ir įsirašė į Vilniaus Savitarpio Pašalpos ir Lietuvių Mokslo draugijas. Be to, buvo pirmosios Vilniaus dviklasės lietuviškos mokyklos kapelionu ir dar vedė savo lėšomis įsteigtą lietuvių moksleivių bendrabutį (šv. Igno gt.). Didžiojo karo pradžioje įsisteigus Lietuvių Centro Komitetui nukentėjusiems nuo karo šelpti, kun. Pr. Bieliauskas buvo vienas

Kun. Pr. Bieliauskas, mūsų jaunimo nuoširdus bičiulis, mini savo kunigavimo 25 metų sukaktuves.

iš judriausių šio komiteto darbuotojų, o paskui dar buvo Vilniaus skyriaus pirmininku. Vėliau šis komitetas buvo perorganizuotas į Lietuvių Labdarybės Draugiją, bet kun. Pr. Bieliauskas ir toliau be pertraukos joje darbavosi. 1927 metais, mirus šios draugijos pirmininkui dr. J. Basanavičiui, dvejus metus kun. Pr. Bieliauskas buvo pirmininku. Kitu laiku buvo jos sekretorius ir reikalų vedėjas. Tas pačias pareigas atlieka ir dabar. Be to, šiuo metu yra šv. Zitos draugijos pirmininkas ir Liet. šv. Kazimiero d-jos centro valdybos narys. Taip pat daug padeda šv. Mikalojaus parapijos klebonui ir kasmet Aušros Vartuose ir šv. Jono bažnyčioje laiko lietuviams gegužines pamaldas.

Jubiliatas kun. Pr. Bieliauskas yra didelis giedojimo ir dainavimo menininkas. Šioje srityje jis pasižymėjo dar prieš pradėdamas mokytis, kai dalyvavo Jezno bažnytiniame chore, paskui dar aukščiau pakil^, giedodamas Onušiškėse Kipro Petrausko ir dar vėliau

Vilniaus katedros choruose. Turėdamas gražų stiprų balsą, į pamaldas Katedroje sutraukdavo daug žmonių. Malonu jo laikomose pamaldose būti ir dabar. Vadinasi, ir tuo atžvilgiu Jubiliatas, kaip lietuvis, mums suteikia daug garbės.

Šiuo metu kun. Pr. Bieliauskas ypatingai yra susirūpinęs lietuviškos giesmės skleidimu mūsų krašto parapijose. Tam jis yra surinkęs ir išleidęs nemaža lietuviškų giesmių, kurių rinkinėliai jau paskleisti po visą kraštą. Be to, su dideliu atsidėjimu yra surinkęs daugiau kaip tūkstantį mūsų liaudies dainų melodijų.

Paskutiniais metais kun. Pr. Bieliauskui teko padirbėti ir mūsų krašto sodžiuje, kur jis neilgą laiką ėjo klebono pareigas Varėnoje, Daugėlišky ir Valkinyke. Ten jis žymiai sustiprino mūsų draugijų skyrių veikimą, plačiai paskleidė mūsų lietuviškąją spaudą, lietuviškus giesmynėlius ir pririnko daug lietuviškų liaudies dainų.

Kiek įvairiose lietuviško darbo šakose Jubiliatas yra mūsų kraštui ir mūsų tautai nusipelnęs, tiksliai galės pasakyti istorija. Mes šia proga tik galime užtikrinti Jubiliatą, kad jo pastangų, gerų norų ir atliktojo lietuviško darbo mūsų moksleivija ir viso krašto lietuviškas jaunimas neužmirš niekuomet.

S. U.

APIE VANDENYNŲ SROVES

Vanduo teka ne vien upėse. Net didžiuliuose vandenynuose yra savotiškų „upių". Šias vandenynų „upes" vadina jūrų srovėmis. Tačiau nereikia manyti, kad tose jūrų srovėse vanduo teka taip, kaip upėj. Ne. Čia tekėjimas daug lėtesnis—vos tik kelių metrų per parą. Be to, tokios „upės" krantų neturi. Taigi jos nejučiomis pereina į stovinčius jūros vandenis. Platumo tokios srovės turi po keliasdešimt ir net šimtus kilometrų. Suprantama, kad tokia vandens masė gali žymiai paveikti orą tų vietų, pro kurias ji teka.

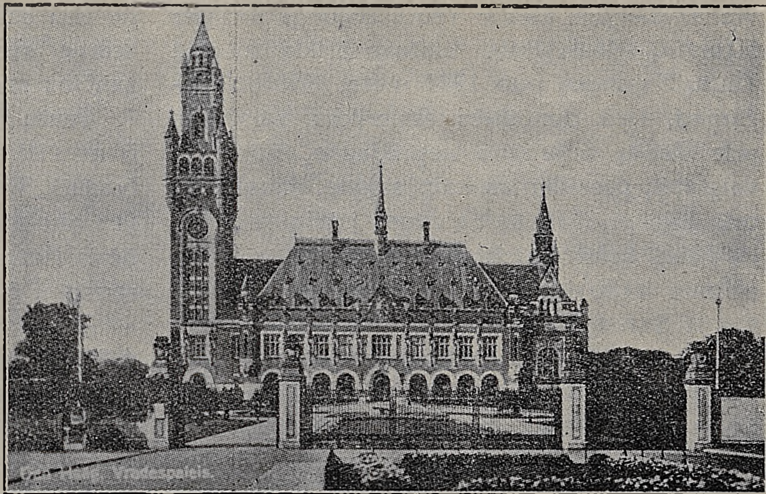
Atlanto vandenyne yra dvi jūrų srovės: Golfštromo—šilta ir Labradoro — šalta. Golfštromo srovė „išteka", t. y. prasideda Meksikos įlankoj, kur amžinai šilta, kur vasarą saulė stovi tiesiai ties viršugalviu. Ji tuoj nuo Amerikos krantų nusisuka į rytus ir skersai Atlanto vandenyną pasiekia Europos kraštus—Angliją ir Skandinaviją. Labradoro srovė prasideda ties Grenlandija ir pro Labradoro pusiausalį teka paliai rytinius šiaurinės Amerikos krantus.

Golfštromo srovė sušildo Europos orą, o Labradoro srovė atšaldo Kanados ir Jungt. Amerikos Valst. orą. Jei vietoj Golfštromo ties Europa tekėtų Labradoro šaltoji srovė, tai ne tik visa Skandinavija, bet Danija, Šiaurės Vokietija ir Lietuva virstų beveik negyvenamomis tundromis, kur šešius mėnesius laukus dengtų sniegas, kaip dabar kad dengia Labradoro pusiausalį, kur javų dėl per trumpos vasaros beveik negalima sėti. Ten yra tik samanomis apaugusios dykumos ir retučių, mažų pušų ir eglių miškai. Jei ten nusigręžtų Golfštromas, tai jis tiek atšildytų orą, kad žmonės visai gerai galėtų gyventi.

Prieš keletą metų laikraščiuose buvo pasirodžiusios žinios, esą amerikiečiai norį „užtvenkti" Golfštromą ir pakreipti prie Amerikos krantų. Vėliau paaiškėjo, kad užtvenkti ir pakreipti srovę negalima, nes reiktų pastatyti kelių šimtų kilometrų ilgio ir kelių kilometrų aukščio (tiek vietomis jūra gili) siena. Dabartiniu laiku dar technika to nepadarytų.

Paskutiniu laiku užsienio laikraščiai pranešė, kad pati Golfštromo srovė pamažu nusisuka nuo Europos į Amerikos pusę ir kad Europai gręsia užšalimas. Ar taip iš tikrųjų yra, sunku tikėti. Bet gali atsitikti, kad Atlanto vandenyne Golfštromo srovės kelyje gali iškilti jūros dugnas, kurs savaime padarytų užtvanką ir srovę pasuktų kitu keliu. Bet iki šiol didelių jūrų dugno pasikeitimų nepastebėta, todėl ir apie Golfštromo srovės krypties pasikeitimą negali būti ir kalbos. Pati srovė jokiu būdu negali nusikreipti į Ameriką. Jei ji kryptų, tai kryptų tik į Europos pusę. Mat, aiškiai ir tiksliai įrodyta, kad visos srovės šiaurės pusrutulyje krypsta tik į dešinę savo krypties pusę. Europa Golfštromo dešinėj, todėl tik į jos pusę tegali krypti srovė.

G. M.

Tarptautinio Teisingumo Tribunolo rūmai Hagoje. Čia buvo svarstomos bylos dėl tiesioginio Lietuvos susisiekimo su Lenkija ir dėl Klaipėdos. Abi bylos išspręstos Lietuvos naudai.

TAUTŲ SĄJUNGA

Valstybių ir tautų bendravimas yra būtinas reikalas, lygiai kaip būtina žmogui, gyvenančiam visuomenėje, bendrauti su kitais žmonėmis.

Valstybių bendravimas labiausiai išaugo praėjusiame ir dabartiniame šimtmetyje. Prie to pastūmėjo visoki išradimai ir apskritai technikos pažanga. Kelionės, kurios kadaise reikėjo atlikti per ištisus mėnesius ir metus, šiandie galima atleikti per vieną ar kelias dienas. Žinia gali apskristi žemės rutulį per keliolįką sekundžių. Telegrafo ar radio pagalba galima tuč tuojau sužinoti, kas įvyko Amerikoje ar kitoje pasaulio dalyje. O kitos pasaulio dalys: Amerika, Azija, Afrika ir Australija gali kaip mat sužinoti, kas darosi Europoje. Prekyba ir pramonė suartino žmones dar labiau. Žodžiu, tautų bendravimas daro tautas ir valstybes daugiau ar mažiau viena nuo kitos priklausomas. Ir toks abipusiškas priklausomumas riša tautas vis labiau ir labiau. Tačiau tai nevisada prisideda prie abipusiško pasitikėjimo ir supratimo. Anaiptol šiandie valstybių tarpe, galima sakyti, pasitikėjimo stinga, o vietomis jo ir visiškai nėra. Dėl tos priežasties vienos tautos negali suprasti kitų tautų, nors dabar tautų bendravimas labiau išplėstas, negu anksčiau. Dėl to šiandie tautų tarpe karas gali kilti daug greičiau, negu seniau, kada tautų santykiai nebuvo taip labai susiraizgę.

Didžiojo karo pamokintos tautos ryžosi padaryti kažką, kas ateityje prie karo neprileistų. Tuo tikslu tuojau po Didžiojo karo buvo įsteigta Tautų Sąjunga. Tautų Sąjungos svarbiausias tikslas — saugoti visuotinę taiką ir palaikyti valstybių bei tautų sugyvenimą.

Tiesą sakant, tautų sąjungos steigimo mintis buvo kilusi daug anksčiau, būtent, dar 17-tame amžiuje. Devynioliktame amžiuje šis klausimas jau buvo labai gyvas. Tačiau jis įgyvendinta tik po Didžiojo karo.

Daugiausia prie Tautų Sąjungos įsteigimo prisidėjo Šiaurės Amerikos Jungtinių Valstybių prezidentas Vilsonas. Tautų Sąjungos steigimo reikalą jis iškėlė savo rašte, kuriame buvo iš viso 14 punktų. Todėl šis raštas ir vadinamas trumpai: Vilsono 14 punktų. Šiuose punktuose Vilsonas pareikalavo keturių dalykų: sumažinti ginklavimąsi, gerbti tarptautines teises ir sutartis ir atmesti visokius slaptus valstybių santykius. Šie reikalavimai ir buvo įtraukti į Tautų Sąjungos statutą. Šiuose Vilsono punktuose taip pat buvo iškelta tautų apsisprendimo mintis. Tai reiškia, kad tautos, kurios karui baigiantis buvo subrendusios, nepriklausomam gyvenimui galėjo steigti arba atstatyti savo valstybes. Tuo pasinaudodamos, visa eilė pavergtų tautų pasiskelbė nepriklausomomis ir sukūrė savo valstybes. Jų tarpe atstatė savo nepriklausomybę ir Lietuva.

Prie Tautų Sąjungos gali priklausyti kiek-

viena valstybė. Dabar Tautų Sąjunga turi per 50 narių — valstybių. Lietuva priklauso prie Tautų Sąjungos nuo 1921 metų. Svarbu pažymėti, kad Jungtinės Amerikos valstybės prie Tautų Sąjungos nepriklauso, nors šių valstybių prezidentas, kaip sakyta, daugiausia prisidėjo prie Tautų Sąjungos įsteigimo.

Prieš keletą metų į Tautų Sąjungą buvo priimta ir Sovietų Rusija. Japonija ir Vokietija iš Sąjungos pasitraukusios. Pirmoji pasitraukė dėl to, kad Tautų Sąjunga pasmerkė jos grobuonišką politiką Mandžiūrijoje. Antroji — dėl to, kad negalėjusi pakęsti tų sunkumų, kuriuos Versalės sutartis buvo ant Vokietijos užkrovusi. Vokietija, mat, reikalavo ir vis teberikalauja lygių teisių su kitomis valstybėmis.

Tautų Sąjungą turi šiuos savo organus: 1) bendrus visų prie Sąjungos priklausančių valstybių susirinkimus, 2) Tautų Sąjungos Tarybą, 3) Sekretorijatą, 4) Tarptautinio teisingumo tribunolą Hagoje ir visą eilę komisijų.

Bendrieji susirinkimai šaukiami kasmet rugsėjo mėnesį. Kiekviena valstybė gali turėti po tris atstovus arba delegatus, bet visi jie turi susirinkime tiktai vieną balsą. Bendrame susirinkime dalyvauja visos priklausančios prie T. Sąjungos valstybės.

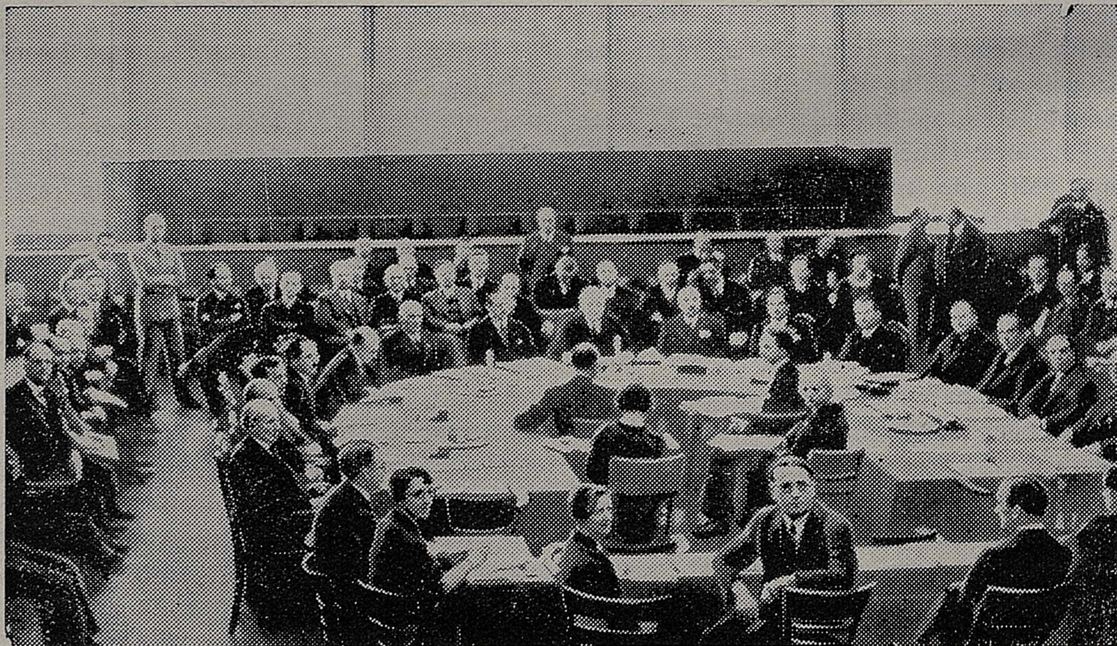
Tautų Sąjungos Taryba turi mažiau narių, ir ne visi Tarybos nariai posėdžiuose gali dalyvauti. Tarybos nariai yra dviejų rūšių. Vieni yra nuolatiniai, kuriais yra tiktai didžvalstybės. Nenuolatinių narių yra iš viso 9, jie renkami trejiems metams.

Tautų Sąjungos Taryba renkasi paprastai 4 kartus per metus, bet, reikalui esant, gręsiant, pavyzdžiui, karui, gali rinktis ir dažniau, ypač jeigu to reikalauja viena kuri nuskriaustoji pusė, kaip Abisinija Italijos puolama, arba jei pageidauja šiaip kuri trečioji valstybė.

Nuolatinė Tautų Sąjungos būstinė yra Ženevos miestas Šveicarijoje. Ženevoje taip pat veikia nuolat Tautų Sąjungos sekretorijatas su generaliniu sekretoriumi priešakyje. Įvairūs skundai ar pageidavimai pirmiausia pereina per generalinio sekretoriaus rankas, kuris, peržiūrėjęs bylą, pakreipia ją kur reikia — bendran susirinkiman ar Tarybon.

Bendro susirinkimo ir Tarybos teisės yra vienodos, todėl tas pats tarpvalstybinis gin-

TAUTŲ ATSTOVYBĖ

Taip atrodo Tautų Sąjungos posėdžių salė.

čas gali būti svarstomas ir vienur ir kitur. Bet dažniausiai ginčus svarsto Taryba, nes ji dažniau renkasi.

Tautų Sąjungoje vartojamos dvi oficialios kalbos: anglų ir prancūzų. Kalba, pasakyta angliškai ar prancūziškai, verčiama į antrą kalbą. Dėl to, žinoma, diplomatai gaišta daug laiko.

Tautų Sąjungoje persvarą turi didžiosios valstybės, ypač Anglija ir Prancūzija. Jos, susitariusios, gali viską Tautų Sąjungoje pravesti. Bet dažniausiai didžvalstybės nesutaria. Dėl to T. Sąjunga ne visada gali ką nors apčiuopiamo nuveikti.

Tarptautinio Teisingumo Tribunolas, susidedąs iš teisėjų, renkamų bendro susirinkimo ir Tarybos, nagrinėja tarpvalstybinius ginčus teisiškai ir skelbia savo sprendimus, kurie turi būti privalomi, bet jeigu valstybė tokio sprendimo nevykdo, tai jai nieko blogo ir nepadaro... Kaip žinome, prieš keletą metų Lietuva Hagos tribunole laimėjo dvi bylas: vieną su Vokietija dėl Klaipėdos krašto seimelio ir direktorijos pirmininko, antrą — su Lenkiją dėl geležinkelio susisiekimo atidarymo Landvario — Kaišiadorių ruože.

Ką gero Tautų Sąjunga yra nuveikusi? Sunku į tai atsakyti. Jeigu kalbėsime apie politinę Sąjungos veiklą, tai turėsime pasakyti, kad šioje srityje Sąjunga nieko gero nenuveikė, o kultūrinėje srityje vis dėlto nuveikė nemaža. Ypatingai daug nuveikė esančios prie T. Sąjungos įvairios komisijos, kurių vienos stengiasi suartinti tautas kultūros srityje, kitos kovoja su baltąja ir juodąja vergija, dar kitos skelbia kovą opiumo ir kitokių svaigalų prekybai.

Svarbiausias Tautų Sąjungos tikslas, kaip žinia, yra saugoti visuotinę taiką. Reikia pasakyti, kad Sąjunga šiam kilniam savo uždaviniui įgyvendinti dėjo labai daug pastangų, bet jos visos nuėjo niekais. Ginklavimasis nesumažintas, o nusiginklavimo konferencja, sušaukta 1932 metų pradžioje, per kelis metus konferavo ir visiškai užsidarė, nes valstybės negalėjo susitarti. Karas gali kilti kiekvienu metu, ir Sąjunga čia nieko negali padaryti. Vienas toks faktas mums yra labai gerai žinomas. Antras faktas—tai Mandžiūrija, kurią be niekur nieko pasigrobė Japonija ir dabar tebesilaiko. Tiesa, Mandžiūrija paskelbta neva nepriklausoma valstybė, bet ji yra visiškoje japonų įtakoje. Pagaliau paskutinis faktas—tai Abisinija. Ką čia Tautų Sąjunga nuveikė? Italai Abisiniją užpuolė ir pasigrobė. Tautų Sąjunga karo sustabdyti nepajėgė. Tiesa, buvo suorganizuotos prieš Italija vad. sankcijos, bet tai buvo per maža. Antra vertus ir tos sankcijos buvo tik popieryje. O dabar tos pačios valstybės, kurios siūlė prieš Italiją sankcijas, pačios stengiasi jas panaikinti, ir, žinoma, panaikins, nes jų norai Tautų Sąjungoje visada išsipildo.

Ryšium su tuo, kad Tautų Sąjunga negali apsaugoti visuotinės taikos, didžvalstybės pradeda jau galvoti, kaip tinkamiau pertvarkyti dabartinė Tautų Sąjunga.

Alminas.

MYK. ZABLACKAS

Šienapiūtė

Plačios, plačios lankos,
Neaprėpti jų.
Suka dalgį rankos
Tarp margų žiedų.

Ei, valio, dalgele,
Oi, lia, lylia, lia.
Plotas pradalgėlių —
Šienpiovio dalia.

Saulė ridinėjas,
Linksma pradalgiuos.
Mylimos grėbėjos
Daužo, varto juos.

Pradalgiai suvirtę
Kupetom margom,
Taip malonu dirbti
Mūsų grėbėjom.

Skamba vis dainelė
Brolių, seserų:
„Ei, valio, dalgele,
Tarp margų gėlių!"

BELGIJOS VYRIAUSYBĖ

Paskutiniu metu Belgijoje buvo didelis darbininkų streikas. Sąrišy su tuo atsistatydino Belgijos vyriausybė. Tuoj buvo sudaryta nauja su von Zelandu priešaky. Naujoji vyriausybė įvedė 40 darbo val. savaitėje. Pažymėtina, kad šios Tautų Sąjungos sesijos posėdžiams pirmininko Belgijos premieras von Zelandas.

Trūkite, stygos galingos

— Suskambėkit akordais liūdnaisiais ir sutrūkit, kaip kartuvių linos...

Kalbėjo pasirėmęs fortepiono vožto jaunasis muzikas. Jis pabėgo iš dundančio, bildančio miesto į idiliškąjį sodžių. Pabėgo kažkokios jėgos vedinas. Manė, kad savųjų tėvų lizdelyje suras tą didįjį sielos suraminimą, kurio jam pradėjo stigti. Jam nuolatos mirgėjo milijonai pasaulio spalvų, keitėsi į tonus ir lakstė nuo vieno lietuviškojo sodžiaus į kitą. Lakstė budindami užliuliuotą lietuviškąją dainą. Lakstė kviesdami ją į gyvųjų tarpą.

Pirštai, tarsi, nejučiomis palietė klevitūrą: iššoko vienas kitas, kaip bailus paukštis, tonas; juo toliau šoko jų daugiau. Visi jie liejosi į vieną vienetą, kibo į vieną nepertraukiamą grandinę ir bėgo toli toli. Bet tai dar nebuvo liūdniausioji muzikų muzika. Jai dar kažko stigo. Ko stigo, nė jis patsai negalėtų atsakyti. Juk jausmai ne visuomet žodžiais pasakomi bei išreiškiami. O dar tada, kai anieji jausmai yra toki aukšti, toki platūs, kaip aibės aukštųjų tonų.

Tik jis atitraukė pirštus nuo fortepiono ir vėl dūmojo, jo vožto atsirėmęs. Dūmojo dūmelę, kaip jaunasis bernužėlis, kuriam reikia pus savąją mergelę girių girelėmis joti, raistų raisteliais — balų balelėmis nubristi, jūrom marelė nuplaukti. Dūmojo, dūmojo, dūmojo... Tur būt, net užsimiršo, kad jis dūmoja. Nematė gaidų grėdų, nematė atvožtos fortepiono klevitūros, nematė visos idiliškosios kaimo aplinkos, supusios ir liūliavusios jo neramią sielą į pasakiškąjį miegą, į miegą, kuris savais sapnais stebuklų pridaro, kaip Mozė žydams tyrų tyruose.

Jo mintys lakstė, kaip tingūs juodvarniai, apie savuosius draugus, kurie jo kūrybiškumą įvertino arbata ir dar kažkuo. Įvertino jį mažytėmis fotografijomis. Įvertino jį gal patys jo neturėdami. Įvertino taip, kaip įvertinti tegalėjo ir temokėjo. Tuo būdu sukėlė jo širdyje didžiausį nepagydomą sopulį. Įdiegė skausmo dieglį, kuris jį kankinte kankino, kuris visokiais grąžtais jo galvą ir krūtinę kiaurai sugrąžė, kuris jam kalbėte kalbėjo:

— Trūkite, stygos galingos!

Bet jis nežinojo, kad drauge su stygomis nenutruks jo muzikalioji siela. Neišdilo ji iš jo mirtingojo kūno. Neišlėks ji iš viengenčių krūtinių, į kurias jau prigijo.

Jam atrodė, kad jis nesėdi parėmęs savo sunkią galvą, o, kaip toj pasakoj, šokinėja:

tai priekin tai atgal. Ir meldžiasi, kaip pasakoj:

— Čia Tau, Dieve,
čia man, Dieve.
Ir taip be galo
ir be pabaigos.

O kas galėtų atspėti, gal ir be jokios pradžios. Ne.

Pradžia buvo. Dar ir labai įdomi. Jisai tada kentė didžiausį kūno ir dvasios skausmą, kentė didžiausį troškulį ir alkį, kentė badą. Jis ie kojo tada, kad kas jo kūrybiškąsias jėgas, kaip kokį didžiulį pasaulį, visagalinga ranka išjudintų ir neleistų jam amžinai sustoti.

Dabar jo mintys nukrypo ten. Jos nenukrypo. Jos nusviro, kaip verkiantieji pakelės gluosniai, kaip šarmotos baltųjų beržų šakos, kaip auksaspalvės prinokusių rugių varpos. Nulinko ir nepasikėlė. Nulinko ir neatsitiesė. Nulinko...

Ir vis dar linko, linko, linko... Linko į savąjį idealą.

Jį pakėlė įėjusis brolis ir suskambinusis smuiko stygą. Kuri paleido liūdną, liūdną toną. Ir jis manė, kad tai bus jo liūdnosios muzikos pradžia. Jos didžioji genezė. Bet pasiriko.

Ištisę pirštai paspaudė klevitūros myktukus ir stygos atsiliepė, pratarė vestuvių dainų akordais.

Brolis priėjo arčiau ir prakalbino jį, kad sutartinai pagriežtų. Jis nieko neatsakė tik sunkią galvą palenkė ir išvargusias, kaip amžinuosius keleivius, akis panėrė į tonų gyvenimą.

O liūdna liūdna kaimo misterijos—vestuvių muzika bėgo į platųjį pasaulį, bėgo į neišmatuojamus tolius į aukštybes, bėgo, bėgo, bėgo... Bežodė daina vaitojo:

— Oi, liūdnas, liūdnas,
liūdnas šis rytelis,
liūdna sesutėlei
už stalo sėdėti...

Kartojosi ir vėl bėgo į priekį. Ir vėl grįžo atgal. Tikrai, kaip toj pasakoj:

— Čia Tau, Dieve,
čia man, Dieve.

Toliau ji nenutilusi pasikeitė į kitą, aimanuojančią, verkiančią, ašarų ašaras iš kiekvienų akių išvarvinančią:

— Atskyrė sesytę iš mūsų pulkelio,
verk, sesyte, žalių rūtų, rūtų vainikėlio...

Raudojo smuikas, verkė gitarų balsais fortepiono stygos, vaitojo aimanavo akordų akordai, šokinėjo intervalai, kilo, vystėsi ir tilo aimanavimų ir skundo gaida, tai iš tylaus vaitojimo lėkė į audringą, į nenumaldomą nenutildomą šauksmą:

— Papūsk, vejeli,
iš tos šalelės!...
Oi, žeme, žeme!...

Jis nė juste nepajuto, kaip vestuvių nuotaika pagavo jo jautriąją širdį, pagavo giliąsias akis, pagavo mikliuosius pirštus ir nešė draug su vestuvėmis į visą jų esmę, į visas jų apeigų svarbenas ir smulkmenas. Jis nė pats nežinojo, kodėl tokia nuotaika pagavo jį ir kodėl taip toli toli nunešė. Todėl gal ir iš jo neramiosios sielos tuo tarpu išnyko liūdniausio liūdnumo pajutimas, ir jis atidarė antrąjį liaudies vestuvių dainų pasaulį—daug gyvesnį, linksmesnį, nevirkaujantį, bet džiūgaujautį:

— Tai kad prijojo
pilnas kiemas svetelių,
tai kad pristatė
pilnas stonias žirgelių...

Ir jojo skambiosios muzikos aidai ir statė, ir šėrė. Jie visi buvo toki judrūs, toki gyvi, kaip žirgai vestuvių metu, kai jaunosios sesutės jų kartį lietuviškais kaspinais papuošia, o broleliai ant jų kaklų žvangiuosius brazgilus uždeda.

Toliau ir vargų vargeliai iškyla į viešą, kaip iš sniego vėpūtinių pasakiškieji milžinai ar pavasario metą audringieji perkūnai iš debesynų atžygiuoja, ar liūdnoji nuotaika vėl sugrįžta, vėl įsivyrauja:

— Pažinai bernelį,
pažinsi vargelį.
Nuo vargelio dejuosi...

Skamba muzikos tonuose besislapstą žodžiai, šoka į viršų, stiebiasi į kiekvieną lietuviškesnę širdį ir sielą ir prabyla liūdnaisiais žodžiais, prabyla gailiojom ašarėlėm:

— Išėjo broliukai
žirgelių balnoti, —
pradėjo sesytė
balseliu raudoti...

Jie pasodina jaunąją sesytę užu stalelio, iššaukia tėvelį vidun aslelės, maldauja, kad jis parduotų margas karveles ir išvaduotų savo dukrelę. Ir girdėti tėvelio žodžiai, matyti jo drebančios rankos, ilgas ilgas į savosios dukrytės galvelę pabučiavimas.

O virš visa to gilios, kaip neišmatuojami toliai, mėlynos, kaip dangaus erdvė, audringos, kaip šėlstančios Baltijos bangų verpetai, jaunojo muziko akys.

Jis sumoja dešine ranka, mikliaisiais pirštais gaudo fortepiano myktukus, o jų galais paliestos stygos dainuoja smagią jaunystės dainą, dainuoja jaunatvės himną:

— Aušt' aušrelė,
tek' saulelė, —
jau man laikas išvažiuoti,
jau man laikas išvažiuoti!

Tik virpąs smuikas tiesia savo liūdnąjį motyvą, bet jau silpnutį silpnutį, kaip pavasario vėjelio šiurenimas, kaip jaunosios sesytės drabužių šlamėsys, kaip vyturėlio nusileidimas iš aukštosios padangės, tokį tylų, tokį švelnutį, tokį silpstantį.

Taip užbaigęs pirmąją lietuviškų vestuvių dalį, jaunasis muzikas pakyla, paploja broliui per tvirtą petį ir išeina į žaliumynų ir gėlių laukus poilsio ir kūrybiškumo ieškoti, išeina ieškoti liūdniausios muzikų muzikos, išeina ieškoti pats savęs.

Iš aukštybių bėga bėga kaitrusis saulutės spindulėlis. Bėga ieškodamas grožio, ieškodamas gailiosios raselės lašelių. Jis suranda juos, suranda ir įkaitinęs pakelia į aukštybes arba nuriedina į žemelę jos pilkąjį veidelį, kaip artojas savuoju prakaitu suvilgydamas.

O jisai eina atlapa krūtine. Eina kvapnųjį Lietuvos orą į sudilusius, nors dar pirmąja jaunyste alsuojančius plaučius betraukdamas. Eina ir eina. Ieško grožio, ieško savo neramiajai dvasiai poilsio ir pasitenkinimo.

Jo ausyje skamba skardi vyturėlio dainelė, lakštutės vingiuotasis suokimas, genio duslus kalenimas, gegutės palaidas „ku-ku!" Ir jis girdi savo paties kojų bildėsį, širdies plakimus. Jaučia, kaip karšto kraujo srovelė bėga bėga iš širdies į galvą ir vis:

— Tvank! tvank! tvank!...

O jo koja mina rasos lašelį, ramiai gulintį tarp žolytės laiškelių ar besilsintį ant geltono žolynėlio.

Tik prieš jo akį kažkas sumirga. Jis įtempia savo budrųjį žvilgsnį, savo giliąsias akis. O mirgėjimas nesiliauja; mirga ir mirga, ir mirga...

NELAIMĖ BUKAREŠTE

Pereitą mėnesį, kada Rumunijos sostinėje Bukarešte lankėsi Čekoslovakijos prezidentas Benešas ir Jugoslavijos regentas Povilas, kariuomenės parado metu lūžo viena tribūna. Katastrofoje kelios dešimtys žmonių žuvo ir keli šimtai buvo sužeistų.

Jam atrodo, kad tame mirgėjime mato jis viso pasaulio grožį, visų sodų, miškų ir pievų visus žiedus ir visus žaliumynus. Jaučia net jų kvapsnį. Jo matytieji grožiai pradeda judinti jo ausį. Jis girdi! Girdi muziką. Girdi beskambantį saulės spindulėlį. Girdi beskambančius rasos lašelius, spalvų spalvas. Girdi beskambantį sodų ir gėlių kvapsnį. Jis girdi liūdną liūdną muziką, liūdniausią muzikų muziką. Ir jo sieloje nubunda anas kūrybiškasis liūdnumo motyvas, anas lietuvio išsiilgimas, anoji nerimastis, neviltis, liūdnas liūdnas šypsnis. Žodžiu, jo širdyje ir sieloje viskas susilieja į muziką — susilieja grožis su ašara.

— Viešpatie, tai Gimtosios Šalies ašara!... Sušuko jis atsargiai liesdamas žolynėlio lapelį, kurio duobutėje gulėjo rasos lašelis.

— Tai Tu verki?...

— Neverk, Šalie Gimtoji, neverk! Aš savo tonais Tau gyvybingumo jėgų pagaminsiu. Aš Tau nebūsiu Vagneris ir nenukaldinsiu Tavo pražūčiai mirtingojo kalavijo...

Ir jis pasileido per laukus tekinas bėgti, kad jo sieloje neišnyktų gilusis susijaudinimas, kad nenutiltų jokis garso spindulėlis, jokia grožio spalvelė.

Uždusęs griebė gaidų popierį. Brėžė kreivas linijas. Žiūrėjo į tolį. O jo akyje žibėjo anas rasos lašelis, anoji jo Šalies ašara. Jis rašė gaidas, braukė ir vėl rašė ir vėl braukė ir rašė.

Jo ranka drebėjo. Atrodė, kad tokią valandikę norėtų jis paversti amžinybe, amžinąja kūryba.

— Sūneli, kodėl tu taip baisiai atrodai?... Klausė jo motina, kuri pastebėjo jo veido išraišką ir drebančią ranką. Jai baisu buvo, kad kas nors bloga neatsitiktų. Dar netaip seniai po ligos. Gink, Dieve, gali vėl susirgti.

— Sūneli, a?! Ko tyli? Kas tau?!...

— Aš matau Ją verkiančią...

Tarsi, sapnuodamas atsakė jis.

O jo ranka vis drebėjo, vis rašė. Rašė skubomis, rašė nedelsdama.

Baigė.

Paspaudė fortepiono myktukus kartą, kitą... be galo...

Iš po jo pirštų riedėjo didžiulė ašara, skaisti, šviesi; kaip deimantas, žėrinti ašara. Ji riedėjo pro grožio pasaulį, riedėjo iš ypatingos akies. Ją lydėjo saulės spindulėlis. Tai buvo ne jo ašara, tai buvo ašara jo Gimtosios Šalies.

Nutilo.

Virš gaidų parašė:

„Grožis ir ašara".

— Dabar galite trūkti, kantriosios stygos, man nieko nereikia. Ką aš darysiu jumis, jei mano Šalis atsiverkusi?! Neverk, neverk, mana Šalie! Aš Tavo ašarą savaisiais tonais nušluostysiu. Savo liūdniausiąja muzikų muzika nudžiovinsiu. Aš Tau nebūsiu Vagneris ir ne nukaldinsiu Tavo pražūčiai mirtingojo plieno kalavijo.

Nors stygos netrūko, bet jo sieloje jų balsai pasiliko tik aidu. Jo krūtinėje nutrūko ryšis tarp gyvenimo ir kūrybos pasaulių. Netrūko galingosios jungties stygos. Ir jis pakilo į kūrybiškąjį pasaulį.

Anicetas Lapaitis.

J. ČEKAUSKAS

Kryžkelėje

Štai prieš akis du keliai susipinę,
Kur veda, kur kviečia šiandien jie mane,
Ar laimės šalin, į pasakų kraštą,
O gal jie pradingsta miške žaliame.

Kryžkelėj stoviu ilgai susimąstęs
Vilioja šiandiena abudu keliai...
Žengsiu: visviena, kur teks atsidurti,
Kentėsiu, kovosiu narsiai.

Tik vieno nenoriu — kryžkelėj vysti
Ir skūstis — likimas žiaurus,
Aš noriu kovose praleisti jaunystę,
Kad darbas manasis būtų našus.

Dar apie medžiagą

Pereitą kartą sakėme, kad visi kūnai yra sudaryti iš mažyčių medžiagos dalelių, kurių nei savo akimis, nei per padidinamuosius stiklus (mikroskopus) negalime įžiūrėti. Tos dalelės vadinamos *atomais*. Kaip mūriniai namai pastatyti iš tūkstančių plytų, taip kiekvienas daiktas sudarytas iš tūkstančių ir milijonų atomų.

Atomo savybėms ištirti labai daug padėjo elektros veikimas.

Atomas galima įsivaizdinti kaip mažutis— mažutis rutuliukas. Jis toks mažas, kad jokiais prietaisais neįžiūrimas. Atomo skersmuo turi apie vieną dešimtmilijoninę milimetro dalį (metras turi tūkstantį milimetrų). Nenuostabu tad, kad mokslas apie atomus dar visai naujas, atsiradęs vos prieš dvidešimtį metų. Tačiau per tą laiką atidengta daug paslapčių.

Seniau buvo manyta, kad atomas yra nedalomas, pilnas ir masingas rutuliukas. Pasirodo, kad yra kitaip. Šioje srityje daug paslapčių atidengė mokslininkai J. J. Thomsonas ir E. Rutherfordas. Jie įrodė, kad atomas susidaro ne iš tvirtos vienalypės masingos medžiagos, bet iš mažyčių medžiagos dalelių ir tuštumos.

Kad būtų suprantamiau, paaiškinsime pavyzdžiu.

Prisiminkime saulę ir jos planetas. Jos sudaro mūsų planetarinę sistemą. Saulė yra viduryj, o aplink už milijonų kilometrų bėga planetos; jų tarpe yra ir mūsų žemė. Tarp saulės ir planetų yra erdvė, beribė tuštuma. Visai panašiai yra sudarytas ir atomas. Jis turi branduolį ir elektronus. Branduolys—tai tarytum mūsų saulė, o elektronai—planetos. Taigi, atomas ne masingas medžiagos rutuliukas, bet rinkinys kelių arba kelių dešimčių rutuliukų, atskirtų vienas nuo kito plačiomis beribėmis. Pavyzdžiui, vandenilio atomas sudarytas iš dviejų vienetų branduolio ir aplink jį slankiojančio vieno elektrono.

Tikrai nesinori tikėti, kad, pavyzdžiui, tokios kietos geležies gabalas būtų sudarytas iš tokių planetarinių sistemų, t. y. iš kietų vienetų ir tuštumos.

Dar labiau nustebsime, sužinoję atomo branduolio didumą ir elektronų nuotolį nuo branduolio. Tiesa, jau sakėme, kad atomo skersmuo turi vieną dešimtmilijoninę milimetro dalį. Atomo skersmuo — tai tas visas plotas, kokį užima elektronai, skrisdami apie branduolį, išmatuotas skersai.

Atomo atvaizdą geriau nupiešime šitaip: lygiame žemės paviršiuje padarysime apskritimą (ratą), kurio skersmuo bus 100 metrų. Apskritimo viduryje padėsime grūdelį, kurio skersmuo bus vos keli milimetrai, pav., žirnio grūdelį. Tuo būdu gausime panašų santykį, koks yra tarp viso atomo ploto ir jo branduolio. Branduolio skersmuo bus keliasdešimt tūkstančių kartų mažesnis, negu viso atomo skersmuo.

O jei dar mūsų nupaišyto apskritimo riboje padėsime kelias vos matomas dulkeles, tai gausime ir elektronų panašumą. Tačiau atomo panašumui sudaryti to nepakanka. Paimkime geriau ne apskritimą, bet rutulį, kuris yra panašus į apskritimą, ypač žiūrint į jį iš tolo. Pavyzdžiui, mūsų saulė ir mėnulis yra rutuliai, bet mums iš tolo atrodo lyg apskritimai.

Taigi, įsivaizdinkime ne apskritimą, kurio skersmuo būtų 100 metrų, bet tokio pat didumo rutulį. Aišku, rutulys, kaip rutulys, bus panašus į futbolą ir gulės visas ne žemėje, bet ore, žemę siekia tik truputį apatine dalimi. Rutulio viduryj, t. y. 50 metrų nuo žemės, patalpinsime aukščiau minėtą grūdelį, aplink kurį lakstys už 50 m. vos pasiekdamos žemę dulkelės. Dabar turim tikrą atomo vaizdą. Matome tad, kad jis labai tuščias...

Bet argi galimas daiktas, kad tokie tuščiaviduriai atomai pajėgtų sudaryti kietus kūnus, kaip geležį, akmenį, kurių net suskaldyti negalima? Taip! Mokslas įrodė!

Kodėl atomo branduolys ir elektronai, vieni nuo kitų nutolę, būdami tokie mažyčiai ir bejėgiai, palaiko vis tą pačią padėtį, nenubėga kur toli - toli, negrįžtamai?

Šie klausimai labai įdomūs. Panagrinėsime juos kitą kartą.

J. M.

LIURDAS – STEBUKLŲ MIESTAS

(Iš ciklo: „Mūsų kelionė po Europą").

Apžiūrėję svarbesnes Paryžiaus įdomybes, vykstame pietų Prancūzijon, būtent į Liurdą, į stebuklų miestą.

Ilgai nešė mus prancūzų greitasis traukinys per vynuogių laukus, kalnų pašlaites ir pušynus, visiškai panašius į Lietuvos pušynus.

Galop iš traukinio langų pasirodė didelė graži bažnyčia, prie uolos prisiglaudusi ir ant uolų pasilipusi, o po ja, uoloje, stebuklinga Liurdo grota arba tam tikras urvas, su šviesiai degančiomis žvakėmis ir prieš grotą klūpančių maldininkų miniomis.

— Liurdas!

— Stebuklingoji vieta!

Šaukė keliolika lietuviškų balsų vienu kartu. Kone visus lietuvius pagavo nepaprastas jausmas: džiaugsmas, nerimas, baimė ir laimė.

Ligi 1858 metų Liurdas buvo mažai kam žinomas, paprasčiausias provincijos miestelis. Niekas apie jį nekalbėjo, niekas jo neklausinėjo ir šiandieniniai keliai buvo užžėlę, nepratiesti ir nepraminti.

Šiandien Liurdas žinomas visam pasauliui. Šiandien apie šį miestą, vis labiau augantį, labiau kylantį vis plačiau kalbama.

Važiuoja šiandien Liurdan pinigingi turtuoliai ir vargšai beturčiai, kurie paskutinį skatiką atiduoda kelionės išlaidoms. Minios žmonių važiuoja Liurdan pasimelsti, prašyti sau pagalbos, malonės, sveikatos.

Negarsino jo nei didieji mokslininkai, nei karo vadai, nei nepaprastos karų kovos ties Liurdu. Pagarsino jį vargingų tėvų, malūno darbininkų duktė, Bernadeta, kuriai buvo lemta susitikti su Apsireiškiančia Dievo Motina.

Minėtų metų pavasarį Bernadeta pirmą kartą pamatė Masabelio uolos urve judančius krūmus, juos staiga švintančius ir pagaliau taip jų pasirodančią su ražančiumi rankose, baltai pasirėdžiusią, mėlynu kaspinėliu

LIURDO PROCESIJA

Liurde kasdien du kart — ryte ir vakare daromos iškilmingos procesijos, kuriose dalyvauja tūkstančiai tikinčiųjų.

persijuosusią moterį. Ši moteris kalbėjusi ražančių ir Bernadetai tą pat liepusi daryti.

Nors daug kas jaunajai mergaitei draudė eiti prie uolos, nors ir tėvai neleido jai ten eiti, vistiek 14 metų Bernadeta negalėjo atsilaikyti: ji klausė nepažįstamosios įsakymo. Ėjo prie uolos, meldėsi. Ėjo prie uolos net ir tuomet, kada visas miestelis ją persekiojo ir pakvaišele vadino.

Niekas ja netikėjo, niekas jos nesuprato ir gal būtų visai paniekinta ir nesuprasta palikusi, jei nebūtų toje vietoje įvykę stebuklų.

Pirmiausia atkasė Bernadeta šaltinėlį ten, kame jo niekuomet nebuvę. Toliau tų pačių metų pavasarį viena motina pagydė beveik mirusį kūdikį, panardinusi jį į tą šaltinėlį.

Vėliau įvyko visa eilė kitų stebuklų, kurių ir rimčiausieji pasauliečiai gydytojai niekaip kitaip, kaip tik stebuklu, išaiškinti negali.

O štai dar vienas pirmųjų Liurdo stebuklų.

1899 metais gruodžio 17 d. pusiau vienuoliktos naktį iš Bordo miesto važiavo greitasis traukinys, kurio prieš paskutiniame vagone buvo vežamas paštas. Pašto vagone važiavo trys valdininkai, kurie išdavinėjo paštą trumpai traukiniui stotyse tesustojant.

Valdininkų tarpe buvo ir 3) metų vyras, Gabrys Gargamas.

Atsitiko taip, kad tą naktį buvo be galo didelis šaltis. Traukinys apšalo ir negalėjo iš vietos pajudėti. Tuo tarpu antras traukinys atėjęs, stovinčio traukinio nematęs ir užlėkęs tiesiog ant paskutinių vagonų, kuriuose buvo vežamas paštas.

Įvyko baisi katastrofa. Vagonai buvo sutriuškinti į šipulius ir valdininkas Gargamas, nusvietas keliolika metrų į sniegą, gulėjęs be žado apie 6 valandas.

Valdininkas buvo baisiai sužeistas, sveikata buvo visai sunaikinta. O buvo vyras pačiam stiprume. Maisto nebegalėjęs įimti, maitinamas buvo triubelėmis ne per gerklę, bet tiesiog į vidurius žarnelėmis buvo įleidžiamas maistas.

Kojos ir visas ligi pusės buvo sustiręs, visai nejautė visos savo pusės. Pajudėti stačiai nebegalėjo. Išdžiūvo žmogus, kaip skiedra.

Daug gydytojų jį gydė, žiūrėjo, tarė ir visi pareiškė, kad tokia liga nebepagydoma, kad nėsą jau jokios išeities: mirtis tik galinti palengvinti šiam žmogui kančias.

Tiesa, Gargamas gavęs iš geležinkelio valdybos už sveikatos praradimą didelį atlyginimą ir nuolatinę pensiją. Ir tuo būdu jis virto turtuoliu. Bet turtas jo nedžiugino, nes sveikata vis nyko ir nyko. Iš apmirusių kojų jau pradėjo dribti pūliai, kojos buvo sugangrenuotos.

Nors nelaimingajam paštininkui vienas kitas siūlė pabandyti nuvažiuoti į Liurdą sveikatos paieškoti, tačiau jis ir klausyti pradžioje nenorėjęs, pamodavęs ranka ir prašydavęs palikti jį ramybėje. Ir tik ilgai kalbinamas ir raginamas sutiko pagaliau vykti Liurdan.

Atvežtas į Liurdą tuojau buvęs nuneštas su lova ties grota, kur tuo laiku buvo laikomos Mišios. Gargamas gavo Švenčiausią, tačiau jis buvo tiek silpnas, kad net visos Ostijos praryti negalėjęs, kunigas tik mažą trupiniuką įdėjęs jam į burną.

Po Komunijos staiga įvykusi permaina. Ligonis pradėjęs melstis, kažin koks keistas malonumas pagavęs jo širdį, jis apsiverkęs.

Procesijos metu jis buvęs atneštas į Grotos teritoriją arba aikštę ir buvo draug su kitais ligoniais laiminamas. Gargamas atrodė nebegyvas ir aplink stovėjusieji žmonės patarė išvešti jį iš aikštės, kaip negyvėlį, tačiau jo motina išvežti neleidusi.

Ir tuo metu kaip tik įvyko stebuklas.

Kai tik Švenčiausias Sakramentas pro jį buvo praneštas, jis staiga pradėjo kalbėti, pasikėlė iš lovos ir, atsistojęs ant žemės, pradėjo eiti. Po 20 metų Gargamas atgavo sveikatą.

Už sveikatos sugrąžinimą Gargamas pastate Liurde Švenčiausiajai Motinai labai gražų paminklą, kuris ir dabar dar tebestovi.

Einame dabar aplankyti Liurdo bažnyčios. Mus veda ir aiškina tam tikras vadovas, kuris labai gerai žino visą Liurdo istoriją.

— Prieš jus dabar stovi Liurdo katedra— aiškina mūsų vadovas.

— Čia jūs matote ne vieną bažnyčią, bet tris bažnyčias viena ant kitos pastatytas, viena su antra nieko bendra neturinčias. Kiekviena jų kitu vardu vadinama, kiekvienoje atskirai laikomos pamaldos, kiekviena yra atskiro klebono žinioje.

Iš tiesų nepaprastas bažnyčių sustatymas. Į pirmąją galima patekti tiesiog iš aikštės, iš Grotos Teritorijos. Antron reikia eiti stačiais, išlenktais laiptais ir trečion mažesniais laipteliais.

Į antrąją ir trečiąją bažnyčią eidami vaikščiojame žemesniosios bažnyčios stogu, sukame aplink žemesniosios bažnyčios bokštus, o įėjus bažnyčiosna, ar apatinėn, ar viršutinėn, ar aukščiausion, vistiek atrodo, kad mes esame paprastoje žemėje, paprastose grindyse.

Visų bažnyčių sienos išmargintos savotiškomis marmurinėmis ir kitokiomis lentelėmis su parašais.

Tai padėkos lentelės Švenčiausiajai Panelei už sveikatos suteikimą. Tose lentelėse įrašyta įvairiausi žymūs ir paprasti žmonės, paprastos ir garsios pavardės.

Pats Liurdo centras, dėl kurio jis pagarsėjo, pati grota labai paprasta. Štai paprasta, juoda, aprūkusi uola, juoda įdauba, kurioje yra įrengtas nedidelis altorius. Aukščiau, dešinėje, mažesnėje įdauboje stovi baltutė Dievo Motinos statula, su prancūzišku parašu: „Aš esu nekaltas prasidėjimas".

Tarp altoriaus ir Dievo Motinos statulos, geriau sakant prieš statulą yra didelis žvakių žibintas, kur dieną naktį, žiemą vasarą, ištisus apskritus metus, be jokios petraukos, dega vaškinės žvakės. Tas žvakes aukoja atvykusieji maldininkai, ir niekuomet žvakių ten nepritrūksta. Jų visuomet ten prineša.

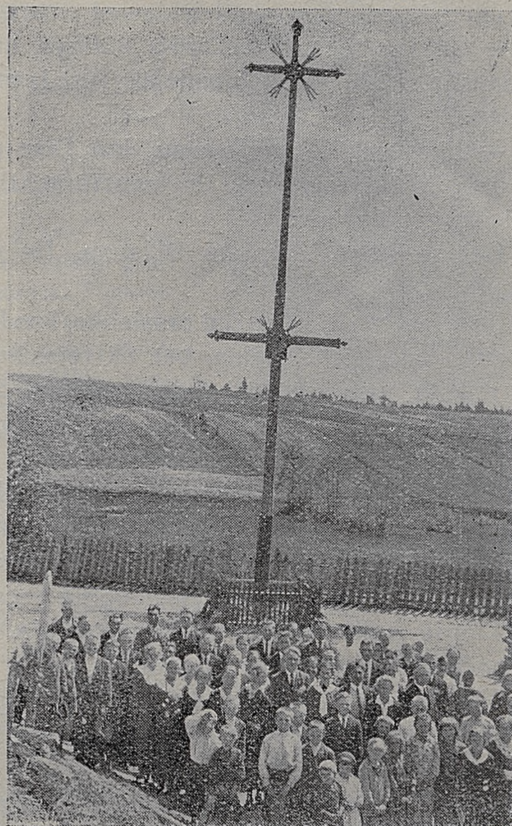
Iš po šios juodos uolos, iš po grotos teka stebuklingasis šaltinis, gydantis vanduo.

Vandens pakanka ir vietoje atsigerti, ir nusimaudyti maudyklėse, kurios ten pat yra įtaisytos—atskirai vyrams, atskirai moterims. Pakanka vandens ir namo parsivežti. Tai daro bemaž visi maldininkai.

Pati grota didelio įspūdžio nedaro, tačiau nepaprastai veikia ten pat prie grotos arba urvo, ant uolos sukabintos pagijusių žmonių lazdos, ramentai, kurie jau nebereikalingi, nes pasveikę žmonės be jų galėjo eiti ar važiuoti namo.

Prieš grotą matai tokių vaizdų, kurie jaudina ir graudina ligi ašarų.

Matai žmones parpuolusius ant kelių, matai verkiančius kraujo ašaromis, matai sustirusius maldoje, ištisomis valandomis nepajudančius, ištisomis valandomis klūpančius, tik vienai maldai lūpas krutinančias.

Tokį gražų kryžių pasistatė uolūs Liet. Šv. Kaz. D-jos Kapiniškių (Marcinkonių vals., Gardino apskr.) skyriaus nariai, kuriuos matome šiame vaizdelyje.

Kai kurie meldžiasi rankas aukštyn iškėlę, jų valandomis nenuleidžia, rodos, nebegyvas žmogus pasidarė. Kai kurie šaukte šaukia — prašo sveikatos ar kitokios malonės.

Kai žiūri į besimeldžiančius žmones, tai jauti, kad jų malda nebe prašymas, bet reikalavimas. Jie nesimeldžia, bet verste verčia Dievą išklausyti jų prašymo.

Nuolat girdi:

— Dievo Motina, tu stebuklinga, Tu daug kam padėjai, padėk ir man, pagailėk manęs, pagailėk...

— Pagydyk mane, pagydyk mano sūnų, mano dukterį, mano vyrą...

— Pagydyk, juk Tu viską gali, kitiems tai padarai, padaryk ir man...

— Dievo Motina, nesišalinsiu iš čia, kol Tu nepasakysi man, kad išklausei manęs...

— Juk aš toks pats Dievo kūrinys, kaip ir anas kitas, kuriam Tu padėjai. Turi ir man padėti...

— Ilgas naktis nemiegojau, kol Tave pasiekiau, bet pasiekiau... ir neatsitrauksiu... turi pagydyti mane...

Bet ne visus Liurdietė išklauso. Ne visi pagyja.

Kasdien ten tūkstančiai praslenka, kasdien ten meldžias, keliais eina, bet tik retas kuris pasveiksta, nes ne visi moka melstis, o ir tuos, kurie moka, vis dėlto ne visus pagydo, tur būt neverti Jos malonės.

Kodėl? Tūkstančiai klausia: kodėl? Bet niekas jiems neatsako. Ir niekas to nesupranta, neišaiškina. Ir niekas nesupras, kaip nesupranta ir tie, kurie pagyja, kaip jie pagyja.

Liurde kalbama viena svarbi malda. Tai ražančius. Kitų maldų nesigirdi.

Liurde ražančių kalba visi: tie, kurie gali, ir kurie kalbėti negali, kurių lūpos surakintos, žadas užkirstas.

Ražančių kalbėti prie Liurdo grotos pradėjo Bernadeta. Ir dabar ražančių visi kalba.

Ražančiaus malda skamba ten įvairiausiomis pasaulio kalbomis, nes iš visų pasaulių šalių atvažiuoja maldininkų.

Kalbėjome ražančių ir mes, lietuviai. Ir lietuviška malda maišėsi su kitokiomis maldomis.

Per lietuvių ražančiaus maldą aplink lietuvius privežė labai daug vežimėlių su ligoniais. Buvo stipresnių, pasėdinčių, pasidairyti galinčių. Bet buvo ir tokių, kurie visai nieko nejautė, kurie atrodė, kaip numirę: išbalę, pageltę, pamėlynavę, sulysę, išdžiūvę — be jokios gyvybės. Ir kaip jie rodos gali pagyti, pasveikti, kad ir kažin kaip melstųsi. Bet vis dėlto kai kurie pasveiksta. Štai ir mūsų akyse įvyko vienas stebuklas, lietuviškos maldos metu.

Viena moteris, kuri gulėjo lopšyje sudribusi, kaip žemės gabalas, pajuodusi ir išdžiūvusi, staiga atgijo. Gyvai atsisėdo lopšyje ir ėmė klykti, kalbėti itališkus žodžius. Jos veidai pasidarė raudoni, akys gyvos, rankomis gaudė aplinką, tiesė rankas prie Liurdietės, veržėsi iš lopšio, norėjo bėgti, tik nustebęs slaugytojas neleido iš lopšio išlipti.

Moteriškės džiaugsmas buvo nepaprastas. Iš jos džiaugsmo tiktai galima buvo jau spėti, kad ji sunkiai sirgusi ir tik stebuklu pagijo.

Tai buvo ne žemės džiaugsmas. Tai buvo kažin kurio kito pasaulio, kito gyvenimo džiaugsmas, kuriuo paprastos žemės gyventojai džiaugtis nemoka.

— Kas buvo moteriškei? — paklausė vienas iš mūsų priėjęs slaugytoją, kuris ir pats nenusivokė, kas reikia daryti, ir tik klausiamas atgavo sąmonę.

— Septyneris metus buvo paraližuota, iš vietos negalėjo pajudėti, septyneris metus niekam žodžio nepratarė, o dabar juda ir kalba.

Yra jau Liurde nusistovėjusi tokia tvarka, kad kiekvieną dieną nuo Grotos aikštės eina dvi procesijos su Švenčiausiuoju. Viena eina prieš piet, antra — vakare.

Tai milžiniškos, be galo įspūdingos procesijos. Kiekvienas procesijos dalyvis neša degančią žvakę. Vakare tokia procesija atrodo kaip kokia ilga juosta, slenkanti iš lengvo pirmyn.

Dega žvakės, dega žmonių širdys, o degančios krūtinės kiekvieną dieną du kartu galingai gieda: „Sveika, Marija".

V. KUOLAITIS

Įkvėpimas

Manoj širdy skausmų verpetai
Vėl audrą didelę sukėlė,
Ir taip staigiai, taip netikėtai
Į pačią širdį žaibas skėlė.

Krūtinėj' gaisras suliepsnojo,
Krūtinėj' virpa gyvi žodžiai,
Ir nerimas liepsnos išdygęs
Sieloj išvarė gilią vagą.

O ilgėsys, lyg nakties šmėkla
Mano krūtinę apkabino,
Kaip šaltis žolelytę menką,
Kaip lapai rudenio purvyną.

Š. m. birželio mėn. 21 d. gavo kunigų šventimus buvę Vytauto Didžiojo gimnazijos abiturientai: Juozapas Panavas ir Julijonas Steponavičius. Kun. J. Panavas (dešinėj) pirmąsias mišias laikė birželio mėn. 29 d. Daugėlišky, kun. magist. J. Steponavičius (kairėj) — šio mėnesio 5 d. Gervėčiuose.

Kada jaunuolis laimingas

Žodis laimė labai paslaptingas. Visi jos ieško, bet mažai kas ją randa. Ieško jauni, ieško seni; ieško galingieji, ieško silpnieji. Bet ar jie atranda kada nors tą laimę, — sunku pasakyti. Žinoma, visiškos laimės šioj žemėj pasiekti negalima, bet žemiškąją laimę, dalinę, galima, tik reikia norėti ir mokėti. Kad šioj žemėj pasiekti dalinę laimę, reikia pasirinkti tokį gėrį, kuris iš tikrųjų gali žmogų padaryti laimingu. Nuo to gėrio pasirinkimo pareina ir žmogaus laimė.

Daugelio nukreiptos akys į turtus. Jie mano, kad turtai yra laimė. Bet paklauskime turtuolių, ar jie jaučiasi laimingi? Ne. Nes jie trokšta tų turtų dar daugiau. Kol žmogus mažiau turi, tol jis mažiau ir trokšta, bet juo daugiau jis turi, juo daugiau ir nori. Kiek turtuolių nusižudė, kiek žmonių nuskriaudė dėl savo tariamo vargo. Visiems gerai žinomas žydų karalius Saliamonas, kuris buvo turtingiausias pasauly žmogus. Gyveno didžiausioje prabangoje. Bet pagaliau nusibodo jam visi tie turtai ir visa, kas yra šiame pasaulyje gražaus, pavadino „tuštybių tuštybėmis". Jei Saliamonas neatrado laimės, jei neranda laimės šiandieniniai Amerikos milijonieriai, tai juo labiau mes, paprastieji žmonės, nerasime jos savo menkuose turtuose. Jokie šios žemės turtai niekam laimės nesuteikė ir nesuteiks, o ypač tiems, kurie nori sukrauti turtus, parduodami savo brolį, seserį ar kaimyną.

Kitų akys nukreiptos į garbę. Jie siekia garbės visur ir visokiais būdais. Nori pasižymėti savo išvaizda, rūbais, ar kuo kitu. Tiesa, jie gali iš žmonių susilaukti pagarbos, bet ji bus trumpa ir nepastovi. Čia vieni žmogų išaukština, kiti vėl nužemina ir paniekina. Prisiminkime tik buvusį rusų carą Mikalojų II. Vieni jį garbino, jam tarnavo, o kiti biauriausiu būdu jį nužudė. Makedonijos karalius Aleksandras Didysis iš pat jaunų dienų troško garbės ir ją užaugęs pasiekė. Būdamas narsus karvedys, greit jis užkariavo visas aplinkines tautas. Rodos, galėjo būti laimingas, nes to tik iš mažens ir troško. Tačiau laimingas nebuvo. Jis liūdėjo, nes jau nebebuvo su kuo kariauti. Garbės, kaip ir turtų, laimei ribų nėra.

Treti mano laimingi būsią geidulius patenkindami: ar tai paleistuvaudami, ar girtaudami. Tačiau pastarieji labiausiai save apvilia. Neranda jie to malonumo, kurio tikisi, o tik suardo savo kūno ir dvasios sveikatą.

Tad kur, pagaliau, mūsų laimė, jei jos negalime rasti nei turtuose, nei garbėj, nei tenkinime savo kūno geidulių? Į šį klausimą mums atsako garsus italų poetas Dantė. Jis

vieną biaurią lietingą rudens naktį ateina prie Florencijos vienuolyno durų ir beldžia jas. Jau senas durininkas atidaro duris ir pamatęs nepaprastą, sulytą žmogų, klausia: Ko nori žmogau? Dantė atsakė: Ramybės.

Taip vargšas Dantė, išgyvenęs pasaulyje visas kovas, sukūręs puikiausius veikalus, atsiekęs nemirštamos garbės, visa meta, nes niekas jo nepatenkina, ir eina į vienuolyną ieškoti didžiausio šios žemės turto — sielos ramybės.

Tik sielos ramybė yra didžiausia žmogaus laimė. Gražiai sako Grillparceris savo veikale „Gyvenimo sapnas“: „Įsirašyk giliai sau į širdį: žemėje laimė yra tik viena: tyli sielos ramybė ir nekalta širdis. Ir didybė yra pavojinga, ir garbė tik tuščias žaislas. Ji reikalauja labai daug, o duoda tik šešėlius“.

Vienam dailininkui kartą reikėjo nupiešti angelo paveikslą. Jis susirūpino, nes nežinojo kur surasti pavyzdį. Rinko gražiausius vaikus, tėmijo jų veido bruožus ir mėgino piešti angelą, bet vis nieko neišeidavo. Vieną kartą, visai pripuolamai, dailininkas užėjo į bažnyčią. Ten kaip tik buvo pirmoji vaikų komunija. Vaikai, priėmę komuniją, meldėsi. Dailininkas priėjo arčiau, įsižiūrėjo į vieno vaiko veido bruožus ir apsidžiaugė, kad tas besimeldžiąs vaikas tikrai yra panašus angelui. Parėjęs namo ir nupaišė puikiausį angelo paveikslą.

Tada to vaiko buvo tyra širdis, ramybė gaubė jį, jis tą valandą buvo laimingiausias. Daugelis garsių pasaulio mokslininkų ar šiaip pragarsėjusių žmonių, senatvėj paklausti, kada buvo laimingiausi, jie drąsiai atsakydavo, kad didžiausią laimę — ramybę jautę pirmosios komunijos priėmimo dieną ir tada, kai ėjo sąžinės nurodomu gyvenimo keliu. Toliau žmogus, įsivėlęs į pasaulio sūkurius, nesugeba sugrįžti prie tos pirmykštės šventos ramybės. Jis užmiršta tą pirmą laimingiausią valandą, užmiršta tikrą laimės šaltinį, o ieško jos visai kitur ir dėl to neranda.

Po kiek metų tam pačiam dailininkui reikėjo nupiešti velnio paveikslą. Jis vėl suko galvą ir nežinojo, kur galėtų rasti reikalingą pavyzdį. Rinko biauriausius, juodžiausius žmones, bet vis neišeidavo geras velnio paveikslas. Vieną kartą eina dailininkas pro smuklę. Girdi ten viduj didžiausią triukšmą, ūžesį. Ties durimis dailininkas sustoja. Staiga iš smuklės išgriūva dar jaunas, bet visai girtas žmogus. Dailininkas įsižiūri. Labai baisus jis jam pasirodo ir dėl to nutaria, į jį prisižiūrėjęs, nupiešti velnio paveikslą. Dailininkas dar labiau į jį įsižiūri. Bet štai, jam pasirodo lyg kur matyti tie veido bruožai. Dėl to dailininkas paima tą girtuoklį pas save ir ilgai su juo kalbasi. Pasirodo, kad šis girtuoklis kadaise buvo tas pats nekaltas, vaikelis, pagal kurį jis nupiešė angelo paveikslą.

Štai kas iš to paties žmogaus gali pasidaryti. Būdamas skaistus, ramybės pilnas, panašus yra į angelą; girtuoklis, persidavėlis, savųjų išnaudotojas, panašus į velnią.

Jaunikaitis, kuris tvirtai pernešė jaunatvės pagundas, išsaugojo nekaltybę ir džiaugiasi savo sielos ramybe ir tyra širdimi—laimingas! Nėra nieko už jį laimingesnio. Kas mainys savo sielos ramybę ir tyrą širdį su pinigais ar garbe? Niekas! Dėl to, brangindami tą sielos ramybę ir tyrą širdį, stenkimės būti sąžiningais, dorais, ištikimais savo tėveliams ir papročiams, o laimė bus ištikimiausia mūsų bičiulė ir draugė. Ji tartum šešėlys, lydės mus iki karsto angos.

Sargyba.

J. ČEKAUSKAS

Beržai prie vieškelio

Abipus kelio beržai kuproti,
Tartum, kareiviai — seni sargai,
Jau gal nubodo jiems čia rymoti
— Svyra, lyg slėgtų sunkūs vargai.

Važiuoja, rieda keliu vežimai,
Eina, praeina žmonių šimtai,
Nieks nesupranta ir nieks nežino,
Apie ką ošia seni beržai.

Veltui klausiausi dieną ir naktį,
Veltui norėjau atspėt jų raudas,
Man širdis ėmė nerimu plakti...
Beržai vis rauda, lanksto šakas.

Gyvačių įgėlimas

Neretai ir pas mus galima matyti gyvačių, todėl ir apie jas tenka pasakyti.

Gyvatės dalinasi į kelias rūšis: vienos jų yra pavojingos arba nuodingos, o kitos ne. Visos nuodingosios gyvatės turi viršutinėje žiočių pusėj du dančiu (teisingiau—vienas tik dvišakis dantys). Viduje jų yra tušti kanalai, į kuriuos eina nuodingosios gislelės su nuodais.

Begeldama ką nors gyvatė sukanda žiotimis, įbeda dantis į kūną (prakąsdama odą), ir įleidžia nuodų, palikdama po to dvi lyg įdurtas, apskritas žaizdeles. Smulkesnių kūno dalių, kaip pirštų—kurias gyvatė gali apžioti, žaizdos esti gan gilios, kitų-gi dalių, kurių negali apžioti — žaizdos žymiai būna mažesnės.

Pavasarį, vasarą—šiltu laiku gyvatės nuodų galė esti didesnė, negu rudenį. Per kailinius, per oda (batus) ir storus drabužius gyvatė įgelti negali.

Po gyvatės įgėlimo jaučiasi didelis įgeltos vietos skaudėjimas. Iš žaizdelių pasirodo truputis kraujo. Aplinkui žaizdelių atsiranda tynimas, kartais gana didelis. Po 1—2 valandų po įgėlimo, įėjus gyvatės nuodams į kraują ir pasiskleidus po visą kūną, pasirodo užsinuodijimo apsireiškimai: jaučiamas didis šaltis, karštis, alsavimo sunkumas, didelis troškimas, vėmimas, spėkų ir pulso nusilpimas, kartais apalpimas ir kliedėjimas. Ant veido pasirodo šaltas limpąs prakaitas, akys įdumba, nosis nusmaila. Kartais atsitinka ir paralyžiai. Praslinkus keliom dienom, jei mirtis nepakerta gyvasties, visi tie sunkieji apsireiškimai praeina ir po 9—12 dienų ligonis pasveiksta.

Įgėlimo pavojingumas pareina nuo daugumo nuodų, įsisiurbusių į kraują; nuo įgėlimo vietos; gilumo žaizdų ir nuo amžiaus įgėltojo. Pavojingiausia, jei gyvatė įgelia į žmogaus kraujo gyslas, kuriomis nuodai labai greitai išsiplatina po visą kūną. Mažiau pavojingas įgėlimas riebiųjų mėsingųjų kūno dalių. Gilūs įgėlimai pavojingesni, nekaip paviršutiniai. Vaikams įgėlimas pavojingesnis, nekaip suaugusiems.

Nuodingajai gyvatei įgėlus, būtinai reikia greičiausiai prašalint nuodai iš žaizdelių. Dažnai nuodams prašalinti čiulpia žaizdas burna, bet tai yra pavojinga, nes esant mažiausia gerklėje žaizdelei, gali nuodai įsiskverbti ir patekti į čiulpiko kraują. Į žmogaus vidurius patekę nuodai sveikatai nekenkia, neužnuodija jo, vadinasi, nuodai užnuodyti gali tik per kraują. Jei įgėlimas atsitinka ant rankų ar kojų, tai greičiausiai reikia augščiau įgeltos vietos perveržti, perrišti juosta, skepeta, rankšluosčiu ar kitais daiktais, kad tokiuo būdu neleisti nuodams išsiplatinti po visą kūną. Gera yra išdeginti žaizdą: amonijako skystimu (našatirio spiritu), lepisu, grynuoju karbolium, įkaitinta geleže. Deginant ar plaunant šiais vaistais reikia stengtis, kad būtinai jie patektų į žaizdeles. Bendrai, reikia stengtis, kad kuo daugiausiai nuodų išspaudus ar išdeginus iš žaizdos. Nusilpusiam ligoniui duodama: vynas, stipri arbata su koniaku, valerijano lašai. Ant sutinusių vietų, pagaliau, apie žaizdeles dedama šalto vandens kompresai, ledai. Žinoma, tuojau reikia skubėti prie gydytojo, bet tik nereikia eiti pas kažkokius užkalbėtojus, nužadėtojus, burtininkus, nes tai nieko negelbsti.

D—ras.

DARBŠTŪS KAZIMIERIEČIAI

Liet Šv. Kazimiero D-jos Kukutėlių (Tverečiaus vals. Švenčionių apskr.) skyriaus nariai.

Laidotuvių sielvarte

Beveik kiekvienas mūsų lydėjo į kapus savo brangų asmenį, kiekvienas pergyveno draskančią širdgelę, todėl nesunku yra atjausti ir kitus, tokios pat nelaimės ištiktus. Mirus pažįstamui ar kaimynui, reikia nueiti laidotuvėsna ir palydėti jį į kapus.

Atėjus laidotuvėsna meldžiamasi už mirusiojo vėlę. Stovėdami kalba Angelas Dievo. Klauptis prie karsto nėra reikalo.

Užsienyje kviečiama budėti maldingi asmens, kurie visą laiką meldžiasi ar skaito. Pas mus laidotuvės sudaro kaimynams pramogą. Viduryje lavonas guli, aplinkui susirinkę klega, plepa, naujienas pasakoja, valgo, geria. Ir juo daugiau vaišių, juo daugiau budėtojų. Pas neturtingą mažai kas eina, nes ten niekas nevaišina. Tai yra labai nekultūringas ir negražus paprotys, kurį reikėtų iš mūsų šalies varyti. Šviesūs žmonės eina į laidotuves ne tam, kad pasivaišintų, bet kad pasimelstų, gailestingą darbą padarytų, mirusiam paskutinę pagarbą atiduotų.

Laidojant numirėlį giminės eina paskui karstą, paskui kiti palydovai, visi be kepurių, tylūs, susitelkę arba melsdamiesi. Nėra nieko biauresnio, kaip toji palydovų minia, kuri bėga pirm karsto, stumdosi, kad tik pirma užlėkus, kiti eina paskui rankas į kišenes susikišę, juokuodami, balsiai kalbėdami. Neatjaučia jie liūdno momento, nė širdgėlos tų, kurie paskui karstą verkdami žengia. Lydint numirėlį pro šalį einantieji turi stoti ir nusiėmę kepurę praleisti karstą.

Ant kapų, prie nuleisto į duobę karsto, yra kartais sakoma prakalba, ar pamokslas, po kurio niekuomet neplojama. Ant karsto pilama trys žemių saujos prisiminti, iš kur žmogus yra kilęs ir kur nuėjo.

Giminės rūpinasi gražiai papuošti mirusiojo kapą ir pastatyti jam šiokį tokį paminklą ir privalo nešioti gedulą.

Gedula tai yra išorinis pareiškimas vidujinio liūdesio ir skausmo. Stebiesi kartais, kaip tai toji širdgela yra trumpa ir nepastovi. Per laidotuves alpo, į duobę krito, jau, rodos, visą gyvenimo džiaugsmą kartu su savo mylimuoju asmeniu palydėjo. Nepraėjo mėnuo, jau linksminasi, kaip nieko nebūt buvę. Tai yra paviršutiniški asmens.

Yra trijų rūšių gedula: didelė gedula, paprasta gedula ir maža arba pusiau gedula.

Didelės gedulos metu moters nešioja tik paprastai pasiūtą juodą vilnonę, geriausiai kašmerinę suknelę. Vaikščioja tik į bažnyčią, vengia įvairių pramogų, svečiavimosi ir kita.

Paprastoje geduloje gali jau nešioti juodą šilkinę suknelę. Tuomet galima į vakarėlius ir koncertus eiti, bet šokti ir linksmintis vis dar negalima.

Pusiau geduloje nešiojama tik tamsi suknelė. Jaunos panelės gali dėvėti gedulos metu ir baltą sunknelę, tik puoštą kuo nors juodu. Gedulos metu joki žiedai ir pažibos nedėvima.

Vyrams tam tikrų taisyklių dėl rūbų nėra. Jie gali dėvėti juodai, arba užsidėti krepo kaspiną ant kairiosios rankos virš alkūnės.

Mirus tėvams vaikai nešioja gedulą vienerius metus: 6 mėnesius didelę, 6 mėnesius paprastą ir kelias savaites pusiau gedulą.

Po brolio ar sesers mirties, trys mėnesiai didelės, trys mėnesiai paprastos.

Našlės gedula tęsiasi visus metus: 6 mėnesiai didelės ir 6 mėnesiai paprastos. Bendrai, vyresnė našlė nešioja tik tamsius rūbus. Našlys gedi 6 mėnesius, ar jis turi ilgiau gedėti—pasako jo paties širdis. Gedulos metu nei vienas, nei kitas neprivalo vesti. Bet, jei našlys turėtų mažus vaikus ir apystovos verstų jį vesti, jis galėtų ir sutrumpinti gedulą.

Ar už kitus gimines reikia gedulą nešioti, ar ne, priklauso nuo papročių ir nuo santykių artimumo. Tėvams vaikų gedula nėra privaloma, bet kartais jie nešioja.

Jokiu būdu negalima dėl kokios nors pramogos gedulos nutraukti, paskui vėl pradėti. Vestuvės turi būti atidėtos. Esant dideliam reikalui galėtų jas daryti be jokių iškilmių ir puotos. Vargonai negriežia, ant altoriaus nededama gėlių, jaunieji puošiasi juodai.

Gedulos metu privatiems laiškams vartojamas popieris ir vokas juodu pakraštėliu.

Mtr.

BRANGINKIME LAIKĄ

Gyvenimas—audimas, apmestas laiko valandomis. Jį kiekvienas ataudžia savo darbais. Kiekvienas nutrauktas siūlas gadina audinio grožį, mažina jo vertę. Tačiau kas gali apskaičiuoti, kiek nutrauktų siūlų — tuščiai, nenaudingai praleistų valandų — turime savo gyvenimo audinyje. Kas pasakys, kiek nuostolio duoda tokios vėjais nuėjusios valandos. Prarastas turtas galima įsigyti taupumu; suardyta sveikata — gydymusi, vaistais; neįgytas mokslas — darbu, švietimu; bet nesunaudotas laikas — dingsta amžinai.

Dažnai girdime, ir patys ne kartą sakome, kad iki pietų jau tik pusė valandos, kad tuoj reiks eiti prie kuliamos mašinos ar kitų darbų, kad neverta nei knygos atversti, nei laikraščio į rankas imti. Tačiau mažai kada pagalvojame, kiek nuostabių dalykų galime padaryti tais laiko trupiniais.

Jeigu kasdieną tik po pusvalandį atidėtume knygų skaitymui — per metus perskaitytume keliolika labai storų knygų. Per kelerius metus — įgytume daug įvairių naudingų žinių.

Dienos eina į mus pasipuošiusios brangenybių perlais. Tačiau jeigu jų neišnaudojame — jie dingsta amžinai.

Nė manyte nepamanome, kiek valandų praleidžiame bereikalingoms kalboms. Kiek šventų dienų praleidžiame tuščiai, nenaudingai, kada namie laukia neskaityti lietuviški laikraščiai.

Dabartinis laikas — medžiaga, iš kurios dirbame ką norime.

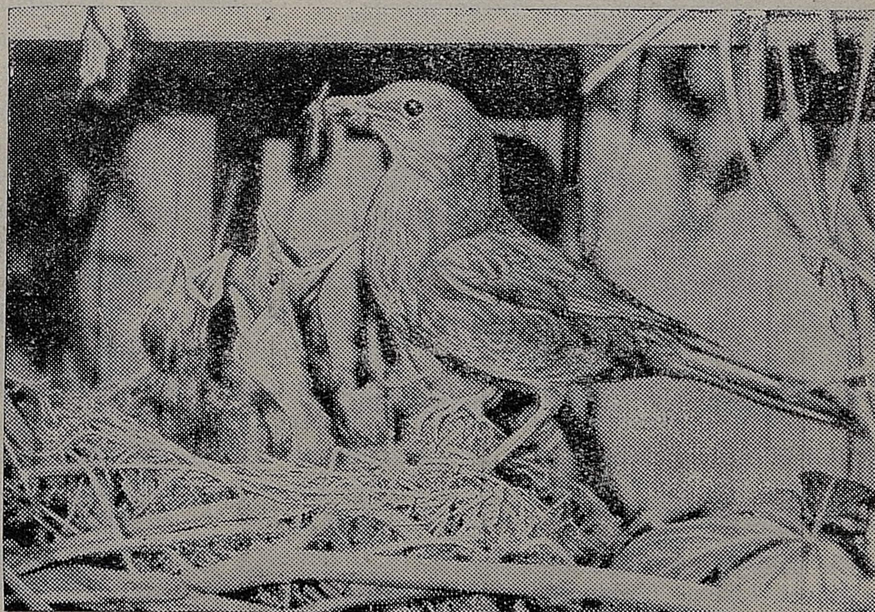
— Neminėk praeities ir negalvok apie ateitį — griebk, išnaudok dabarties valandą ir pastebėjęs savo klaidas, stenkis jų daugiau gyvenime nebepakartoti. Kurk savo rytojų kiekvienos dienos darbais — pataria jaunimui vienas didžiųjų pedagogų.

Kiekvienas darbas, kurį atidedame rytojui — sunkėja. Ką šiandien padarytume su malonumu, tą po savaitės atliksime be noro. Į laišką lengviausia atsakyti vos jį perskaičius.

Tad branginkime kiekvieną gyvenimo valandą, tinkamai ją išnaudokime, o ji mums atneš daug daug gero.

V. T.

RŪPESTINGOJI MOTINA

Mūsų fotografui pavyko pagauti gražus vaizdelis. Išsiilgę mažulėliai džiaugiasi sulaukę savąją motutę, kuri visuomet parneša jiems lauktuvių.

Brėslaujos kraštas pasižymi ežerų daugumu. Kai kurie jų žavėtinai gražūs. Vaizdely matome vieną tokį ežerą, kurio ypatingai gražūs krantai.

KŪRYBOS BARE

Vladas Radziulis. **„Pirmais Sparnais“**, pirmoji eilėščių knyga. Vilnius, 1936 m.

Gera knyga, geras poezijos ar prozos leidinys suteikia autoriui garbę, bloga—jį pažemina, pasmerkia. Todėl kas gerbia save ir kitus, nepasirodo viešai su betkuo.

Vlado Radziulio poezijos rinkinėlis nepriklauso tiems leidiniams, kurie jų autoriams tik negarbę atneša. Tiesa, jis didelės garbės jam nesuteikia, kaip paprastai pirmieji veikalai. Tačiau nei autoriaus nei skaitytojų neužvilia, nepažemina. Rinkinėlyje randame 26 eilėraščius: 22—originalius ir 4—verstinius.

Tematikos požvilgiu suskirstysime eilėraščius į tris grupes: pirmąją grupę sudarys visi tie, kuriuose pasireiškia meilė tėvynei ir savo tėvyškei. Antroji grupė—eilėraščiai, kuriuose daugiau ryškūs poeto asmeniniai pergyvenimai. Trečioji grupė apdainuoja gamtą ir joje dirbančius žmones. Matome, kad toji tematika nėra įvairi. Nerandame gilesnių minčių, refleksijos, susimąstymo. Tai daugiau paprasta, netoli siekianti poezija.

Eilėraščių kompozicija gan įvairi, tačiau ji daugiau pravesta senovišku būdu. Didesnioji eilėraščių dalis orujos kompozicijos požvilgiu refreniniai ir skliausteliniai. Poetas kartoja eilėraščio gale visą pirmąjį posmą bei kelias eilutes. Tokiais skliausteliniais yra: Giesmė laisvei, Lirika, Melancholija. Kitos, kaip Motušės rauda, Manoji laimė, Jos pažadai, Imago nova, Valio, dalgele—refreniniai. Lietuva, Juodvarniai—palyginimas ir sugretinimas; Mana šalis—nepilnas laipsniavimas; Mįslės—retorinis; Sutrūkusios stygos — dialogas. Likusieji eilėraščiai orujos kompozicijos požvilgiu neįvairūs.

Didesnioji dalis motyvų paimta iš konkrečios aplinkos. Neturime čia lakios fantazijos, nepaprastų ieškinių bei gyvenimą reformuojančių minčių. Visa paprasta, kuklu, lietuviška. Kaikur matyti, kad poetas nori giliai jausti, bet to jausmo gilumo neįstengia originaliai išreikšti, juo skaitytojų nesužavi:

„Aš Tau, kaip tėčiui,
kad man kūrybiškų jėgų davei,
šventai, šventai prisieksiu.
Patvinsiu kruvinu krauju,
nors tai baisu... baisu...
pakelsiu plieną, užmirštą visų
ir Tavo kryžiaus vidurin smeigsiu“.
(Lietuva! p. 7, 8 posm. II).

Beieškodamas nepaprastų išsireiškimų ir vaizdų, poetas prieina prie neskanių keistenybių:

„Sukrimtai džiaugsmo giją,
kaip šuva sausą žolę pūdymuos.
Atėjai, kaip vagilka čigonė,
ir širdies gilumoj pasikorei“...
(Melancholija, p. 28, pos. II).

Keistokai skamba toks poeto pasisakimas:

„Aš išėjau paieškotų žmonių į dykumas,
bet... nieko neradau,
nors dangui grūmojau, nors dangui šypsojaus,
nors dangų maldomis meldžiau".
(Jos pažadai, p. 29, pos I).

Kam grumoti danguj ir maldauti, jei einama žmonių ieškoti į dykumas? Nenuoseklu! Tas pats eilėraštis užbaigta prastai, banaliai:

„O sykį man buvai žadėjusi
ir rožių ir žiedų...
— Ateik, ateik gegužės mėnesį,
ateik, kai ašen nemiegu!"

Reikia pastebėti, kad visi ilgesnieji eilėraščiai, palyginus su trumpesniaisiais, yra silpnesni. Poetas greit išsisemia, neįstengia viso eilėraščio išlaikyti vienodame poaukštyje ir sklandžiai užbaigti jo kompozicijos. Po trijų, keturių posmelių ima kartoti tas pačias mintis, arba jei pasako ką nors naujo, tai nebetaip įdomiai kaip pirmuose. Iš čia tas gausumas refrenų — pakartojamųjų posmų, kurie dažnai eilėraštį garmonizuoja vienumon, bet skaldo, bereikalingai ištęsia. Tai ypač ryšku eilėraščiuose: Manoji laimė, Nakties keliai, Imago nova. Gražūs ir įdomūs yra eilėraščiai: Lietuvos parugėse, Motušės daina, Mana šalis, Lietuviškos juostos, Nakties keliai — 4 posmų. Prasti, bet skambūs ir gražūs: Valio, dalgele ir Grėbėja. Nablogi: Lirika, Mįslės, Rusvasai vanagas, Sužydęs pavasaris.

Radziulio eilėraščių stiliaus negalėsime dar pavadinti tuo ar kitu vardu. Jis dar neaiškus, neoriginalus, bet ir nenublukęs, nebanalus. Styliaus puošmenos daugumoje imtos iš konkrečios aplinkos. Kai kur poetas vartoja senas romantines poezijos puošmenas, nublukusias, visiems atsibodusias lygiai ir simbolius: meilės aukuras, aksomo vėjas, sparnai, pelenas(!), juodvarniai, rožės, sutrūkusios stygos, gitara, taurė nuodų ir k. Turime ir naujosios poezijos simbolių ir puošmenų, kurios jau yra perdaug populiarios, nudevėtos: šuva, girtas mėnuo, vagis, smūtkelis ir k. Bendrai stiliuje juntama Kossu-Aleksandravičiaus poezijos įtaka, matyt Radziulis turėjo jį pavyzdžiu.

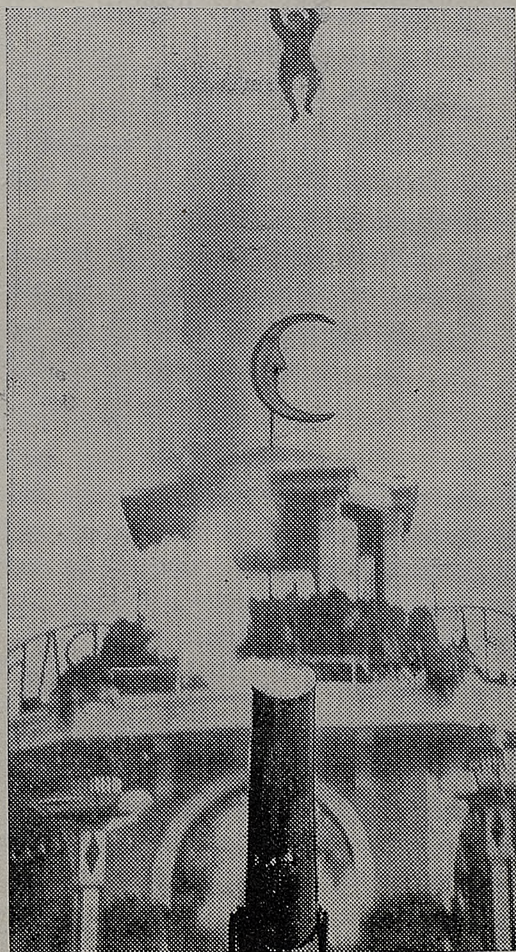
Ritmika pakankamai sklandi, žymių jos šlubavimų nerandame.

Oruje eilėraščių forma, išskyrus du, tris, visų vienoda — tai ketureiliai posmai. Eilėraščių grafika ir ornamentika—kuo prasčiausia. Silpnai reprezentuojasi vertimai. „Liriškas intermezzo" H. Heine's visas banaliai skamba ir ritmika suvelta. J. F. Schiller'io „Žemės padalinimas — nesklandžiai pravesta pagrindinė mintis, yra ir stiliaus netikslumų.

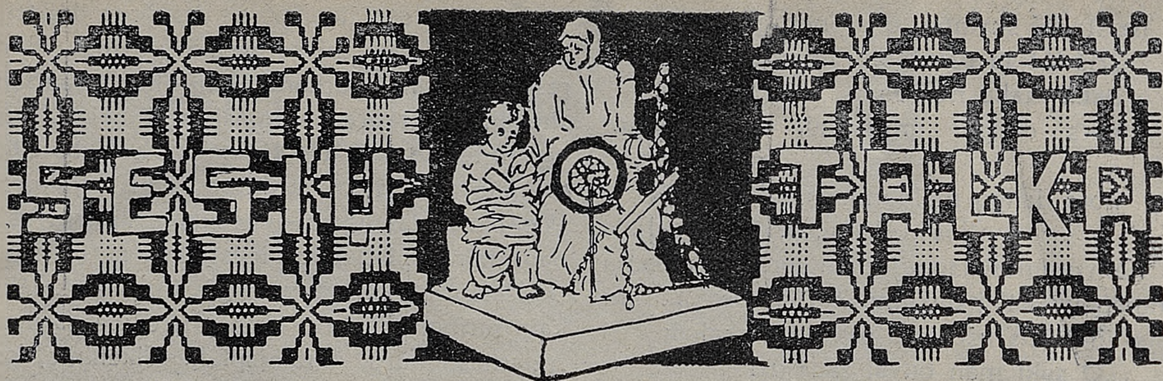
Nežiūrint nurodytų pašlyjimų, rinkinėlis, kaip pirmas, kuklus jauno poeto viešas pasirodymas, daro gerą įspūdį. Tikėkime, kad ir ateity Radziulis mūsų neužvils.

O. M.

TECHNIKOS NAUJENYBĖS

Mokslininkai ieškoja priemonių patekti ant Marso ir Mėnulio. Manoma, kad iššautas iš didžiulės armotos žmogus galės nukristi ant Marso ar Mėnulio. Vaizdely matome vieną tokį mėginimą.

LIETUVIŠKA ŠEIMA

Susipratusi, pavyzdinga lietuviška šeima— tai židinys, kuriame gali tarpti visos teigiamosios mūsų tautos savybės. Toji šeima saugoja ir ugdo tautinę idėją, lietuvišką sąmonę. Tautiškai susipratusioje šeimoje gimė ir augo daugelis mūsų tautinio atgimimo kovotojų. Šeima, kurioje išauga sąmoningi lietuviai, šviesūs savo krašto ir tautos žmonės, nusipelno didelę pagarbą, kuri daugiausia rodoma svarbiausiam šeimos nariui — motinai.

Jei motina nebus sąmoninga lietuvė, tai ji neįstengs ir vaikų išauklėti susipratusiais lietuviais, nes ar gali duoti kitam tai, ko pati neturi. Nemaža dalis mūsų krašto lietuvių motinų visai neturi nuovokos apie tautinį susipratimą. Jos, auklėdamos vaikus, rūpinasi tik, kad jie būtų pavalgę šiaip taip aprėdyti, mokėtų poterius—ir visa. Apie vaiko tautinės sąmonės ugdymą jos nė negalvoja, lyg joms būtų vistiek, ar jų vaikai išaugę bus išsivertėliai, savo tautos išdavikai, tėvų ir visos šeimos gėda. Gal neviena šiandien mūsų krašto motinų pasako: „Man vistiek, kaip kalbėsiu aš ir kaip kalbės mano vaikai". Su vyru ji kalba lietuviškai, su vaikais — kitaip, ir melstis moko nelietuviškai. Mažoje vaiko galvelėje susidaro įvairių žodžių mišinys. Kurie jų yra savi, jo gimtosios kalbos žodžiai, vaikas nežino. Kitų kalbų vaikas gali išmokti mokykloje, bet šeimoje jis turėtų girdėti tik savo gimtąją kalbą. Motina sunkiai nusikalstų, jei ji nesistengtų vaikui išaiškinti, kad jo gimtoji kalba yra lietuvių kalba ir kad jis turi gerbti ir mylėti savo tautą. Ir todėl lietuvės motinos būtų pareiga rūpintis, kad jos šeimoje skambėtų tik lietuviška kalba. Jos pareiga būtų budėti, kad jos šeimoje neatsirastų, lengvabūdžių, linkstančių ten, kur pučia smarkesnis vėjas.

Šiais laikais mums reikalingi tvirto būdo, sąmoningi, šviesūs lietuviai, kurie sugebėtų atsispirti ne tik įvairiems vėjams, bet taip pat sugebėtų grumtis su audromis.

Jauna sesė lietuvė turėtų daugiau vertinti savo tautos reikalus, tautinę garbę nekaip savo asmens reikalus. Jauna lietuvė, neidama už kitataučio, parodytų aiškų tautinį subrendimą ir būtų naujoji mūsų laikų vaidilutė. Ar gi tikra lietuvė gali išsižadėti savo kalbos, skambių lietuviškų dainų, tautiškų papročių ir auklėti savo vaikus savo tautos nenaudai? Šviesi, kilni lietuvė to niekados negali padaryti. Kai kurios lietuvės, eidamos už kitataučių, sakosi neišsižadėsiančios savo kalbos ir savo tautos papročių. Bet tai yra tik laikinoji priedanga, savęs ir kitų apgaudinėjimas. Viena kita, išėjusi už kitataučio, gal ir įstengia nustelbti svetimą dvasią, bet dažniausiai tokios moterys nutolsta nuo savo tautos, nutraukia visas sajas ir žūsta... Dėl to nenuostabu, kad mūsų visuomenėje nuolat kartojama: „Lietuvi, vesk tik lietuvę, lietuve, eik tik už lietuvio".

Taigi, motinos ir jaunosios sesės, jūsų pareiga — būdėti mūsų šeimos lietuviškumo sargyboje ir išauklėti susipratusius, sąmoningus lietuvius. Jei tai reikiamai atliksite, jus gerbs visa mūsų visuomenė, visa tauta.

Jei lietuvei, išėjusiai už svetimtaučio, ir pasitaiko kartais išauklėti vaikus lietuviais, vistiek jie esti silpnos dvasios žmonės. Jie šiandie gali būti lietuviais, ryt kuo kitu.

m—s.

TĖVYNĖS VADUOTOJA

Išmirus Prancūzijos karališkai Kapetų šeimai, sostas atiteko Pilypui Valua, toliman Kapetų giminaičiui. Taip pat pareiškė prie sosto pretensijų ir Eduardas III, Anglijos karalius, kuris netrukus pats pasiskelbė Prancūzijos karaliumi. Kilo tarp anglų ir prancūzų karas. Kare prancūzai nuolat prakišdavo, ir anglai be didelio vargo užėmė beveik pusę Prancūzijos su jos sostine Paryžiumi.

Karo metu kraštas buvo begalo nuteriotas, žmonės netikri nei dienos nei valandos. Kariuomenės būriai slankiojo po visą šalį, degindami kaimus, žūdydami gyventojus. Žmonės, išvydę dulkių debesyse atjojančius kareivius, slėpės miškan, palikdami visą savo turtą Dievo valiai. Grįžę rasdavo tik pelenus ir akmenis. Daug žmonėms teko nukentėti nuo priešo, bet ir pačių prancūzų tarpe atsirado išgamų, kurie pataikaudavo naujam ponui — atėjūnui. Atrodė, kad amžiams pavergs kraštą anglai, o prancūzai turės jiems vergauti, nes nebuvo jokios vilties apginti tėvynę nuo užpuoliko. Likimas lėmė kitaip. Prancūzijos padangėj, karo lauke, pirmose kariuomenės eilėse radosi vadas - mergaitė, kuriai vadovaujant buvo išlaisvinta šalis.

Toji mergaitė buvo Joana Dark. Gimė ji Lotaringijoje, Dom-Remi kaime.

Nekartą teko jai bėgti su tėvais į miškus, o sugrįžus rasti savo gimtąjį kaimą apiplėštą, bažnytėlę gi, kurioje ji meldėsi, sudegintą. Pamaldžiai išauklėta mergaitė karą laikė velnio padaru ir visais savo jausmais kreipėsi į Dievą, melsdama padėti numylėtai jos tėvynei. Netoli jos kaimo buvo ąžuolynas, kuriame Joana mėgdavo praleisti laiką, ar tai bedirbdama, ar besimelsdama esančioj ten koplytėlėj. Paskendusi maldoje, dažnai matydavo šventuosius ir girdėdavo jų balsus. Kartą išvydo ji šventą Mykolą, kuris jai tarė: „Joana, eisi Prancūzijos karaliui pagelbon ir grąžinsi jam sostą“. Tas pats balsas liepė jai kreiptis pas artimo miestelio komendantą, kad tasai nuvestų ją pas karalių. Tėvai ir klausyti nenorėjo apie jos pareigas ir žygius. Per prievartą norėjo išleisti ją už vyro, tikėdamiesi, kad pamirš apie savo sumanymus. Bet tėvynės meilė buvo daug didesnė nei paklusnumas tėvams, kuriuos labai ji mylėjo. Joana išvyko pas karalių. Karalius, sužinojęs apie jaunosios mergaitės atvykimo tikslus ir, norėdamas ją ištirti, persirengęs paprastu darbininku, pasislėpė tarp dvariškių. Joana tačiau iš karto pažino jį, nors prieš tai niekad nebuvo karaliaus mačiusi. Karalius įtikėjo jos pasiuntinybei ir davė jai kariuomenės būrį. Joana nužygiavo vaduoti Orleano miestą.

Kariuomenė, kurią davė karalius Joanai, buvo tai nepaklusni gauja, daugiau panaši į plėšikus nei į kareivius. Joanos globoje visai atsimainė, pasikeitė, su pasitikėjimu žengė paskui Joaną. Prancūzai anksčiau pralaimėdavo mūšius ne dėl savo neskaitlingumo, bet dėl karingumo stokos. Dažnai tūkstančiai prancūzų bėgdavo pamatę nedidoką anglų būrį. Dabar pakitėjo. Atsirado ir ištvermės ir drąsos. Orleaną, kuris gynėsi net septynius mėnesius, Joana per 10 dienų atvadavo.

Antras Joanos didelis žygis — karaliaus vainikavimas. Karalius po tėvo mirties dar nebuvo vainikuotas ir todėl neturėjo reikšmės ir pasitikėjimo žmonių akyse. Joana suprato, kokios reikšmės Prancūzijos gyvenime turės karaliaus apvainikavimas. Todėl 80 mylių priešo užimta šalimi keliavo Joana su karalium į Reimsą, karalių vainikavimo miestą ir ten apvainikavo jį. Pats vainikavimas buvo iškilmingas.

Dar ištisus metus po karaliaus apvainikavimo balta Joanos vėliava plevėsavo pirmose kariuomenės eilėse, ji dar vis vadovavo prancūzams mūšių lauke. Anglams pradėjo karas nesisekti, dažnai pralaimėdavo mūšius ir buvo aišku, kad neužilgo visiškai turės apleisti Prancūziją. Viename mūšyje Joana pateko anglų nelaisvėn. Anglai apšaukė ją burtininke ir atidavė teismui. Teismas visokiais būdais stengėsi ją paveikti, kad ji atsisakytų esanti Dievo pasiųstoji, bet Joana nepasidavė. Anglų teismo sprendimu ji buvo pripažinta burtininke ir eretike. 1431 m. gegužės mėn. 30 d. ji visai nekalta buvo sudeginta lauže.

Dar tam pačiam amžiuj tas teismo sprendimas buvo iškilmingai panaikintas, o vėlesniais laikais Bažnyčia pripažino ją šventąja.

O. B.

ŽYMI DAINININKĖ

Kovo 29 d. žymi lietuvaitė dainininkė Ona Kaskaitė - Katkauskaitė pasirašė sutartį su žymiausios Neujorke ir visoje Amerikoje Metropolitan'o operos vadovybe. Ji liko šios garsios operos dainininkė - solistė. Tai naujas ir didis lietuvių laimėjimas meno srity — garbė visai lietuvių tautai.

O. Kaskaitė yra kilusi iš neturtingos Hartfordo (Konektikuto valstybėje) lietuvio darbininko šeimos. Vargingai augdama, ji iš mažens mėgo literatūrą, dramą ir ypač dainą. Dainuodama parapijos chore ir mokykloje, ji greit pasižymėjo savo maloniu, gražiu ir stipriu kontraalto balsu. Lavindama jį Hartfordo konservatorijoje, čia ji laimėjo teisę nemokamai eiti du kursus. Baigus konservatoriją, išvyko į Lietuvą, kur mokėsi ir kurį laiką dainavo Liet. valstybės operoje, Kaune. Po to keletą metų lavino savo balsą Italijoje, Milane, ir grįžo Amerikon. Čia dainuodavo koncertuose ir vaidino operose „Madame Butterfly" ir „Faustas", Civic operos ir Neujorko Grand operos pakviesta vaidinti įvairiuose miestuose. Turėjo pasisekimo. Kelis paskutinius metus giedojo Hartfordo katedroje ir kartu tobulino balsą pas žymų dainavimo profesorių E. Rosatį Neujorke.

Šiemet Metropolitan'o operos vadovai sumanė kviesti operon naujų jėgų. Net iš 700 gabių dainininkų buvo išrinkti tik 7 talentingiausi, iš kurių šion operon liko pakviesti tik du: mūsų tautietė ir žymus anglų tenoras A. Carron. Kontesto metu net per 12 koncertų ir operos vaidinimų O. Kaskaitė žavėjo savo įspūdingu žemuoju soprano balsu ir vaidinimu. Pažymėtina, kad ši opera tik turtuoliams pasiekiama ir naudojama tik įtakingų asmenų įtaka. Bet mūsų tautos meno pažiba tik savo talentu laimėjo tokią garbingą pirmenybę net iš 700 dainininkų. *Tauta.*

VEIDO PRIEŽIŪRA

Vasarą kai kurios moterys nudega labai negražiai — šlakuotai. Nuo to apsisaugoti perka jos įvairius kremus, pudras ir kitus reikmenis, kurie nuėda viršutinį odos sluoksnį ir todėl veidas pasidaro baltas. Nekalbant apie tai, kad tie visi kremai, ypač geresnieji, nepigiai kaštuoja, kai kurie jautresni veidai visiškai nepakenčia jų aštraus veikimo. Nuo jų oda pasidaro raudona, skaudanti, kartais atsiranda išbėrimų. Norint išvengti tų kremų vartojimo, čia suminėsiu kelius naminius vaistus, kuriais galima apsaugoti veidą nuo žalingos oro pasikeitimų įtakos, kurie ir jautriam veidui nė kiek nekenksmingi.

Šviežių agurkų sunka padaro veidą baltą ir skaistų. Paimti sultingą agurko riekutę ir ja ištrinti veidą, kaklą, galima ir rankas. Po 15—20 min. nusiprausti šiltu vandeniu. Tai darant kiekvieną rytą ir vakarą, veidas tikrai nebus išmargintas dėmėmis nei šlakuotas.

Krienai taip pat gerai veikia veido spalvą. Smulkiai supiaustytus krienus įmesti į buteliuką, užpilti praskiestu, nestipriu actu ir porai savaičių užkasti į žemę. Paskui tuo skystimu kas vakaras patepti be muilo nupraustą veidą.

Saldi grietinėlė labai gerai veikia sausos odos veidus. Vakare vieną kartą grietinėle užteptą veidą po 10 — 15 min. minkštu rankšluosčiu gerai nušluostyti ir plonai užte-

puš antrą kartą palikti visą naktį. Rytą apdžiūvusią vėl nušluostyti ir veidą nuprausti.

Žemuogės veido odą padaro skaisčiai rausvą. Nuraškius kelias šviežias, prinokusias žemuoges sutrinti saujoje ir ta košele ištepti švariai nuvalytą veidą. Palaukus apie 10 min. veidą nuprausti drungnu vandeniu.

Avietės taip pat tam reikalui tinka ir taip pat vartojamos.

Daržovių maistas yra pati geroji priemonė turėti skaisčią odą. Nuo sunkių mėsiškų ir miltinių valgių dažnai sugenda virškinimas, ir todėl veido spalva tamsėja, oda darosi plėmuota ir išberta spuogais. Nuo to jokie vaistai veido neišgydo, čia padeda tiktai tinkamas maistas. Todėl, kada moteris jaučia virškinimo organų pakrikimą, ji tam tikrą laiką turi maitintis tiktai daržovėmis.

I. M.

BŪKIME ŽMONĖMIS

Kažin, ar ne dauguma jaunamarčių pirmais ar antrais metais po vestuvių išgirsta iš savo vyro: „Čia aš šeimininkas. Be mano žinios — nei grūdo! Esi aprūpinta ir tylėk!" Taigi, kad neaprūpinta. Teisybė, vyras mokesčius sumoka, druskos ir degtukų nuperka. Betgi išaiškink jam, kad mediniai šaukštai atgyveno savo amžių, ir reikia nupirkti metalinius, kad iš vieno dubens negalima visai šeimynai valgyti, kad pienui košti reikia koštuvio, o ne ryzo ir t. t. O kiek išlaidų atsiranda, kai jauna moteris pajunta naujos gyvybės plasdėjimą po širdimi? Retas vyras supras, kad iš storo naminio audeklo nepasiūsi naujagimiui marškinėlius, kad nepatogu jį penėti iš butelio nuo uksuso ar degtinės, kad bulvių miltai (krakmolas) netinka kūdikį apsaugoti nuo iššutimo ir skalbiamas muilas — jam prausti. O kur dar įvairios reikmenys motinai? Seniau moteris lengviau pinigų susigriebdavo: ji pati parduodavo sviestą, varškę, kiaušinius. Deja, dabar pieninės ir šias pajamas iš jos paveržė. Ir liko dabar moteris visiškai priklausoma geros ar blogos vyro valios bei nuotaikos. Ir kaip dažnai moteris priversta tiesiog sukčiauti, vogti, jei nenori skandalų kelti. Porą kilogramų lašinių nuo palties, porą, pūdų javų iš aruodo—ji ir pasidaro sau porą mirtinai reikalingų auksinų. O vis dėlto tai labai bloga. Į vyro ir žmonos santykius įsimaišo melavimas, nenuoširdumas, nepasitikėjimas vienas antru. Žinau šeimyną, kur vyras išvažiuodamas užrakina nuo žmonos klėtį. Juk tai biauru. Jei jau vyras ir žmona jaučiasi priešai, tai kas gali būti draugai? Juo blogiau, kad moteris taip sukčiauti priversta tada, kai nešioja naują gyvybę — ji dar negimusiam kūdikiui įskiepija neteisingumo, vogimo palinkimą. Štai viename laikrašty skaitau, kad kaip tik ši priežastis ir bus viena iš svarbiausių, kad dabar žmonės toki nesąžiningi, kad tiek daug visokių išaikvojimų. Juk tai baisu. Reikia kas nors daryti, kad pakeitus šią būklę. Kaip ją pakeisti? Kas turi tai padaryti? Niekas kitas, kaip tik moterys. Jos turi pasijusti esančios žmonėmis, lygiai,— jei ne daugiau, — dirbančios, kaip jų vyrai. Juk moteris tekėdama atsineša kraitį, atsineša dalį. Ji atsineša savo jėgas, savo gyvenimą. Tai kam ji paskui ima į savo vyrą žiūrėti, lyg į savo poną, lyg į šeimininką, iš kurio tik nuolankiu prašymu gausi būtinoms išlaidoms pinigų. O juk ne visos moterys taip daro. Tik apsidairykime—surasime nemaža šeimų, kur visi pinigai yra ne pas vyrą, bet pas moterį. Ir vyras gavęs pinigus už javus atiduoda ligi paskutinio skatiko žmonai, o prisireikus—jos prašo. Ar tai šitai šeimynai kiti įstatymai veikia? Ne! Moteris iš pirmųjų bendro gyvenimo dienų mokėjo save tinkamai pastatyti. Nesakau, kad toks susitvarkymas yra idealiai geras. Nebūtina, kad šeimoje būtinai tik vienas kuris valdytų. Juk tuokiasi žmonės bendram gyvenimui — bendriems vargams ir laimei. Šito bendravimo ir reikia siekti. Iš pat pirmųjų bendro gyvenimo dienų moteris turi elgtis taip, kad vyras laikytų ją sau lygia drauge. Kiekvienas svarbesnis darbas turi būti abiejų aptartas, kiekviena didesnė išlaida — abiejų nuspręsta. Jei moteris iš pat pradžių ramiai sakys visas būtinas savo išlaidas—vyras įpras į jas žiūrėti kaip neišvengiamai reikalingą dalyką. Juk abu lygiai dirba. Gal dar daugiau šeimininkei esti vargo su gyvuliais, su paukščiais, su pienu. Būtų labai neteisinga, jei vyras pats vienas sunaudotų už visa tai gautus pinigus. Nesakau, kad vyras tuos pini-

gus praleis nereikalingiems dalykams. Bet šeimininkė turi teisę žinoti, kam jie išleisti. Ji turi iš pat pradžių nustatyti tokius santykius, kad juose nebūtų nei melo, nei slapstymosi, nei nutylėjimo. Ji turi pati įprasti ir vyrą įpratinti vesti sąskaitas—kad būtų aišku, kur dingo pinigai. Žinoma, moteris turi būti pakankamai savystovi ir tvirtavalė, kad pinigų nemėtytų niekams. Jei vyras bent sykį suseks, kad moteris visu auksinu daugiau gavo už parduotą vištą, negu kad ji sakė — pasitikėjimas grius, ir — jis lygiai tuo pat atsilygins. Jei moteris pirkinės sau visokias skareles, karolius, blizgančias šukas ir t. t.—vyras nenorės net būtinų išlaidų pripažinti. Ak, nesakau, kad vyrai toki taupūs, kad niekams pinigų visai neišleidžia. Bet savo taupumu išmokysi ir vyrą taupyti. Gyvename sunkius laikus ir išlaidas reikia taikinti pajamoms. Bet tai turi daryti ne vienas, bet abu, bendrai pasitardami. Joki įstatymai, jokios globos nepadės mums, jei pačios nemokėsime sau padėti, jei neįstengsime būti žmonėmis.

K. Steik.

MOTERŲ PAPUOŠALAI

Moterys labiau atjaučia grožio reikalingumą, negu vyrai. Todėl nenuostabu, kad moterys stengiasi gražiau, įvairiau, margiau apsivilkti, pasirėdyti. Jos rūpinasi ir daug sugaišta laiko begalvodamos, ne tiek apie šeimos reikalus, savo rūbus, kiek apie papuošalus. Deja, ne visos moterys moka atitinkamai pasipuošti. Ką bekalbėti apie sodžiaus moteris, kad net kai kurios ir inteligentės ne visai skoningai ir tinkamai puošiasi. Dažniausiai sukrauna ant savęs visą beverčių blizgučių sankrovą ir vaikščioja, lyg povos pasipūtę, manydamos esą grožio karalienės.

Dar labiau prasižengia šioje srityje sodžiaus moterys. Jos, vykdamos į atlaidus, vestuves ar į svečius, taip išsidabina, kad net akį veria. Ausyse pajuodę auskarai, ant pirštų du, trys pažaliavę žiedai, ant kaklo didžiuliai blizgą karoliai, plaukuose kelios žėrinčios sagos, ant rankos dažniausiai nebeeinąs laikrodis.

Beabejo ir trečdalio tų papuošalų pakaktų dailiam ir skoningam pasipuošimui.

Atsiminkime vieną taisyklę. Juo mažiau papuošalų, juo gražiau atrodo moteris.

Papuošalai reikia mokėti pritaikinti prie savo drabužių. Jeigu drabužiai yra puošnūs, tuomet ir papuošalų galima daugiau vartoti, jei vidutiniški, mažiau, o prie kasdienių drabužių papuošalai visai netinka.

Sodžiaus moterų tarpe dažnai vartojamas papuošalas — auskarai. Daugelis moterų auskarus laiko vaistais, gydymo priemone. Vienur nuo galvos skaudėjimo, kitur nuo akių. Skaudžiai pasirinka. Auskarai jokių ligų negydo. Jeigu ir gydytų, tai ne kiekvienai tas vaistas yra reikalingas.

PARUGĖJ, PABARĖJ...

Visame mūsų krašte jau prasidėjo rugiapiūtė—sunkiausias ir skubiausias vasaros darbas. Vaizdelyje matome šių darbų pradžią — prapiovas.

Šis papuošalas atkeliavo pas mus iš laukinių tautų. Jie, pervėrę netik ausis, bet nosį ir lūpas, prisikabina įvairių grandelių, ratukų.

Mes, civilizuoto pasaulio moterys, manau, neseksime jų, todėl laikas mesti šalyn tuos laukinių žmonių puošimosi būdus.

Keista, netgi kai kurios inteligentė moterys dar iki šiol nemeta auskarų. Pateisina dalinai jas tai, kad jos nešioja auskarus tik retkarčiais prie puošnių drabužių, ir tokius auskarus, kuriems nereikia ausys badyti.

Papuošalai būtinai turi būti gražūs, nes paprasti blizgučiai, žerinčios sagos joks papuošalas. Jie netik nepuošia, bet dargi kenkia moters grožiui.

Puoštis gali tik suaugusios moterys bei panelės. Vaikams įvairūs karoliai, sagos ir auskarai visai netinka. Taip pat keistai atrodo ir senos moterys, apsisagščiusios įvairiais blizgučiais.

Vengtina per daug papuošalų. Jei, pav., įsisegama broškė, tai tuomet jau nebereikalingi karoliai. Žiedai, išskyrus jungtuvių žiedą, tinka daugiau „poniškoms" rankoms, gi pūslėtos, pajuodusios, kartą savaitėje plaujamos, o žieduotos rankos ne visai gražiai atrodo.

Laikrodis nėra joks papuošalas, bet laiko rodytojas, todėl nėra reikalo nešioti pagedusį laikrodį.

Baigdama dar kartą pažymiu: reikia stengtis, kad papuošalų būtų kuo mažiausia; papuošalai turi būti gražūs, skoningi ir kuklūs.

Giedrė.

MOTERYS VEIKIA

VILNIUJE IR PROVINCIJOJE

Šių mokslo metų gale Krokuvos universitete pabaigė mokslus ir gavo magisterio titulą (germanistikos srity) Barbora Gaidelytė — ilgametė studenčių sekcijos narė. „Sesių Talka" nuoširdžiai sveikina ir kviečia talkon.

Paskutinis studenčių sekcijos susirinkimas buvo sušauktas birželio mėn. 19 d. Šiame susirinkime tartasi apie veikimą atostogų metu.

Kazimieriečių Aušros Vartų paskutiniame susirinkime tarp kitko perrinkta nauja valdyba, kurią sudaro: M. Drąsatavičiūtė— pirmininkė, A. Matulionienė—vicepirm., O. Jacevičienė—sekret., P. Bizokaitė—iždin. ir B. Zabolevičiūtė—narė be ypatingų pareigų.

Ragaučinos sodžiuje (Švenčionių vals.) vietos kazimieriečiai pereitą mėnesį eiliniame narių susirinkime pagerbė mūsų tautos motinas. Programoje buvo skyriaus pirmininko Al. Jurkevičiaus paskaita apie motinos reikšmę mūsų tautai. Po jo paskaitos skyriaus narės gražiai padeklamavo tai dienai pritaikintų eilių.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Liet. Kat. Moterų Draugija kaskart plečia ir gyvina savo veikimą. Šią vasarą ruošia šventes, ekskursijas, kongresus. Šių metų veikimo šūkis: „Grąžinkime šeimą Kristui". Kongresuose skaitomos šios srities paskaitos. Tokie kongresai buvo Naujamiesty, Tirkšliuose, Anykščiuose ir Pašvinty. Artimiausiu metu numato suruošti rejoninius kongresus Kalvarijoje, Lazdijuose ir Salake.

Liet. Kat. Moterų D-jai vadovauja p. M. Galdikienė.

KITUOSE KRAŠTUOSE

Škotijos lietuvės moterys, susibūrusios į Liet. Kat. Moterų D-ją, šiemet gražiai veikia. Paskutiniam visuotiniam susivažiavime Belshily dalyvavo 29 atstovės iš paskirų kuopų. Susivažiavimas išrinko naują centro valdybą su p. P. Smelstoriene priešaky. Šios D-jos skyrius Craignenke per susirinkimą nutarė iškilmingai paminėti 7 metų skyriaus gyvavimo sukaktuves.

Londono lietuvės moterys yra susibūrusios į šv. Onos Draugiją, kurios vyriausiu tikslu yra savišalpa. Be to, rūpinamasi narių švietimu, gražiu elgesiu ir t.t. Ypatingai didelį dėmesį kreipia į dorovinį moterų gyvenimą.

D-ja turi 94 nares Londone ir keletą skyrių visoje Anglijoje.

Egipte moterų organizacijų pastangomis panaikinamas įstatymas, kuriuo buvo draudžiama išėjusioms už vyro moterims mokytojauti.

Amsterdamo moterys reikalaja pasaulinės taikos. Dvidešimt tūkstančių Olandijos moterų neseniai buvo susivažiavusios reikalauti pasaulinės taikos. Paradavo jos miesto gatvėmis ir rengė mitingus ir susirinkimus. Visos dalyvės prie krūtinių turėjo prisisegusios taikos ženklus — baltas gėles.

Kaip reikia taisyklingai bėgti

Bėgimas, kaip pagrindas visų sporto šakų, turi būti tinkamai suprastas ir įvertintas. Tik, dėja, daugelis mūsų sportininkų, treniruodamiesi vienoj ar kitoj sporto šakoj, visai pamiršta bėgimą, todėl dažniausiai ir savo pasirinktoj šakoj netoli nužengia. Be to, reikia nepamiršti, kad bėgimas, racijonaliai treniruojantis, stiprina visas mūsų vidaus funkcijas, o judesius daro laisvus ir lengvus. Daugeliui iš mūsų atrodo, kad mes visi mokame bėgti, bet norint taisyklingai ir greitai bėgti, tenka nemažai padirbėti šioje šakoje.

Pirmiausia reikia žinoti pagrindinės bėgimo sąlygos. Čia reikia nepamiršti, kad visi judesiai, reikalingi bėgimo veiksmui, turi tarnauti greičio išvystymui. Tam tikslui jau pačioj bėgimo pradžioj mūsų kūnas privalo būti įstatytas į tam tikrą padėtį, iš kurios būtų galima pirmuose bėgimo žingsniuose išvystyti greitį. Greičio išvystymui starto pradžioj reikia kūnui suteikti tikslią padėtį. O visa tai padaryti padeda tinkamas mokėjimas imti startą.

Paprastai bėgikas savo take (pradžioj distancijos) išsikasa nuo starto ribos dvi duobeles. Pirmoji duobelė kasama nuo starto linijos 10—25 cm., antroji duobelė toliau nuo pirmosios, taip, kad užpakalinės kojos kelis siektų priešakinės kojos pėdos vidurį. Duobelių viena nuo antros nuotolis priklauso nuo bėgiko aukštumo.

Prieš pradėdamas bėgti, bėgikas turi būti tokioj padėtyje, t. y. priklaupęs ant atsispiriamosios kojos, antroji sulenkta per kelį. Kūno svoris guli ant abiejų kojų ir šiek tiek ant rankų. Tokią padėtį bėgikas įvykdo, kada starteris paduoda pirmąją komandos dalį — „į vietas" ir tokioje padėtyje laukia antros komandos dalies („dėmesio"). Dabar bėgikas truputį pakyla, t. y. atsispiriamąją koją per kelį kiek ištiesia ir truputį pasiduoda visu kūnu į bėgimo pusę. Ir pagaliau su trečiąja komandos dalimi — šūviu visu tempu pradeda bėgti. Pradžioje bėgimo žingsniai privalo būti trumpi, tankūs, bet užtat stiprūs ir energingi, kas kart palaipsniui ilgėją. Kūną neatlošti, bet visą bėgimo laiką jis turi būti pasviręs į bėgimo pusę. Kūno pasvirimas pirmyn į bėgimo pusę mažiau reikalauja jėgų iš kojų — kūno svorio stūmimui pirmyn. Gi rankų ir pečių judesiai padeda išlaikyti kūno pusiausvyrą ir pakelia kūno svorį nuo vienos kojos ant antros.

Kojas bėgant reikia mesti tiesiai pirmyn, liemeniu į šalis nesvyruoti. Kojas kelti aukštai, o kojų pirštai statomi tiesiai į bėgimo kryptį. Koja, pereinant kūno svoriui ant antros kojos, turi būti kiek galint ištiesta, tuo ji padeda liemenį pastūmėti kuo toliau į bėgimo pusę pirmyn.

Toliau vis didinant bėgimo tempą, įgijama vadinamoji bėgimo jėga. Pagaliau, didėjant bėgimo energijai, kada žingsniai pasiekia didžiausį ilgumą ir greitį, mūsų kūnas, lyg ir nesuspėdamas eiti drauge su kojomis pirmyn, atlošiamas kiek užpakalin, bet tai įvyksta tik prie tikslo juostelės.

Toliau vartojamas vidutinių distancijų bėgimo stilius. Čia dėmesį reikia kreipti ypatingai į rankų ir kojų nešimą.

Kaip reikia išnaudoti užpakalinės kojos atsispyrimą, kad jis kuo toliau mūsų kūną palydėtų pirmyn? Kojos, kaip ir trumpose distancijose, metamos tiesiai pirmyn, tik čia bėgama daugiau ant padų, o ne galais pirštų. (Kojos keliamos aukštai, kad gautųsi ilgi žingsniai).

Ilgesnėse distancijose reikalinga tvirta valia, ištvermė ir mokėjimas išdėstyti jėgas pagal distanciją, stiliaus laisvumas, žingsnio ilgumas. Tai ir bus pagrindinės sąlygos.

A. Tamulynas.

Vasaros metu iš visų sporto šakų labiausiai yra mėgiamas kamolio (futbolo) žaidimas. Ir šis vaizdelys rodo, su kokia energija ir pasiryžimu kovoja dvi žaidėjų g upės.

— Birželio mėn. 21 d. Kaune, karo mokyklos stadione, įvyko futbolo rungtynės dėl Lietuvos futbolo miesterio pirmenybės tarp LFLS ir Š. Š. Kovo. Rungtynes laimėjo Š. Š. Kovas.

— Birželio 30 d. Kaune buvo tarptautinės futbolo rungtynės tarp Lietuvos ir Estijos. Rungtynes laimėjo Lietuvos komanda santyky 2:0. Rungtynės buvo transliuojamos per Estijos ir Lietuvos radio. Teisėju buvo latvis pulk. Redlichas.

— Birželio mėn. 19 d. Neujorke buvo bokso rungtynės tarp negro Joe Louis ir vokiečio Makso Schmelingo. Buvo tikėtasi, kad laimės dar nekieno nenugalėtas Louis, bet laimėjo, paguldęs negrą dvyliktame runde nokautu, Schmelingas.

— Visos valstybės skubotai rengiasi lengvosios atletikos rungtynėms Olimpiadėje. Bandymų metu pasiekiama naujų rekordų, pav., amerikietis negras Ovens nušoko į toli 799 cm., tas pats sportininkas 100 metrų nubėgo per 10,4 sek.

— Suomių lengvaatletų pažiba Meti Jervinen sumušė savo paties pasaulinį ieties metimo rekordą, pasiekdamas 77,88 mtr.

— Argentinoje, Buenos Aires miesto parke, buvo surengtos ristikų imtynės, kuriose dalyvavo 65 įvairių valstybių ristikai. Visus ristikus nugalėjo lietuvis Jonas Komaras, kuris gavo ristikų karaliaus vardą ir buvo apdovanotas auksiniu diržu.

— Birželio mėn. 28 d. Lenkijos motociklistų S-ga surengė Augustave rungtynes dėl pirmenybių. Tose rungtynėse dalyvavo ir žinomas mūsų motociklistas Leonardas Palevičius, kuris šiose rungtynėse laimėjo II vietą, — Lenkijos vicemeisterio titulą.

— Jau galutinai paaiškėjo, kuri Amerikos mėgėjų krepšiasvydžio komanda vyks į šiemetinę pasaulinę sporto olimpiadę Berlyne. Tai Universal Piktures iš Hollyvoodo komanda, kurios vidurio puolėjas yra lietuvis Pranas J. Lubinas.

Apie P. J. Lubiną po galutinio turnyro Amerikos spauda atsiliepė kaip apie nepakeičiamą žaidėją, kaip apie nepaprastą sviedinio mėtiką. Jo vardas, kaip rašo „Tėvynė", kasdien mirga visuose Neujorko laikraščiuose.

Lietuviams P. J. Lubinas daro dideles garbės, nes tai lietuvis ne iš vardo, bet iš dvasios. Jo tėvas yra SLA narys. Ir dalyvaudamas turnyre, P. J. Lubinas rado laiko Neujorke lankytis SLA organo „Tėvynės" redakcijoje ir iš viso susipažinti su Neujorko lietuvių veikimu.

P. J. Lubinas yra kino mechanikas, dirbąs prie Universal Piktures. Be savo sunkaus darbo bendrovėje, vakarais lanko universitetą, kur studijuoja teisę.

PASIJUOKTI SVEIKA

ŽEMAIČIAI BYLINĖJASI*)

— Mata, vakali, kap šlekta dabarčious... Tyliek leižovį pakondis... Beškį kon, tujaus į teismą trauk! — aiškina man teismo salėje kažkoks žmogelis medinėmis klumpėmis, susirūpinusiu veidu. — Pasaka kuokį žuodį, tujaus er ek pri teisieji! Jouka, mesleji!

— Vot tujaus paveiziesiam kap če bus,— atsigręžiu aš į teisėjo pusę.

Prieš teisėją stovi dvi bobelės, piktai suraukšlėjusios savo kaktas. Viena visą laiką glamžo savo skaros kampą, o antra minkosi vietoje ir žvilgčioja į savo priešininkę, lyg norėtų ją tuojau praryti.

— Koliojai ją? — klausia teisėjas vieną bobelę.

— Ar aš? Ni galvuo nebova! Ni veina karta bluoga žuodi nesu ont ana pasakiusi!— užsigina ši.

— Koliuoje, ponali, koliuoje. E kap dar! Visokias biaurias žodes! — įsiterpia kaltintoja.

Patylėk truputį, dabar ją klausiu, — nutraukia ją teisėjas. — Koliojai, vadinasi?

— Vo deinas tu tava! Kų ana ont monis ešmeslej! — vėl ginasi kaltinamoji. — Pekluo ana atsakys ož ton... Lai svietka pasaka, ar aš liobu anon koliuote...

Prie stalo prieina apysenis žmogus, trumpais kailiniukais. Liudininkas.

— Girdėjai, kaip ji koliojosi?

— A mes? Mes pats nesam girdieji kon ana sakė... Ale ši, — parodo kaltintoją, — tonkia liob bliaute... „Leižovį, saka, ana į moni galond! Visokias biaures žodes ana moni vaden... Par anon, saka, gyvenama monei nebier!“

— Melouk daugiaus! — įsiterpia kaltinamoji.

— Mes pats tik veiną kartą esam mate, kap ši, — parodo kaltinamąją, — ana par koprą trėnkė so kumstiu...

— Vo jerguteliau tu mona! A tata aš trėnkiau?! — šokasi kaltinamoji. — Kap to gali tep prieš puoną teisieji meloute?!

— O kaip koliojo, — negirdėjai? — klausia teisėjas.

— Mes nesam girdieji.

Liudininkas pasitraukia į šalį. Jo vieton stoja kitas.

— Girdėjai, kaip koliojo?

— A kap koliuoje? Kor negirdiesi. Kap paled gerklę, ont visa suoda girdieteis.

— Tai ką ji sakė?

— A kų sakė? Visep sakė. Vešta, saka... Er bezdiuonė, saka. Ropūže liob vadinte... Visep.

— Vo kap senu biesu liob vadinte, a nebatmeni? — vėl įsiterpia kaltintoja.

— A senu biesu? Kor neatminsi. At.

— Dar kaip sakė?

Liudininkas galvoja.

— Biesa skūra, liob sakyte... „Aš tavei, liob sakyte, abidvi aki su karštu ondeniu ešplekysiu. Aš tavei nomą padegsiu.. Raudoną gaidį, liob sakyte, aš tavei int stuoga pastatysio“...

— Vo Jeckau tu mona! Ar aš tata liobu tep sakyte?! — šokasi kaltinamoji. — Kap tavei leižovis nenulūžt tep meloujint?!

— Lakūdra, yrai sakiusi... Padla. — Liudininkas galvoja, žiūrėdamas į lubas. — Visep yrai sakiusi. Kų ten gali viskon atminte.

— Žena, leižovis ba kaulų, gali meluote... — murma kaltinamoji ir liūdnai linguoja galva.

*) Iš Liūnės Janušytės feljetonų rinkinio „Ant ko ir pasirašau“ žemaičių tarme parašytas teismo vaizdelis.

TRUPINIAI

Baudžiavos laikais viename mūsų krašto dvare gyveno pagarsėjęs vagis. Kartą jam bevagiant, sugavo jį žmonės ir taip sumušė, kad jis net apkurtęs.

Vieną vakarą tas vagis su savo sūnumi nuėjo į dvaro daržą ropių vogti. Jiems bevagiant, beraunant ropes, ateina dvaro ponas. Sūnus, dar iš tolo jį pamatęs, sako:

— Tėvai, ateina ponas!

— Rauk, kad ir raudonas,—atsako tėvas.

Vaikas vėl:

— Tėveli, jau arti!

— Rauk, vaikeli, kad ir karti — parsinešę išrinksime.

Tuo tarpu prisiartinęs dvaro ponas kirto per pečius kančiuku ir suriko:

— A, vagiai, aš jums parodysiu!

Išsigandęs vagis ėmė su sūnumi bėgti. Atbėgo prie upės. Sūnus sako tėvui:

— Žiūrėk, štai ir upė.

— O, dievaži, ar ir čia jis tupi?

Mokykloje mokinys pasakoja apie Trojos karą. Pasakoja ir to karo legendą.

„Per vestuves nesantaikos deivė Eridė įmetė auksinį obuolį su užrašu „gražiausiai". Deivės: Hera, Atena ir Afrodytė susibarė dėl jo ir, negalėdamos susitarti, kreipėsi pas vyriausią graikų dievą Zeusą, kad jis jų ginčą išspręstų. Šis nusiuntė jas pas Trojos karalių Parį".

M o k y t o j a s: — O kodėl dievas Zeusas pats neišsprendė ginčo?

M o k i n y s: — Nenorėjo su moterimis prasidėti.

Mirė vienas žymus asmuo. Jo artimi giminės nupirko vainiką ir davė spaustuvei ant vainiko kaspino atspausti žodžius: „Ilsėkis ramybėje! Iki pasimatymo!" Po kiek laiko tie patys asmens susigriebė pasakę ne visus reikalingus žodžius. Tuomet viens iš jų trumpai praneša telefonu spaustuvei: „Prašome pridėti žodį „danguje", jei dar yra vietos.

Spaustuvėje taip ir padaryta.

Kitą dieną belydint numirėlį į kapines ir benešant vainiką galima buvo pastebėti tokį kaspine užrašą:

„Ilsėkis ramybėje! Iki pasimatymo danguje, jei dar yra vietos".

Kunigas klausia senelio:

— Pasakyk, tėvuk, kas tave sutvėrė?

S e n i s: — Nežinau, kunigėli.

K u n i g a s: — Jei tu nežinai, tai pasakys tavo anūkas. Na, vaikeli, sakyk, kas tave sutvėrė?

V a i k a s: — Ogi Dievulis.

K u n i g a s: — Matai, seni, jis mažas žino, o tu jau pasenęs nežinai.

S e n i s: — Bepigu jam žinoti, kad dar neseniai jis sutvertas.

— Kada tamsta pasiūsi man drabužius?

— Kai tamsta užsimokėsi už pirmuosius pasiūtus.

— O, taip ilgai laukti aš negaliu.

— Kiek panelei metų?

— Dvidešimt treji.

— O kiek metų panelės jaunesnei seserei?

— Dvidešimt šešeri...

— Klausyk, ką tu darai! Ar tu pagalvojai, kad Elytės negali vesti. Elytė negali už tavęs eiti!.

— Kodėl?

— Todėl, kad ji tavo pusseserė.

— Tai kodėl dėdė yra vedęs tetą, o tėvas mamą?

— Prieš pusmetį tamsta pasiskolinai iš manęs šimtą auksinų ir sakei, kad tik trumpam laikui.

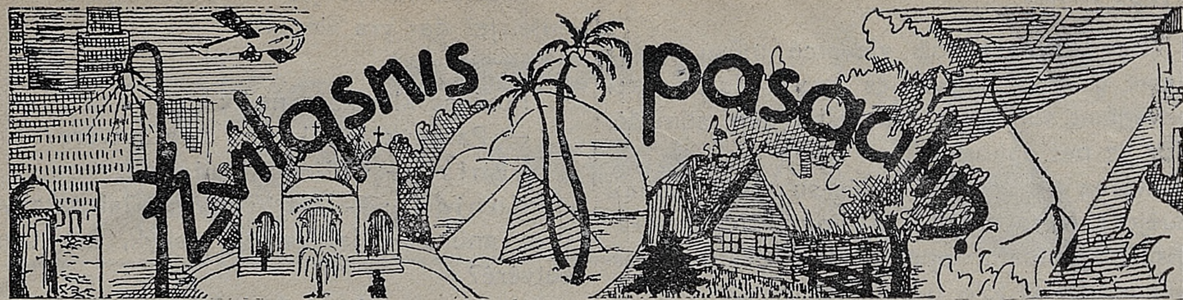
— Teisybė, aš juos išleidžiau per kelias minutes.

Mano mielas drauge, kaip matau, tu esi tikras asilas.

— Nesuprantu. Ar todėl aš esu tavo draugas, kad esu asilas, ar todėl esu asilas, kad esu tavo draugas?

— Elzyte, žinai, tu išėjai už gražaus, puikaus vaikino!

— Taip, tai taip. Bet reikėjo pamatyti tą, kuris ištrūko!

NEI TAIKA, NEI KARAS

Niekas neabejoja, kad Europoje valstybių santykiai yra labai įtempti. Ir juo toliau, juo darosi kebliau. Kas kart plačiau kalbama apie naują karą. Neslepia to ir diplomatai. Nežinia tik, kame tas karas pirmiausia galėtų kilti.

Valstybės ginkluojasi labiau, kaip prieš Didįjį karą.

Taip tvirtina politikai ir žinovai. Ginkluojamasi viešai ir paslapčiomis. Bemaž visose valstybėse biudžetai karo reikalams žymiai padidinta. Rašoma, kad Vokietijos ginklų fabrikai dirba dieną ir naktį. Reikia manyti, kad ir kitur ne kitaip yra.

Valstybės grupuojasi į priešingus frontus.

Panašiai buvo ir prieš Didįjį karą. Vienoj pusėj buvo Vokietija, Austro-Vengrija ir Italija, antroje — Prancūzija, Rusija ir Anglija. Kilus karui, ir prie vienos, ir prie antros pusės priesidėjo daugiau ar mažiau naujų valstybių. Kai kas sako, kad Didžiojo karo būtų nebuvus, jeigu Anglija būtų iš anksto pasisakiusi dalyvausianti kare Prancūzijos ir Rusijos pusėje. Bet Anglija to nepadarė. Tai padrąsino Vokietiją pradėti karą.
Reikia pažymėti, kad ir dabar

Anglijos politika yra labai neaiški.

Čia visų pirma minėtini Anglijos-Vokietijos santykiai. Kaip žinia, Vokietijai, kaip nugalėtai valstybei, buvo uždrausta ginkluotis tiek sausažemyje, tiek jūroje, tiek ore. Tokia padėtimi Vokietija buvo labai nepatenkinta, todėl iš lengvo, bet labai atkakliai stengėsi ir tebesistengia nusikratyti visų Versalės sutarties sunkumų. Pernai, pav., Vokietija įvedė visuotinę karo tarnybą ir pradėjo tuo būdu viešai ir laisvai ginkluotis. Prancūija ir kitos valstybės dėl to Vokietijos žygio griežtai pasipriešino, o Anglija nepareiškė dėl to jokio protesto. Dar daugiau. Maž daug tuo pačiu laiku Anglija pasirašė su Vokietija sutartį, kuri leido Vokietijai ginkluotis jūroje. Nepareiškė taip pat Anglija protesto dėl Vokietijos kariuomenės įvedimo Pareinės kraštan. Iš pažiūros atrodytų, kad Anglija stengiasi sušvelninti santykius tarp Prancūzijos ir Vokietijos, bet iš tikrųjų yra atvirkščiai.

Italų-vokiečių santykiai.

Italija ir Vokietija—tai dvi gimingos savo santvarka valstybės. Vienoj yra fašizmas, antroj hitlerizmas, kurių siekimai ir užsimojimai yra visiškai panašūs. Todėl šios dvi valstybės viena antrą daugeliu atvejų stengiasi paremti. Italų — vokiečių santykiai būtų dar glaudesni, jeigu ne

Austrijos klausimas.

Mat, Austrijoje stengiasi sustiprinti savo įtaką ir italai, ir vokiečiai. Austrija yra palinkusi Italijos pusėn ir yra visiškoje jos globoje. Yra netgi sudaryta draugingumo sutartis tarp Italijos iš vienos ir Austrijos bei Vengrijos iš antros pusės. Vokietija gi norėtų Austriją pasiimti sau, juo labiau, kad Austrijoje gyvena vokiečių tautos žmonės.

Kad labiau sustiprinti Austriją ir neleisti prijungti jos kada nors prie Vokietijos,

Italija nori grąžinti Austrijoje monarchiją.

Monarchija, žinoma, būtų grąžinta ir Vengrijoje. Tuo būdu būtų atstatyta senoji Austro-Vengrija. Tam betgi priešinasi Anglija, Prancūzija, o labiausiai Čekoslovakija, Rumunija ir Jugoslavija. Šios trys valstybės grąso netgi paskelbsiančios mobilizaciją, jeigu nebus atsisakyta nuo monarchijos sugrąžinimo Austrijoje. Suprantamas dalykas, kad ir Vokietijai Italijos planai nekaip patinka.

Įvykusiame praėjusio mėnesio pabaigoje ir šio mėn. pirmomis dienomis Tautų Sąjungos nepaprastame pilnumos posėdyje buvo

panaikintos sankcijos prieš Italiją.

Sumanymą imtis sankcijų prieš Italiją dėl neteisėto karo Afrikoje buvo davusi Anglija. Anglija taip pat pirmoji pasiūlė panaikinti sankcijas. Pažymėtina, kad didelė dalis Anglijos viešosios opinijos ir opozicinės (priešingos) partijos pareiškė didelį nepasitenkinimą dėl Anglijos vyriausybės politikos šiuo klausimu. Į daromus priekaištus anglų užsienių reik. ministeris pareiškė, kad sankcijų panaikinimas esąs būtinas reikalas, nes jų buvimas galis prisidėti tiktai prie santykių paaštrėjimo Europoje. Dėl nugalėtosios Abisinijos nieks nemanąs vesti karo.

Tautų Sąjungos posėdyje dalyvavo taip pat ir Abisinijos karalius, kuris

T. Sąjungoje pasakė kalbą.

Savo kalboje negusas pažymėjo, kad visą laiką laukęs paramos iš Tautų Sąjungos, bet apsivylęs. Visą laiką tikėjęs tarptautiniu teisingumu, bet, pasirodė, jo nėsą. Toliau Abisinijos karalius pažymėjo, kad dar ne visa Abisinija esanti italų paimta. Vakarinėje Abisinijoje esanti dar abisinų vyriausybė ir truputis kariuomenės. Vyriausybė, kariuomenė ir tos vietos gyventojai esą ištikimi negusui. Ryšium su tuo negusas kreipėsi į Tautų Sąjungą, kad ji padėtų jam tęsti karą su Italija.

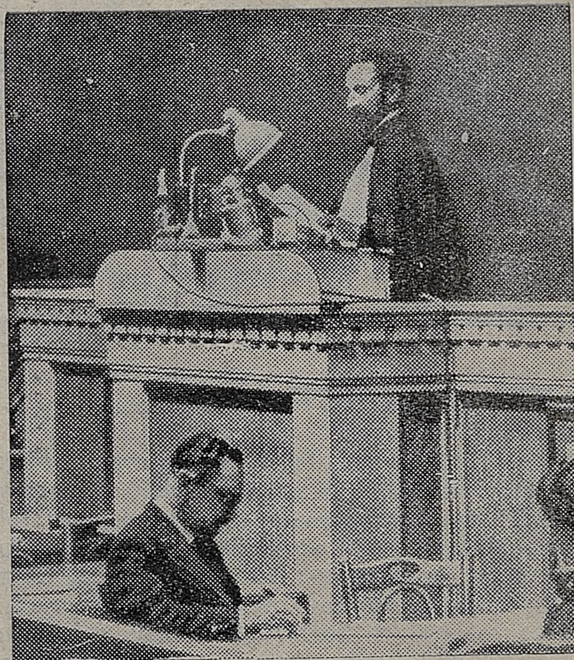
Tautų Sąjunga nepripožino Abisinijos prijungimo prie Italijos,

nepaisant, kad sankcijas ir panaikino. Iš tikrųjų tačiau Abisinijai tai nedaro jokio skirtumo. Vis tiek ji palikta Italijos malonei, kuri, be abejo, anksčiau ar vėliau pasistengs užimti visą Abisiniją.

Vokietija siekia Dancigo.

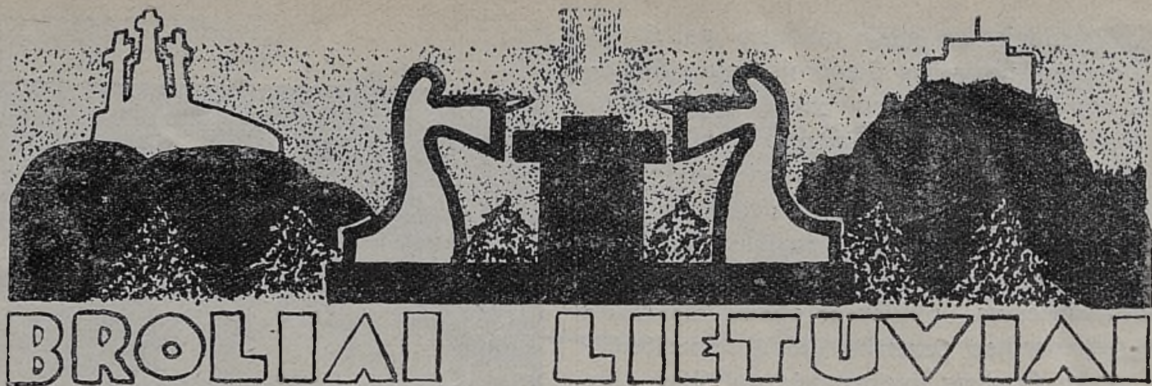
Po karo Dancigas buvo nuo Vokietijos atskirtas. Iš jo padaryta vadinamasis laisvas miestas Tautų Sąjungos globoje. Tautų Sąjungos atstovu Dancige yra aukštasis komisaras, kuris sprendžia pirmoj instancijoj ginčus tarp Dancigo ir Lenkijos, kuriai šiame mieste yra pripažintos tam tikros teisės.

Vokietija visą laiką neslepia savo norų atsiimti Dancigą atgal. Ypač šie norai ir siekimai padidėjo įsiviešpatavus Vokietijoj hitlerinininkams.

Birželio mėn. 30 d. Tautų Sąjungos pilnumos posėdyje kalbėjo Abisinijos karalius Haile Selassie. Čia jis matomas T. Sąjungos tribūnoje.

Paskutiniuoju laiku įvyko Dancige šitoks įvykis. Atplaukė ten Vokietijos karo laivas. Laivo kapitonas aplankė visus aukštesniuosius Dancigo miesto asmenis, neapsilankė tik pas Tautų Sąjungos aukštąjį komisarą. Tuo būdu įžeistas buvo Tautų Sąjungos autoritetas. Visas ginčas atsidūrė Tautų Sąjungos Taryboje, kur buvo pakviesti Dancigo senato pirmininkas ir aukštasis komisaras Dancige. Tautų Sąjungos Taryboje pasmerktas buvo Vokietijos karo laivo kapitono pasielgimas. Bet vėl įvyko naujas T. Sąj. Taryboje nesusipratimas. Davus balsą Dancingo senato pirmininkui Greiseriui, jis ne visiškai dailiais žodžiais pradėjo įrodinėti, kad Tautų Sąjungos aukštasis komisaras Dancige esąs visiškai nereikalingas, kad Dancigas esąs perdėm vokiškas miestas, todėl reikią pakeisti dabartinė jo teisinė padėtis ir t. t. Kai Tarybos posėdis buvo jau uždarytas, Greizeris atsisveikino su visais ten buvusiais valstybių atstovais hitlerišku atsisveikinimu, pakeldamas dešinę ranką aukštyn.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Birželio 9—10 d. buvo Lietuvos naujojo Seimo rinkimai. Rinkimai ėjo ramiai, pavyzdingai. Iš viso buvo renkami 49 atstovai. Visa valstybė buvo padalinta į rinkimų rejonus, kuriuose buvo renkami atstovai iš kandidatų, išstatytų apskričių tarybose. Visoje Lietuvoje turėjo teisę balsuoti 1.136.067 gyventojai, o balsavo 775.957. Vidutiniškai imant rinkimuose dalyvavo 68,3% visų gyventojų.

Iš 49 Lietuvos Seimo narių per 20 atstovų yra baigę aukštuosius mokslus, apie 10 aukštesnius, kiti—įvairaus išsilavinimo. Išrinkti du ministeriai, du apskričių viršininkai, trys kunigai, 21 ūkininkas, trys gydytojai, trys agronomai ir t. t. Seimas be įstatymų leidimo dar prižiūrės vyriausybės ir teismo darbus.

Pirmas šio seimo posėdis ir priesaika bus, kaip praneša spauda, šių metų rugsėjo mėn. pradžioje.

— Lietuvos Valstybės prezidentas Antanas Smetona šias atostogas praleis gražiame Lietuvos pajūry—Palangoj. Ten išvažiavo šio mėnesio 3 d. Į Kauno geležinkelio stotį palydėjo ministeriai, kariuomenės vadovybė, užsienio valstybių atstovai — diplomatinis korpusas ir minios žmonių.

— Birželio 7 d. Kaune buvo Draugijos Užsienio Lietuviams Remti skyrių atstovų suvažiavimas. Suvažiavimas nutarė pasveikinti viso pasaulio lietuvius.

— Birželio mėn. 27 d. Kaune buvo atidaryta didelė Lietuvos žemės ūkio ir pramonės paroda. Parodoje sutalpinta 137 pramonės įmonių gaminiai ir 456 gyvuliai. Laikraščiai, aprašinėdami parodą, pažymi, kad tokia didelė ir tokio pobūdžio paroda nebuvo surengta nuo 1930 Vytauto Didžiojo metų.

Tuo pačiu metu buvo atidaryta Čiurlionies kūrinių ir dabartinių Lietuvos dailininkų kūrinių parodos.

— Atitinkamos Lietuvos medicinos draugijos yra pakviestos į šiuos tarptautinius medicinos kongresus: V-jį tarptautinį kongresą prieš reumatą rugsėjo 3 — 8 d. Lunde, Švedijoje; XV-jį tarpt. medicinos hydrologijos, klimatologijos ir geologijos kongresą rugsėjo mėn. Belgrade Rumunijoje; tarptautinį gasto—enterologijos kongresą, 1937 m. rugsėjo 13—18 d. Paryžiuje; III-jį tarpt. šviesos tyrimo kongresą, rugsėjo 1—7 d. Visbadene, Vokietijoje; ir į tarpt. žydų gydytojų kongresą Tel-Avive, Palestinoje. Šiame kongrese dalyvausią apie 500 žydų gydytojų atstovų iš įvairių pasaulio kraštų, jų tarpe ir Lietuvos žydų gydytojų atstovai.

— Per pirmuosius tris 1936 m. mėnesius išvežta prekių už 48.112.000 litų, įsivežta už 31.790.200 lt. Tuo būdu išvežimas perveršija įvežimą 16 milij. 321 tūkst. 800 litų. Pav., iš Latvijos įsivežta prekių už 488.200 litų, išvežta gi už 1.480.000 litų.

— 1935 m. Lietuvoje veikė 209 pieninės, jų tarpe 142 garo, 34 motorinės ir 28 rankinės. Pieninės perdirbo 315 milijonų kilogramų pieno (20,5 milij. klg. daugiau, kaip 1934 m.). 1934 m. pristatydavo į pienines pieną 69.700 gyventojų, 1935 m. 76.400.

— Nuo Lietuvos aviacijos įsikūrimo ligi šiol žuvo 36 lietuviai lakūnai. Lakūnams laidoti Kauno kapinėse yra atskiras skyrius. Dabar Karo aviacijos vadovybė iškėlė sumanymą Kauno kapinėse žuvusiems karo lakūnams pastatyti bendrą paminklą. Paminklas bus didelis, architektūrinio stiliaus. Aplink paminklą bus įrengta aikštė.

— Kaune pradėjo eiti du nauji dienraščiai: „XX Amžius“ ir „Žinios”. Pirmasis leidžiamas vietoj „Ryto“, antrasis—vietoj „Lietuvos Žinių“. „XX amžius” pasižada informuoti apie naujai kylančius gyvenimo faktus bei idėjas religijos, mokslo, meno, politikos, visuomenės ir šeimos gyvenimo srityse. Kartu pasisako nesąs susijęs su jokia politine partija.

Šalia redaktoriaus kun. J. Prunskio „XX amžius” iniciatoriais pasirašo rimtos jėgos: J. Ambroževičius, dr. Pr. Dielininkaitis, dr. J.

Grinius, dr. Z. Ivinskis, kun. St. Yla, J. Keliotis, dr. A. Maceina ir dr. I. Skrupskelis.

„Žinios" savo programos nepaskelbė. Tik trumpai pranešė, kad bus siunčiamas vietoj „Lietuvos Žinių".

— Birželio 27 d. Kaune įvyko Lietuvos Katalikų Blaivybės draugijos konferencija, kurios metu padaryta veikimo apyskaita ir iš dalies pakeisti draugijos įstatai. Į naująją valdybą išrinkti: J. Gvildys, kun. Puleikis, dr. Z. Ivinskis, Dulskienė ir Macėjauskas.

— Naujas pedagoginis institutas atidaromas rudenį Panevėžy. Pirmas šios rūšies institutas jau veikia Klaipėdoj.

— Į Lietuvą atvyko žinomas Amerikoje lietuvis filmininkas Janušauskas, kuris nufilmuos daugelį Lietuvos gražių vietų ir visa tai vėliau rodys Amerikoje.

— Šio mėn. 11 dieną atvyko į Klaipėdą iš Šiaurės Amerikos didelė lietuvių ekskursija, iš viso 134 asmens. Visi atvykę lietuviai vasaros atostogas praleis Lietuvoje.

— Lietuvos ministerių kabinetas nutarė įsteigti Lietuvoje aukštąją veterinarijos mokyklą. Ši mokykla būsianti įsteigta Kaune.

Kai kurie veterinarijos dalykai bus dėstomi Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakultete. Paskaitos iš veterinarijos prasidės šiemet. Rudenį būsiančios pradėtos statyti veterinarinės klinikos.

— Praėjusį mėnesį Mosėdyje, Kretingos apskr. iškilmingai pagerbtas arkivyskupas Pranciškus Karevičius, jo kunigavimo 50 metų sukaktuvių proga. Iškilmėse dalyvavo švietimo min. J. Tonkūnas, vyr. kariuomenės kapelionas kun. Vl. Mironas, daug aukštų valdininkų ir tūkstančiai apylinkės gyventojų.

LATVIJOJE

— Šiemet žymiai padidėjo Latvijos lietuvių inteligentų skaičius — Rygos lietuvių gimnazija paruošė ir išleido į pasaulį gražų absolventų būrelį — 20 žmonių.

Birželio mėn. 18 d gimnazijos paidagogams ir kviestiems svečiams dalyvaujant, gimnazijos patalpose įvyko iškilmingas išleistuvių aktas. Į absolventus, persiskiriančius su mokyklos sienomis, kreipėsi direktorius kun. J. Deksnys gražia atsisveikinimo kalba. Kalbėjo ir kiti.

Po kalbų buvo įteikti absolventams brandos atestatai ir prisiminimui knygos—Valstybės Prezidento Dr. K. Ulmanio dovana. Gražios dovanėlės absolventai susilaukė ir iš Lietuvos— Lietuvos Prezidento A. Smetonos knygos „Pasakyta—Parašyta".

Atestatus ir dovanas išdalinus, absolventas Rukšėnas visų gimnaziją baigusiųjų vardu dėkojo direktoriui ir mokytojams už visą suteiktą ir patirtą mokinimosi metu.

Aktas buvo užbaigtas Latvijos ir Lietuvos valstybių himnais.

— Rygos lietuvių I ir II pagrindines 6 klasių mokyklas baigė per 30 mokinių. Subato 6 klasių pagrindinę mokyklą baigė 5 mokiniai. Trečiąją Rygos lietuvių 4 klasių pagrindinę mokyklą baigė 9 mokiniai. Visose mokyklose įvyko iškilmingi išleistuvių aktai, dalyvaujant Latvijos lietuvių gyvenimo vairuotojams ir visuomenės bei jaunimo organizacijų atstovams.

VOKIETIJOJE

— „Naujasis Tilžės Keleivis" rašo, kad Įsrutės muziejuje dabar rodomi visi daiktai, kuriuos paskutiniu metu iškasė didžiausiuose senovės kapuose netoli Įsrutės. Didžiausios vertės turi iškasta urna ir skydas. Be to, iškasta daugybė įvairių senoviškų papuošalų. Kapai, kuriuose šie daiktai iškasti, esą užsilikę dar iš nadravų laikų, kurie čia gyveno dar romėnų laikais. Nedravai, kaip ir senieji prūsai, jotvingiai, lietuviai, kuršiai ir kiti, senovėje buvo vienos didžios aisčių giminės šaka. Tuo būdu šios iškasenos rodo, kad mūsų sentėvių giminė aisčiai gyveno dabartiniuose rytprūsiuose jau prieš Kristaus gimimą. Be to, paskutiniu metu taip pat daromi kasinėjimai prie Įsrutės Eichvaldo girios šiaurės rytų pusėje. Kai kurie laikraščiai praneša, kad čia atkasta 20 senovės kapų, kuriuose atrasta daugybė vertingų ir Lietuvos senovei tyrinėti labai naudingų daiktų.

PRANCŪZIJOJE

— Vileruptės mieste yra per 100 lietuviškų šeimynų. Visi jie priklauso lietuvių darbininkų „Vyties" draugijai, kuri turi nemažą savo knyginėlį ir skaityklą.

ANGLIJOJE

— Londone, kur yra gerokas lietuvių būrys, šiemet rengiama lietuvių jaunimo diena. Tos dienos tikslas — suartinti ir supažindinti jaunimą savitarpyje ir parodyti, ką lietuviškas organizuotas jaunimas yra pasiekęs. Toji jaunimo diena bus liepos mėn. 19 d. Prasidės bažnytinėmis pamaldomis. Vakare bus įvairių pramogų.

— Panašų suvažiavimą rengia ir Škotijos lietuvių jaunimas. Šiemet Škotijos lietuviškas jaunimas susirinks Malporte.

Š. A. JUNGT. VALSTYBĖSE

— Amerikos lietuvių spaudos veikėjui kun. A. Miliukui pereito mėn. gale sukako 40 metų kunigavimo sukaktuvės.

— Čikagoje mirė vienas iš seniausių Amerikos lietuvių advokatų J. Kučinskas. Jis buvo žinomas ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių tarpe.

— Marianapolio kolegijos, Thompson, kunigai marijonai vasaros atostogų metu surengė 6 savaičių lietuvių kalbos kursus. Bus skaitoma visa eilė įdomių paskaitų, kaip pav., kun. dr. J. Navickas—Lietuvos ir Amerikos lietuvių istorija, kun. Urbonavičius — lietuvių literatūra, kun. Vaškevičius — lietuvių kalbos gramatika ir kitos.

— Čikagos septyniose katalikų išlaikomose mokyklose-gimnazijose šiais metais baigė mokslą 536 abiturijentai. Šv. Kaz. Akademiją—mokyklą baigė 44 mokinės lietuvaitės.

— Brokline įsikūrė Lietuvių Geležinio Vilko draugovė, kurios tikslai: kultūra, mokslas ir sportas.

— Čikagos vidurmiesty įvyko lietuvių menininkų paroda. Paroda suskirstyta buvo į keturias grupes. Pirmoje grupėje buvo išstatyti Lietuvos lietuvių kūriniai, antroje — Amerikos lietuvių kūriniai, trečioje — Amerikos lietuvių studentų menininkų kūriniai, ketvirtoje grupėje Amerikos lietuvaičių audiniai.

— Birželio mėnesio pabaigoje didžiausia Amerikos lietuvių organizacija „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje“ minėjo 50 metų savo gyvenimo sukaktuves. Ši organizacija buvo įsteigta 1886 m. Ji turi 13.746 narius, leidžia savo organą, savaitinį laikraštį „Tėvynę“.

ARGENTINOJE

— Kordoboje yra apie 150 lietuvių šeimų. Dauguma jų verčiasi amatais ir prekyba. Kai kurie lietuviai turi bendras su žydais krautuves ir gerai su jais sugyvena. Daugelis lietuvių priklauso „Neptūno“ draugijai, kuri aktyviai dirba kultūrinį ir tautinį darbą. Čia lietuviai turi ir savąją mokyklą, kurią lanko 30 vaikų.

— Lietuvaitė Irena Balčiūnaitė Buenos Aires mieste studijuoja baletą. Ji jau ne kartą yra sėkmingai debiutavusi įvairiose lietuvių iškilose, todėl lietuvių tarpe įgijusi daug prielankumo ir labai aukštai įvertinama, kaip būsima gabi šokėja.

URAGVAJUJE

— Montevideo mieste lietuvių mokykloje įsikūrė skautų draugovė, kuri, mokytojo F. Kairaičio globojama, gražiai veikia.

— Didesniam Uragvajaus lietuvių bendravimui su Lietuvos ir užsienio lietuviais ir platesniam lietuvių vardo išpropagavimui Uragvajuje įsikūrė „Uragvajaus lietuvių informacijos, propagandos ir susirašinėjimo biuras“.

VILNIUJE

Iš Romuviečių veiklos. Pereito mėn. 16 d. buvo Vilniaus Lietuvių Inteligentų Visuomeniškai Bičiuliško „Romuvos” Klūbo metinis narių susirinkimas. Buvo padaryta metinės veiklos apžvalga ir išrinkta nauja valdyba.

Šiemet valdybą sudaro: magist. Juozas Maceika—pirmininkas, advokatas Antanas Juknevičius — vicepirmininkas ir Marija Budrevičiūtė — sekretorius.

Birželio 20 d. buvo Liet. Šv. Kazim. D-jos buveinėje paskutinis prieš atostogas romuviečių susirinkimas. Susirinkiman atsilankė Vyskup. T. Matulionis, kun. J. Mikšio ir kun. prof. V. Taškūno lydimas. Aukštasis svetys noriai nupasakojo romuviečiams apie katalikų padėtį Sovietų Rusijoje ir apie savo ir lietuvių kunigų iškentėtus vargus Sovietų kalėjimuose.

Mokyt. A. Krutulio jubiliejus. Šių metų birželio 14 d. kukliai savo artimųjų būrely paminėjo 30-ties metų padagoginio darbo jubiliejų gimnazijos mokytojas Antanas Krutulys.

Jubiliatas pradėjo dirbti liaudies švietimo darbą 1906 m. Suvalkų krašte. Dirbo įvairiose srityse. Daugiausia betgi yra pamėgęs ir daug nusipelnęs dainos, teatro ir meno srityse. Jo nuveiktus darbus įvertins istorija, o mes šiam geraširdžiui jaunimo mylėtojui linkime ir toliau sėkmingai dirbti jo mėgiamą darbą.

Skautų stovykla. Vilniaus lietuvių skautų Gedimino Draugovė ir šiemet surengė stovyklą. Keletą dienų stovyklavo Valakumpio miškuose, prie Vilniaus. Dabar stovyklauja Švenčionių apskr., Jacūnų sodžiaus miškuose.

Studentų ekskursija. Pasibaigus mokslo metams, Vilniaus universiteto lietuvių studentų-čių būrelis išvyko kelionėn Viln.-Trakų, Švenčionių ir Brėslaujos apskritysna, kur nori susipažinti su vietos gamta, gyventojų būkle ir atlankyti savo tautiečius.

Pabaigė aukštuosius mokslus. Šių mokslo metų gale pabaigė Vilniaus universitete medicinos skyrių ir gavo gydytojo teises Stasys Bielinis.

Gamtos matematikos skyrių pabaigė ir gavo filosofijos magisterio titulą Karolis Bielinis.

Teisių Skyrių pabaigė ir gavo teisių magisterio titulus Petras Grybauskas ir Juozas Valiukevičius.

Nauji mokytojai. Šių metų pavasarį pabaigė Gardino mokytojų seminariją Katrė Ameliūnaitė ir Marė Pakulaitė.

Trakų mokyt. seminariją pabaigė Albina Laurynėnaitė.

Svečiai Vilniuje. Pereito mėn. gale viešėjo Vilniuje „Lietuvos Aido“ korespondentas Varšuvoje Valentinas Gustainis.

Šiuo metu yra Vilniuje Vytauto Didžiojo Universiteto asistentas Pranas Padalskis. Jis

renka savo mokslo darbui medžiagą Vrublevskių ir Vilniaus Universiteto bibliotekose.

Bylos. Švenčionių apskr. tardytojas pranešė 11 lietuvių kunigų, kad pradedąs prieš juos tardymą dėl tariamo pavardžių lietuvinimo, rašant metrikus.

Sulaikyta, uždaryta... Paskutiniu metu „Ryto" D-jos valdybai pranešta, kad sulaikomas skaityklų veikimas arba visai jos uždaromos šiose vietose: Padzitvėje, Pavalakėje, Piliakalny, Senuose Druskinykuose, Dubiniuose, Noškūnuose, Žagaruose, Neravuose ir Latažery.

Tas pats ir Ūkio D-joj. Lietuvių Ūkio Draugija paskutiniu laiku gavo pranešimus, kad uždaromi jos skyriai: Galčiūnuose, Neravuose, Antalgėje ir Čižiūnuose (Rimšės vals.).

Uždaryti skyriai. Liet. Šv. Kazim. D-jos Centro Valdyba gauna atskirų storastijų pranešimus apie skyrių veiklos sulaikymų ir jų uždarymą. Paskutiniu laiku uždaryta skyriai: Juodalauky, Guntaunykuose, Dzieškaučiznoje, Astraviškiuose, Oškiniuose, Šakališkėj, Vaišniūnuose, Meironyse, Senadvary, Vasiūnuose, Dubinykuose, Naravuose ir Vaitakiemy. Taip pat sulaikyta Liet. Šv. Kaz. D-jos skaityklų veikimas Didžiuose Kūžiuose, Liubartuose ir Kaniūkuose.

VISAME KRAŠTE

Sukūrusiems lietuvišką šeimą Marytei Kazlauskaitei ir Pranui Verseckui linkime daug laimės

Liet. Šv. Kazimiero D-jos S. Naniškių skyrius.

Daugėliškis, Švenčionių apskr. Birželio 29 d. čia buvo Šv. Petro ir Povilo atlaidai. Be to, tą dieną šios parapijos bažnyčioje laikė pirmąsias mišias kun. Juozas Panavas. Po mišių suteikė žmonėms palaiminimą ir padalijo paveikslėlius. Po mišių kun. K. Čibiras pasakė tai dienai pritaikintą pamokslą. Pamaldų metu bažnyčioje gražiai pagiedojo varg. D. Buroko vedamas Mielagėnų choras. Po pamaldų tas pats choras padainavo skambių lietuviškų dainelių ir klebonijoje, kur buvo primicijanto giminės ir svečiai. *Matęs.*

Gervėčiai, Viln.-Trakų apskr. Mūsų padangėj šiemet daug įvairių įvykių. Gaisrai, peštynės, studentų ekskursija ir primicijos. Maloniausį ir didžiausį paliko įspūdi šios parapijos jaunuolio Juliaus Steponavičiaus primicijos, kurios buvo šio mėnesio 5 dieną.

Tą dieną iš visos apylinkės prisirinko labai daug žmonių. Ir visi buvo patenkinti, sužavėti iškilmingomis primicijanto pamaldomis ir gražiais kun. K. Čibiro pamokslais.

Po pamaldų primicijanto tėviškėj — Miciūnuose buvo vaišes, kuriose dalyvavo primicijanto giminės ir iš Vilniaus atvykę svečiai su Tautinio Lietuvių Komiteto pirmininku p. K. Stašiu priešaky.

Vaišių metu pasakyta gražių kalbų, pareikšta primicijantui nuoširdžių linkėjimų ir sveikinimų. Visa baigta lietuviškomis dainomis ir tautos himnu. *P—us.*

Klevai, Krasnapolio vals. Suvalkų apskr. Nors ir neperlengviausios kultūrinio darbo sąlygos, tačiau jaunimas nenuleidžia rankų ir dirba, kiek gali.

Pereito mėnesio 14 dieną buvo vietinio Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus narių metinis susirinkimas, kuriame tarp kitko buvo įdomi ir turininga M. Sidario paskaita apie susirinkimų svarbumą.

Gražiai šiame sodžiuje veikia jaunųjų ūkininkų kuopelė ir sportininkų sekcija, kuri dažnai daro pratimus ir rungtynes. *Vietinis.*

Čižiūnai, Rimšės vals. Brėslaujos apskr. Sodžius gana didelis. Nemaža jame ir jaunimo, kurio žymi dauguma išvyksta vasaros darbams Latvijon. Todėl vasarą jaunimo veikla lyg ir apmiršta.

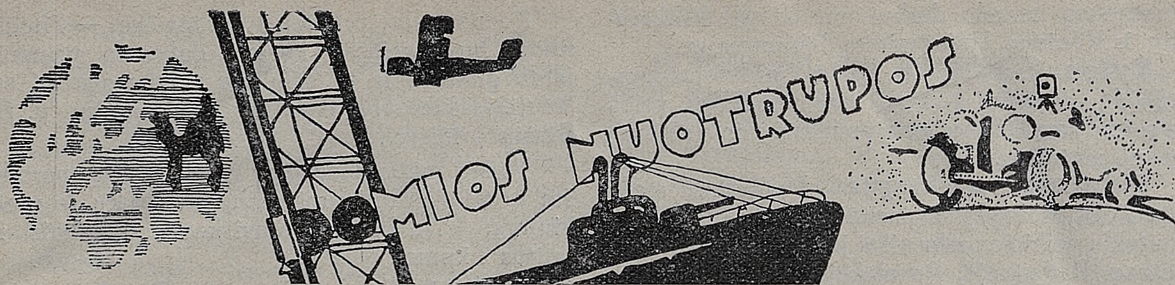
Šio mėn. 13 d. Dysnų ežere paskendo šio sodžiaus susipratęs, energingas jaunikaitis Tomas Jakimauskas. Jis buvo vietos ūkio ratelio steigėjas ir Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriaus nuolatinis valdybos narys. Į laidotuves susirinko visos apylinkės jaunimas. Karstą į kapus nešė jo draugai, greta buvo nešami gėlių puokštės ir vainikai. *L.*

Antalgė, Rimšės vals. Brėslaujos apskr. Šio sodžiaus jaunimas veikliausias ir ištvermingiausias visoje apylinkėje. Net ir šių dienų sąlygose pajėgia šį tą padaryti, kultūrinę pramogą surengti.

Pereito mėn. 14 d. vietos, kazimieriečių rūpesniu ir V. Mačionio pagalba buvo surengtas lietuviškas vakaras su vaidinimais. Buvo vaidinta komedija — „Liuciperis ir pragaro karalienė". Į vaikarėlį atsilankė ir apylinkinių sodžių jaunimas. Po vaidinimo visi gražiai pašoko, pažaidė ir padainavo lietuviškų dainų. *Žemė.*

Scilgūnai, Verenavo val. Lydos apskr. Ir šio sodžiaus jaunimas troško šviesos ir kiek pajėgdamas dirbo, lavinosi. Čia buvo Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius ir šios D-jos skaitykla. Bet pereito mėn. pradžioje Lydos Storostos įsakymu čia skaitykla uždaryta.

Birželio mėn. 12 d. Verenavo policijos komendantas Bakanovski paėmė iš skaityklos trijų metų „Jaunimo Draugo„, „Viln. Rytojaus" ir „Viln. Aušros" kompletus ir nuo sienų mūsų tautos didvyrių paveikslus. *P—ja.*

DEGTUKAI

Jau 100 su viršum metų prabėgo, kai žmogaus gyvenime yra vartojami degtukai. Toli gražu, iš pradžių jie buvo netokie, kaip kad šiandie; jie buvo žymiai stambesni ir iš paprastesnių sieros junginių sudaryti.

Gal skaitytojui kilo mintis, kaip įžiebdavo ugnį, kai dar nebuvo degtukų. Atsakymas toks: kai žmonės dar nežinojo degtukų, ugnį įžiebdavo įskeldami iš vietos akmenų (pas mus titnagu vadinamų) arba du medžiu į viens kitą trindami. Medis ilgą laiką trinamas tiek įkaisdavo, kad pradėdavo liepsnoti. Tai buvo vargas. Todėl žmonės buvo įpratę ugnelę šventa laikyti ir kaipo tokią—nepigiai įsigijamą, negesydavo, bet degindavo dieną ir naktį.

Tarp kitų išradimų buvo išrasti ir degtukai. Iš pradžių degtukai buvo sunkiai įbrėžiami, reikėdavo ilgai trinti, kol užsidegdavo. Įbrėžimui palengvinti į sierą pradėjo maišyti fosforo. Tada degtukai pasidarė pavojingi. Jie kartais savaime užsidegdavo ir pridarydavo neapskaičiojamų nuostolių. O užsidegdavo todėl, kad fosforas, jungdamasis su ore esamu deguoniu pradėdavo savaime degti. Dabartinėse degtukų galvutėse jau fosforo nebėra, tik jį užtepa su kitais priemaišais, ant dėžutės šono, kad pabraukus uždegtų degtuko galvutę. 1805 metais prancūzų mokslininkas Chancel buvo išradęs savotiškus degtukus. Jie teužsidegdavo įmerkus į sieros rūkštį (vandens pavidale). O paskui išgalvojo tokius popieriukus, kuriais apsupdavo tariamąjį degtuką su stiklo burbuliuku, kuriame buvo savotiška rūkštis. Sutrenkus stiklo burbuliuką, išsiliedavo skystis ir, susijungęs su popiery esančia rūkštim, užsidegdavo.

Pagaliau anglų mokslininkas John Walker išrado visai tobulus, dabar vartojamus degtukus.

IŠRADĖJŲ ŠALIS

Žymiam mokslininkui prof. Jeffersonui kilo mintis išaiškinti, kuri šalis davė daugiausia išradėjų. Tam klausimui išspręsti jis keletą metų rinko statistikos davinius, kol pagaliau priėjo išvadą, kad daugiausia išradėjų turi Šveicarija. Tuo reikalu jis parašė platų straipsnį viename Amerikos chemikų žurnale. Straipsny jis pažymi, kad Šveicarijos gyventojai buvo ir tebėra gabiausi įvairiems išradimams. Net dar viduriniais amžiais Šveicarija pasižymėjo išradimų gausumu. Iš jos kilo ne vienas iš pirmųjų mokslo kūrėjų.

Šitas Šveicarijos ypatumas prof. Jeffersono aiškinamas tuo, kad Šveicarija yra laisvės kraštas, kur randa prieglaudą gabūs svetimtaučiai, ištremti iš savo krašto už visokius politinius nusikaltimus. Paprastai yra persekiojami ir tremiami veiklesni ir energingesni žmonės, kurie nenori sutikti su esama padėtim ir dėl to kovoja dėl skaistesnio savo krašto gyvenimo. Už šį veiklumą jie savo krašte ir esti persekiojami. Manoma, kad tik savotiški žmonės sugeba ką nors išrasti. Būdami ištrėmime, tie dažniausiai savotiški žmonės turi laisvas sąlygas visuomeniškam darbui.

Tiksliais apskaičiavimais prof. Jeffersonas parodo, kad šveicarai tris kartus pajėgesni įvairiems išradimams už vokiečius, keturis kartus už prancūzus, penkis kartus už anglus ir beveik šešis kartus už amerikiečius. Dėl to teisingai Šveicarija yra vadinama išradėjų šalimi.

KAIP ŽMONĖS VAIKŠČIOJA

Žmones dažnai mes pažįstame iš jų eisenos, judesių. Pamatę vakaro sutemoje ką nors einant per kaimą ar brendant pakluonėmis, tuojau pasakome, kas nuėjo, nors veido negalėjome pažinti. Vaikai yra dar pastabesni. Jei kas eina per kiemą, jie, išgirdę žingsnius, pasako, kas ateina, ar tėvas ar brolis... Galima manyti, kad iš judesių ir eisenos taip pat gali būti atspėjamas žmogaus būdas. Reikia tik pažiūrėti. Pamatysite, kad kiekvienas žmogus vis kitaip kojas stato ir, rodos, kitaip jiems vaikščioti net nepritiktų.

Ramiai, be rūpesčio eina žmogus savo sumanymuose tvirtai nusistatęs. Smarkiai, sunkiai baladojasi šiurkštūs vaikėzai. Lengvai, tyliai žengia pirkliai, mokytojai ir visi, kurie protu dirba. Tokių žmonių kūnas yra lengvesnis, tai ir padada jiems tyliai vaikščioti. Yra tokių, kurie, visai tyliai, palengva ir mažais žingsneliais trepena. Jų patariama saugotis, kaip bailių, ne-

patikimų, saldliežiuvių bei perdėtai mandagių žmonių. Nervingų žmonių eiseną galima pažinti iš nelygių ir skubių žingsnių.

Greitas ėjimas rodo energiją ir smarkų, gyvą būdą. Kas stypčioja ant pirštų galų, yra žingeidus, atsargus arba paslaptingas. Žmonės, kurie kojas į vidų suka yra išsiblaškę ir be savo nusistatymo. Godus eina trumpais, nerviškais žingsniais, dažnai stoviniuoja ir vėl pradeda eiti beveik tyliai, be bildėsio. Lėtas ėjimas rodo ramų būdą. Išdidūs pasipūtėliai vaikščioja nesulenkdami sąnarių, lyg mietą prariję. Jų kojos į šonus atsuktos. Ką tik sirgę, arba nepastovaus būdo žmonės vaikščioja neramiai ir netvirtai, o užsispyrėliai sunkiai ir retai.

Moters pasižymi gražesne eisena, todėl jų būdą atspėti yra sunkiau. Žinoma, kad dideliais, tvirtais žingsniais vaikščioja tos moters, kurios mėgsta vyrų darbus dirbti. Paprastai, jos turi ir nemalonų, storą balsą. Moters, kurios nešioja aukštus batukus ir yra perdaug į priekį palinkusios, yra kokėtės ir paviršutinio būdo.

Nedidelis pasvirimas moterims labai pritinka. Panašus vyrų susilenkimas reiškia energijos stoką. Perdaug didelis statumas jau rodo šiurkštumą, storžieviškumą. Kas eina plačiai į abu šonus svyruodamas, yra tuščios garbės mėgėjas.

SAULĖ NUSILEIDŽIA DU KARTUS

Saulė kasdien nusileidžia du kartu Anglijoj, Stafordo apylinkėje, nedideliame miestely Like, kuris guli slėny. Iš vakarų pusės netoli jo randasi dideli kalnai. Šie kalnai yra labai vandens išrausti. Vienoj kalnų apačioj yra vandens išrausta didelė skylė. Atėjus pavakarei saulė nusileidžia už kalnų. Pradeda vis labiau ir labiau temti. Pagaliau miestely pasidaro visiškai tamsu. Visur uždegamos lempos. Bet praslinkus kai kuriam laikui ima vėl švisti ir staiga kalno skylėje, pasirodo nusileidžiančios saulės kraštas, kuris greitai didėja. Pagaliau, kalno angoj pasirodo visa saulė. Miestely vėl pasidaro šviesu. Tik po to saulė nusileidžia. Vadinas, čia žmonės mato saulę kasdien du kart nusileidžiant.

BAŽNYČIA DYKUMOJE

Vienas turtingas prancūzas, vardu Lazaretas, prieš porą metų išvyko automobiliu per Saharos dykumą. Bet bekeliaujant staiga jį ir jo palydovus užklupo baisus dykumos viesulas— samunas. Bematant smėlys užpylė kelius ir apnešė automobilį. Samumas nešė didžiausį smėlio kalną. Nebebuvo vilties išsigelbėti, tik vienas Lazeretas nenustojo vilties. Akivaizdoje grėsiančios mirties pasižadėjo, kad jeigu pavyks kokiu nors būdu išsigelbėti, tai toje vietoje pastatysiąs bažnyčią. Po trijų dienų išsiųsta gelbėjimo ekspedicija surado nelaiminguosius ir išgelbėjo.

Sugrįžęs tėvynėn Lazaretas pradėjo vykdyti savo pasižadėjimą. Neseniai specialiais automobiliais išvažiavo darbininkų grupė ir nusivežė reikalingą medžiagą bažnyčios pamatams padėti.

Taigi, neužilgo Afrikos dykumoje Sacharoje, 200 klm. nuo Kufros oazės išaugs pirmoji didžiulė akmeninė bažnyčia.

NEBESKAUDĖS DANTYS

Kas yra buvęs dantų gydytojų kambary, tas ilgai atsimena nemalonų danties gręžimo įspūdį. Neseniai Kalumbijos universitete dr. L. Hartmanas išrado būdą gręžti dantį be skausmo. Dantų gydytojų susirinkime jis pateikė savo išrastų vaistų sudėtį. Vartojant šį vaistą, danties visai nereikia gręžti. Vaistus sudaro: viena dalis ir ketvirtis timolo, viena dalis atilio alkoholio ir dvi dalys etero. Pamirkytas šitame skystyme vatos gabalėlis dedamas ant danties kaip tik emalija (viršutinis dančio sluoksnis) būna nugramdyta. Po to jau be skausmo galima gręžti danties vidus.

NAMINĖS ŽĄSYS

Apie naminių žąsų auginimą randama žinių jau seniausiuose egiptėnų raštuose—ieroglifuose. Egipto faraonų ir kitų didikų atkastuose kapuose ant sienų yra užsilikę užrašai ir piešiniai, kurie vaizduoja žąsų prekybą.

Naminė žąsis buvo žinoma ir senovės graikams. Garsus graikų rašytojas Homeras savo raštuose, išleistuose apie 950 metus prieš Kristaus gimimą, mini geras naminių žąsų ypatybes, jų vertę. Žąsienos skanumą mini savo raštuose ir kitas graikų rašytojas — filozofas Aristotelis, gyvenęs prieš 2.200 metų.

Bet ypatingos pagarbos žąsys turėjo senovės Romos valstybėje. 390 metais prieš Kristaus gimimą prie Romos miesto buvo prisiartinę iš dabartinės Prancūzijos atėję galai. Laikomos prie dievaitės Junonos šventyklos žąsys, pajutusios besiartinantį priešą, pradėjo garsiai klegėti ir savo budrumu išgelbėjo Romos miestą nuo apiplėšimo, pražūties.

Senovės Romos valstybėje žąsininkystė buvo pasiekusi aukštą laipsnį. Kai kuriose vietose buvo laikomi dideli žąsų ūkiai, iš kurių nupenėtos žąsys būdavo gabenamos į miestus. Romėnams buvo žinomos net kelios naminių žąsų veislės.

Tačiau anais laikais naminės žąsys jau buvo žinomos ir germanų tautoms, kurios gyveno dabartinėj Vokietijoj, Olandijoj ir Belgijoj. Kaip rašo romėnų istorikas Plinijus, germanai atvarydavę didelius žąsų pulkus per Alpių kalnus Romon.

Uždavinių sprendimai

4 (124) Nr.

1 uždavinys. Lošimas.

2 uždavinys. Jono, pirkusio 32 dalyku, žmona Ona pirko 31 dalyką. Petro, pirkusio 12 dalykų, žmona Juzė pirko 9 dalykus. Vlado, pirkusio 8 dalykus, žmona Katrė pirko tik vieną dalyką.

3 uždavinys. Sunumeravus degtukus, dėti iš kairės: 4 ant 1, 7 ant 3, 5 ant 9, 6 ant 2, 8 ant 10. Galima ir kitaip: 7 ant 10, 4 ant 8, 6 ant 2, 1 ant 3 ir 5 ant 9.

4 uždavinys. Vasaris—varis — pasaka—pavasaris.

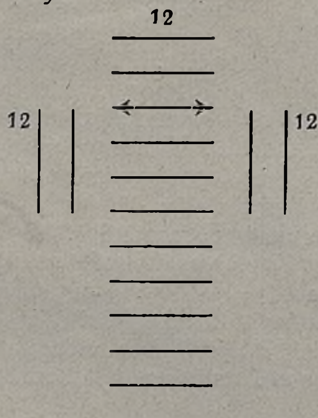
5 uždavinys. 1) Vilniun ėjo tik viena moteriškė. Sutiktieji žmonės ėjo, aišku, iš Vilniaus. 2) Krosnis.

5 (125) Nr.

1 uždavinys. Berniukas gano arklį, kurio atvaizdą sudaro žemutinės medžio šakos ir berniuko botagas. Reikia įsižiūrėti.

2 uždavinys. Čigonas apgavo mergaitę. Jis giros negėrė, bet gira ne jo buvo, už kurią jis paskaitė alų.

3 uždavinys.

4 uždavinys. Mergaitė suvaikščiojo 5050 metrų, t. y. daugiau kaip 5 klm.

5 uždavinys. Vienas asmuo gavo obuolį pintinėje.

6 (126) Nr.

1 uždavinys. Iš viršaus į apačią: 1 — Gediminas, 3—pas, 5—tas. Iš kairės į dešinę: 2—mes, 4—Palemonas, 6—kas.

2 uždavinys. 12 žmonių prie vieno stalo galima susodinti tiek būdais: 1×2×3×4×5×6×7×8×9×10×11×12=479001600. Jei vienam persėdimui reikėtų vienos sekundės laiko, tai tiems visiems būdams išmėginti reikės apie 15 metų ir 2 mėnesiu.

3 uždavinys. Vargas — varnas — varpas — vardas.

4 uždavinys. Buvo dvi pušys ir dvi varnos.

5 uždavinys. a) dalgė, b) kalkės, c) puodas ant ugnies.

Atsiuntė sprendimus:

G. Bindoraitė (Vardziukiemis)—16 t., J. Čeponas (Kretonys) — 28 t., B. Dragūnas (Švenčionys)—26 t., V. Dubauskas (Varšuva)—33 t., A. Dylis (Švenčionėliai)—27 t., V. Juknevičius (Švenčionys)—29 t., Vl. Juršėnas (Švenčionys) — 26 t., A. Krasauskas (Didžiasalis) — 15 t., I. Meilus (Vydžiai)—20 t., A. Panavas (Švenčionys)—26 t., P. Paukštė (Čepuliškė)—26 t., J. Rimšelis—23 t., A. Sadaunykas (Vardziukiemis)— 11 t., J. Umbrasaitė (Vardziukiemis) — 15 t., U. Umbrasaitė (Vardziukiemis) — 11 t., A. Umbrasaitė (Vardziukiemis)—11 t., J. Umbrasas (Vardziukiemis)—15 t., E. Urbelis (Jakeliai) — 26 t., Pr. Vaškelis (Puvočiai) — 29 t., V. Velička (Kunigiškė) — 12 t.

Be to, dalyvavo: Birutė — 2 t., J. Čekauskas—2 t., S. Gal. — 2 t., S. G. — 5 t., P. Kazūra—1 t., J. Paukštė—1 t., Pranas — 4 t., P. V.—1 t., J. Šliaužys—2 t., L. Šl.—3 t., A. Urbonavičius — 3 t.

Dovanas laimėjo:

Petro Cvirkos: „Žemė Maitintoja" — V. Dubauskas. Jono Kossu-Aleksandravičiaus: „Dievai ir Smūtkeliai"—I. Meilus. Aleksandro Tiruolio: „Pavasario saulėj"—J. Umbrasaitė. Laikrodį — A. Panavas. „Jaunimo Draugą" visiems metams—A. Umbrasaitė ir V. Velička.

Dovanas galima atsiimti „J.Dr." Administracijoj.

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5 — 1.
Redaktorius ir leidėjas AUGUSTINAS BUROKAS. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.

TURINYS

Viršelį piešė J. Kazlauskas.
Vinietes — Z. Urbonavičiūtė ir J. Kazlauskas.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Mūsų krašte metams . . 2 auks.
„ „ pusmečiui . 1 auks.
Lietuvos Valstybėje ir kitur
metams . . . . . 1 dol.

Kaina 20 sk.